

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)
TUTANAK DERGİSİ**

**18'inci Toplantı
6 Temmuz 2021 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonda bugün sunum yapacak olan Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı ile diğer kurum temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel'in, kadın erkek fırsat eşitliğine yönelik genel görünüm, kalkınma planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında kadına yönelik politika ve tedbirler ile kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve yatırım programında yer alan projeler hakkında sunumu

2.- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu'nun, BTK'nin görevleri, güvenli internet ve internetin bilinçli, güvenli kullanımı için oluşturdukları merkezler, yaptıkları çalışmalar ile 5651 sayılı Kanun ve uygulamaları hakkında sunumu

3.- KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt'un, KOSGEB'in yapısı ve kadının statüsünün güçlendirilmesine yönelik çalışmaları hakkında sunumu

4.- İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk'ün, İŞKUR olarak kadın istihdamına yönelik yaptıkları faaliyetler hakkında sunumu

5.- Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara'nın, kadına yönelik şiddette Sağlık Bakanlığının rolü, sorunlar, tespitler ve çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel, BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt, İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk ve Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

**18'inci Toplantı
6 Temmuz 2021 Salı**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 13.45'te açıldı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık, Komisyon'da bugün sunum yapacak olan Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı ile diğer kurum temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklama yaptı.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel tarafından, kadın erkek fırsat eşitliğine yönelik genel görünüm, kalkınma planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında kadına yönelik politika ve tedbirler ile kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve yatırım programında yer alan projeler,

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu tarafından, BTK'nin görevleri, güvenli internet ve internetin bilinçli, güvenli kullanımı için oluşturdukları merkezler, yaptıkları çalışmalar ile 5651 sayılı Kanun ve uygulamaları,

KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt tarafından, KOSGEB'in yapısı ve kadının statüsünün güçlendirilmesine yönelik çalışmaları,

İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk tarafından, İŞKUR olarak kadın istihdamına yönelik yaptıkları faaliyetler,

Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara tarafından, kadına yönelik şiddette Sağlık Bakanlığının rolü, sorunlar, tespitler ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel, BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt, İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk ve Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 17.56'da toplantıya son verildi.

6 Temmuz 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.45

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, bugün, Cumhurbaşkanlığı, bakanlık ve kurumlarımızın çok kıymetli başkanlarını ve genel müdürlerini Komisyonumuzda ağırlayacağız.

Toplantı yeter sayımız mevcut ve Komisyonumuzun 18’inci Toplantısını açıyorum ve gündemimizi başlatıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, Komisyonda bugün sunum yapacak olan Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı ile diğer kurum temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Komisyon çalışmalarımıza destek vermek üzere yoğun mesailerine rağmen Komisyonumuza kıymetli vakitlerini ayırdıkları için başta Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanımızı Sayın İbrahim Şenel olmak üzere kendisine eşlik eden bütün bürokratlarımıza, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanımız Sayın Ömer Abdullah Karagözoğlu ve bütün ekibine, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi (KOSGEB) Başkanımız Sayın Hasan Basri Kurt ve ekibine, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Genel Müdürümüz Sayın Bekir Aktürk ve ekibine, Sağlık Bakanlığımızın Halk Sağlığı Genel Müdürümüz Sayın Doçent Doktor Fatih Kara’ya ve ekibine çok teşekkür ediyorum, bir kez daha Komisyonumuz adına hoş geldiniz diyorum.

Sayın Milletvekilleri, değerli katılımcılar; kadına yönelik şiddetin sebeplerin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi konulu Araştırma Komisyonumuz çalışmalarına devam ediyor. Kadına yönelik şiddet uluslararası ve ulusal düzeyde alınan tüm önlemlere rağmen ekonomik gelişmişlik düzeyi fark etmeksizin tüm toplumlarda yaygın olarak görülmeye devam eden, maalesef, hâlâ devam eden bir sorundur. Bu sorunla mücadele kapsamında 2000’li yıllardan bu yana gerçekleştirilen yasal reformlarla, ulusal mevzuatımızla şiddete sıfır tolerans gösteren bir yapıya kavuşmak için mücadele edilmiştir. Kadınların güçlenmesine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik yürütülen kararlı ve istikrarlı politikalarımızla çok ciddi adımlar ve ilerlemeler kaydedilmiştir.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’yle kadına yönelik şiddetle mücadele devlet politikası hâline getirilmiş ve bu tarihten itibaren hazırlanan, kesintisiz olarak uygulanan kadına yönelik şiddetle mücadele ulusal eylem planları hayata geçirilmiştir. 2007-2010’la başlamak üzere kadına yönelik şiddetle mücadele eylem planlarının 1’incisi olan Eylem Planı’ndan sonra 2, 3 ve 4’üncü Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planlarımız devam etmekte. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4’üncü Ulusal Eylem Planı’mız Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından 1 Temmuz

2021 tarihinde açıklanmıştır. Kadına yönelik şiddetin tamamen ortadan kaldırılmasını ve kadına yönelik (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

şiddetin ortadan kalkmasını hedef alarak bütüncül bir politika dokümanı olan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı'mız kapsayıcı politikaları ve toplumsal iş birliğini merkeze alarak yeni bir yol haritası belirlemiştir. Eylem Planı, kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin, medya mensuplarının, uluslararası kurum ve kuruluşların ve ilgili tüm paydaşların katkılarıyla hazırlanmış; 5 ana hedef, 28 strateji, 227 faaliyet düzenlemiştir. "Şiddete sıfır tolerans" ilkesiyle kadına yönelik her türlü şiddeti önlemek amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak hazırlanan 4'üncü Eylem Planı'mızda 5 temel hedef belirlenmiş ve bu 5 hedef çerçevesinde, mevzuatın gözden geçirilerek etkin uygulanması ve mağdurların adalete erişiminin kolaylaştırılması; şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkin sunulmasına yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, şiddetle topyekûn mücadele için toplumsal farkındalık ve duyarlılık, zihinsel değişimin sağlanması, sistematik, güvenilir ve karşılaştırılabilir verilerin toplanması ve istatistiklerin üretilmesi hedefler arasında belirlenmiştir.

Komisyon çalışmalarımız kapsamında gerek ulusal gerekse yerel düzeyde kadına yönelik şiddetle mücadelede tüm kurum ve kuruluşlarımızda bir seferberlik olsun istiyoruz ve seferberlik başlatıldığının en önemli göstergesi de 4'üncü Eylem Planı'mızı bir kez daha kamuoyuyla buluşturmamız olmuştur. Özellikle şiddetin önlenmesi, şiddet mağdurlarının korunması ve desteklenmesi ile mağdurların adalete erişiminin kolaylaştırılmasına yönelik çok ciddi tedbirler alındı ve alınmaya devam ettiği bugüne kadar ilgili kurumların, bakanlarımızın yapmış olduğu sunumlarda bir kez daha net bir şekilde ortaya konulmuştur. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi 2000 yılından itibaren güçlü bir şekilde politika olarak benimsedik ve uygulamaya devam ediyoruz. Ve 2 Mart 2021 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan 9 amaç, 50 hedef ve 393 faaliyetten oluşan İnsan Hakları Eylem Planı'nda aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetle mücadelenin etkinliğinin artırılması hedefine yönelik çok sayıda faaliyete yer verilmiştir. Bu faaliyetlerin yasal düzenlemeye ve uygulamaya dönüşmesini teminen yürütülen çalışmalar da tüm hızıyla devam etmektedir.

Kıymetli milletvekillerim, değerli katılımcılar; kadına yönelik şiddetle mücadele toplumsal mutabakat gerektiren, tüm disiplinlerin ortak mutabakatına ihtiyacı olan, çözülmesi gereken, hassasiyet gösterilmesi gereken ve tüm disiplinlerin aynı ruhla seferberlik ilan etmesiyle çözülecek bir süreçtir. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet kanuni düzenleme ve idari tedbirler yanında toplumsal duyarlılık ve farkındalık geliştirilerek aşılabilecek bir sorundur. Ve şiddetin tamamen ortadan kalkmasının tüm kesimlerin inancı ve çabasıyla sağlanabileceğini bir kez daha vurgulamak isterim. Şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi hedefi doğrultusunda şiddetle mücadelede güçlü koordinasyon ve sektörler arası iş birliğinin teşvik edilmesi en önemli konu başlıklarımızdandır. Bu kapsamda On Birinci Kalkınma Planı'nda ve 2021 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda kadın başlığı ve özellikle kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik hükümler, kadına yönelik politikalarla hedeflenen amaçlara ulaşılmasını teminen; kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçelemeye yönelik çalışmalar, kadına yönelik şiddetle mücadeleye yeterli kaynak sağlanması, mevcut kaynakların kullanımı ve etkinliği, kadına yönelik şiddet olgusunu ele alan bilimsel araştırmalar için mali kaynak tahsisi ve teşvik uygulamaları, bu konuları kapsayan hususlarda ve kadının güçlenmesinin aileyi güçlendireceği, ailenin güçlenmesinin toplumu güçlendireceği ve güçlü bir Türkiye oluşturacağı bilinciyle toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçelemenin olmasını canı gönülden arzu ediyoruz.

Bu vesileyle Kıymetli Başkanımız, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel'e sözü bırakıyor ve Kıymetli Başkanım, tekrar hoş geldiniz diyorum.

Buyurun efendim.

III.- SUNUMLAR

1.- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel'in, kadın erkek fırsat eşitliğine yönelik genel görünüm, kalkınma planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında kadına yönelik politika ve tedbirler ile kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve yatırım programında yer alan projeler hakkında sunumu

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANI İBRAHİM ŞENEL – Sayın Komisyon Başkanım, çok kıymetli milletvekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonundan 30 Haziran tarihi itibarıyla almış olduğumuz davet münasebetiyle huzurlarınızda bulunmaktayım.

Bugün sizlere arz edeceğim sunumum 3 ana bölümden oluşmakta. Birinci bölümde, kadın-erkek fırsat eşitliğine yönelik genel görünümü -sınırlı da olsa- paylaşmaya çalışacağım. İkinci bölümde kalkınma planı ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programındaki kadına yönelik politika ve tedbirleri sizlere arz edeceğim ve son olarak da bütçe konusunda kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme ve yatırım programında yer alan projeler hususunda sizleri bilgilendirmeye çalışacağım.

Kadın erkek fırsat eşitliğine yönelik genel görünüme baktığımızda, nüfusumuzun yüzde 49,9'u kadınlardan oluşmakta. Eğitim seviyelerine baktığımızda -özellikle son yıllarda önemli hamleler, iyileşmeler oldu- son, 2019-2020 döneminde kadın ortaokul, ortaöğretim net okullaşma oranı yüzde 84,9'a, erkeklerde de 85,2'ye geldiğini görmekteyiz. Üniversite, yükseköğretim okullaşma oranına baktığımızda, özellikle son yıllarda kadın üniversite okullaşma oranında ciddi bir artış olduğunu, erkeklerin çok üzerinde bir orana kavuştuğunu memnuniyetle görmekteyiz. Yüzde 46'sı üniversite öğrenimine kavuşmuş durumda, erkeklerde bu oran yüzde 40,6.

İstihdam tarafına baktığımızda, aslında bunları, temel sorun alanlarını da oluşturduğu için politika çalışmalarında bu verileri sizlere arz etmek istemiştim. İstihdam oranında 2020 yılı verisi kadın istihdamının yüzde 26,3; erkek istihdamının 59,8; iş gücüne katılım oranında da kadın yüzde 30,9; erkek yüzde 68,2. Tabii, özellikle yaklaşık bir buçuk yıldır tüm dünyayı ve ülkemizi doğrudan etkileyen pandeminin etkisiyle bu iş gücüne katılım oranları bir miktar geriye geldi bunu da dikkate almak gerekiyor. Üniversitede öğretim üyesi olan profesör oranına baktığımızda da dünyayla da mukayese ettiğimizde Avrupa Birliğinin oldukça ilerisindeyiz. Kadın profesör oranı yüzde 32,5; Amerika'yla aynı seviyede, Avrupa Birliğinde bu oran yüzde 20,8. Kadın savcı oranında da son yıllarda önemli bir artış olduğunu görüyoruz ama tabii ki tatmin edici değil yüzde 14,4 seviyesine geldiğini görmekteyiz. Hâkimlerde bu oranın yüzde 45,2 olduğunu görmekteyiz. Yönetici pozisyonundaki -ki önemli bir sorun alanı- kadın oranı iyileşmesine rağmen hâlâ çok zayıf olduğumuz bir alan; yüzde 18,2 olduğunu görmekteyiz. Büyükelçilerimiz arasında kadın oranı yüzde 25; son yıllarda burada da iyileşme olmasına rağmen henüz Türkiye ortalamasına göre iyi ama tatmin edici olmadığını söyleyebiliriz. Parlamentoda kadın temsili, OECD mukayeseli olarak bakacak olursak ülkemizde son yirmi yılda 4 katına yakın artış olduğunu görmekteyiz ancak hâlâ daha OECD ortalamasının gerisindeyiz; yüzde 29,82 OECD ortalaması, bizde bu oran yüzde 17,3.

Kadına yönelik şiddetin yaygınlığına Hacettepe Üniversitesi Nüfus Enstitüsü tarafından yapılan çalışma; son verisi 2014'ü kapsıyor, burada da durumumuzu çok iyi görmüyoruz hatta çok üzerinde durmamız gereken bir konu olarak... Zaten bu komisyonun da asıl çalışma alanlarından bir tanesi. 2008'de yüzde 42 yani yaşam boyunca en az bir kez şiddete uğramış kadın oranı 2008'de yüzde 42'ydi; her 100 kadından 38'inin 2014'te şiddete maruz kaldığını görüyoruz.

Çocuk yaşta ve erken evlilikler, OECD ülkeleriyle mukayese ederek baktığımızda da bu da 2018 yılı verisi; burada da durumumuzun çok iyi olmadığını görüyoruz. Meksika, Kosta Rika ve Kolombiya'dan sonra en yüksek oran bizde; 6,7. Ülkemizin temel politika dokümanlarında dikkate alarak referans aldığımız bir doküman olarak vurgulamak isterim. Sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında 5'inci amaç cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar için kız çocuklarını güçlendirmek. Bu çerçevede kadına yönelik şiddetle ilgili hedefler kamusal ve özel alanda tüm kadınlara ve kız çocuklarına yönelik insan kaçakçılığı, cinsel ve her türlü istismar dâhil şiddetin her türünü yok etmek, çocuk evliliği, erken yaşta evlilik, zorla evlendirme ve kadın sünneti gibi tüm zararlı uygulamaları yok etmek bizim de taraf olduğumuz uluslararası yükümlülüğümüz. Ülkemizin en temel dokümanı kalkınma planı, bunun hayata geçirilmesi ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programında kadına yönelik politika ve tedbirler konusuna değinmek istiyorum.

On Birinci Kalkınma Planı, malumunuz, 2018 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi, 2019-2023 dönemini kapsayan beş yıllık kalkınma planı. Planımızın temel amacı, uzun vadeli kalkınma amacımız, milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini esas alarak ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak. Bu amaç doğrultusunda 5 temel eksen var planımızın. Bu eksenlerden 1'incisi istikrarlı ve güçlü ekonomi, 2'ncisi rekabetçi üretim ve verimlilik, 3'üncüsü nitelikli insan, güçlü toplum, 4'üncüsü yaşanabilir şehirler, sürdürülebilir çevre ve 5'incisi hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim.

Meclisimizin kabul ettiği planda kadınlarla ilgili olarak, On Birinci Kalkınma Planı'nın temel amaçları arasında "Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak temel amaçtır." denilmektedir ve bu amaç doğrultusunda kalkınma planı eksenlerinden saydığım nitelikli insan, güçlü toplum ekseninde "Kadın" başlığında kadına yönelik politika ve tedbirler belirlenmiş durumda. Burada 5 tane temel politika söz konusu. 1'inci politikada -kalkınma planımızda kod olarak 600'üncü politikada yer almakta- "Haklar konusunda kadın-erkek fırsat eşitliğini güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir." denilmektedir ve bununla ilgili de 10 adet tedbir yer almaktadır. Yine, 2'nci amaç olarak, politika olarak, kız çocukları ile kadınların eğitimin tüm kademelerine tam erişimleri ve etkin katılımları sağlanacaktır ve bununla ilgili olarak da 1 adet tedbirimiz bulunmaktadır. 3'üncü amaç, politika: "Kadına yönelik şiddetin, erken yaşta zorla evliliklerin ve her türlü istismarının önlenmesi yönelik toplumsal farkındalık yaratma çalışmaları hızlandırılacak, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkinliği ve kapasitesi artırılacaktır." 4'üncü politika alanı olarak "Kadınlara sunulan sağlık hizmetleri iyileştirilip farkındalık çalışmaları aracılığıyla sağlık bilincinin yükseltilmesi sağlanacaktır." denilmektedir ve son olarak, 5'inci amaçta, politikada "Medyada kadın temsili iyileştirilecek ve kadınların medya okuryazarlığının artırılması sağlanacaktır." denilmektedir; burada da 4 adet tedbir yer almaktadır.

Kadına yönelik tedbir ve faaliyetlerle ilgili olarak Cumhurbaşkanlığımızın her yıl yayınladığı yıllık programdaki belirlenen tedbirler ve faaliyetlere değinmek istiyorum. 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Programı'nda 11 adet tedbir, 16 tane de faaliyet belirlenmiştir, kalkınma planındaki politikaların bir noktada iz düşümü ve hayat bulması için belirlenen tedbirler bunlar.

1'inci tedbir: "Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek, eğitimler verilecek." Bu alanda 5 tane faaliyet belirlenmiş durumda. Bunlardan 1'incisi, finansal okuryazarlık ve kadınların ekonomik güçlenmesi seminerlerine devam edilecek. 2'nci faaliyet olarak Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın izleme ve

değerlendirilmesi yapılacak, Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi Projesi’nde hedef gruba yönelik eğitim ve hizmetler, kurumsal kapasite geliştirme ve farkındalık artırmaya yönelik hazırlık çalışmaları ile bilimsel ve teknik çalışmalar yürütülecek. 5’inci faaliyet olarak, kadının güçlenmesi farkındalık çalışmaları kapsamında farklı hedef gruplarına yönelik kadının güçlenmesi, medyada kadın temsiline iyileştirilmesi konularında farkındalık çalışmaları yürütülecektir. Burada temel sorumlu kuruluşumuz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; Millî Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, AB Başkanlığı, İŞKUR, KOSGEB, YÖK, üniversiteler, Türkiye Belediyeler Birliği, meslek kuruluşları, STK’ler ve özel sektör de ilgili kuruluşlar olarak sorumlu bulunmaktalar.

Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Programı’nda 2’nci tedbir olarak “Kadınların ekonomik faaliyetlerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere iş geliştirme süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulacak, bu alandaki desteklerde kadınlara öncelik verilecektir.” denilmektedir. Bununla ilgili de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak 1 adet faaliyeti bulunmakta, yine Ticaret Bakanlığının Ulusal Kadın İhracatçı Ağı Platformu Projesi ve Melek Yatırımcı Programı’nın hayata geçirilmesi üzere faaliyeti bulunmaktadır.

3’üncü tedbir olarak programda “Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştıracak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylaştırılacaktır.” Bu konuda da sorumlu kuruluş Ticaret Bakanlığı; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım Orman Bakanlığı, KOSGEB ilgili kuruluşlar.

Cumhurbaşkanlığı programında yer alan 4’üncü tedbir olarak “Kadınların kamuda yönetim ve karar organlarında daha fazla oranda yer almalarını sağlamaya yönelik farkındalık artırılacak, yönlendirici ve teşvik edici yöntemler geliştirilecektir.” Bu anlamda da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sorumlu olduğu bir faaliyet bulunmaktadır.

5’inci tedbir: “Kırsal kesimde kadın girişimciliğin artmasına yönelik destek mekanizmaları sağlanacaktır.” Bu konuda da Tarım ve Orman Bakanlığı sorumlu bakanlık.

6’ncı tedbir olarak “İş gücü piyasasının değişen ihtiyaçları çerçevesinde yeni gelişen meslek alanları göz önünde bulundurarak kız çocuklarının fen, teknoloji, mühendislik, matematik alanlarındaki mesleklere yönlendirilmesi için çalışmaların yürütülmesi hedeflenmektedir.” Sorumlu olarak da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı belirlenmiş durumdadır.

Bir diğer tedbir de “Kadına yönelik şiddet, erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesine yönelik düzenlemelerin etkin uygulamasını sağlamak amacıyla gerekli çalışmalar yapılacaktır.” Burada faaliyet olarak da “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı hazırlanacaktır.” denilmektedir. Çok Değerli Başkanımız açılış konuşmasında bununla ilgili olarak kapsamlı bilgi verdiler. Sayın Cumhurbaşkanımız geçtiğimiz gün kamuoyuyla da bu planın detaylarını paylaştı. Burada başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sorumluluğu olmak üzere Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve ilgili STK’lerin ilgili ve sorumlu oldukları eylemler söz konusu.

Bir diğer tedbir de kadına yönelik şiddet, erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesi amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluş personeli dâhil olmak üzere farklı hedef gruplarına yönelik eğitim, seminer ve benzeri farkındalık artırma çalışmalarına devam edileceği ifade edilmektedir. Burada da sorumlu kuruluş Sağlık Bakanlığı. Sağlık Bakanlığının burada ikinci ve üçüncü basamak devlet hastanelerinin yüzde 70’ine ilgili eğitimleri yılda 2 defa vereceği ifade edilmektedir.

9'uncu tedbir olarak, kadına yönelik şiddetle mücadelede şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana yönelik hizmet sunan kurum ve kuruluşların kapasiteleri ve kurumlar arası koordinasyonun artırılması hedeflenmektedir. Kadın konukevlerinin ihtisaslaşmasına ilişkin çalışmaların ülke genelinde yaygınlaşması ve hizmetlerde ülke genelinde asgari düzeyde standart bir seviyenin oluşturulması amaçlanmaktadır. Burada Millî Eğitim Bakanlığına da kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların çocuklarla ilişkilerini güçlendirmeye yönelik uzaktan eğitim modülü üzerinden eğitim vermeleri hedeflenmektedir. Burada da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumlu bakanlık. Bu tedbir bağlamında bir diğer faaliyet olarak da şiddete uğrayan ve şiddet uygulayan için sağlık tesislerindeki iş prosedürünün revize edilmesi öngörülmüyor, Sağlık Bakanlığının sorumluluğunda. Bir diğer konu da “Teknik yöntemlerle takip yani elektronik kelepçe uygulamasının yaygınlaşmasına temel teşkil edecek hukuki ve teknik altyapı çalışmaları tamamlanacaktır.” denilmektedir Cumhurbaşkanlığı programında; sorumlu kuruluş olarak da İçişleri Bakanlığı; ilgili bakanlıklar Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

Programda yer alan 10'uncu tedbir: “Ülke genelinde kanser tarama programına uygun hedef gruptaki kadınların programa katılmalarının artırılması için farkındalık çalışması yapılacaktır.” Burada da sorumlu Sağlık Bakanlığı.

Cumhurbaşkanlığı programında yer alan 11'inci ve sonuncu tedbir olarak “Kadınların dijital okuryazarlık eğitimlerine katılımları artırılabilecektir.” denilmektedir. Burada da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumlu; Millî Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, üniversiteler, TRT ve yerel yönetimler sorumluluk taşımaktadır.

On Birinci Kalkınma Planı ve yıllık Cumhurbaşkanlığı programlarıyla varılmak istenen hedeflere de kısaca değinmek istiyorum. Bu süre sonunda yani 2023 sonu itibarıyla okullaşma oranında kadınların ilköğretimde okullaşma oranının yüzde 100'e, ortaöğretimde yüzde 100'e ulaşmasını hedefliyoruz. Yine yükseköğretimde yüzde 60'a, kadın istihdam oranının yüzde 34'e, iş gücüne katılım oranının yüzde 38,5'a, Parlamentodaki kadın temsil oranının yüzde 20'ye, kendi hesabına çalışanların içindeki kadının oranının yüzde 20'ye, işveren olarak çalışanların içindeki kadının oranının da yüzde 10'a varması hedeflenmekte.

Şimdi, tabii, kalkınma planlarının ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programlarının hayat bulması mali kaynaklarla mümkün olacağından hareketle işin bütçe tarafında durumumuz nedir, nasıl bir çalışma yürütüyoruz, ona değinmek istiyorum. Malumunuz, geçtiğimiz yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinde 5018 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle performans esaslı program bütçe uygulaması kabul edildi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu da performans esaslı program bütçeye göre hazırlandı, Meclisimiz tarafından kabul edildi ve uygulamaya konuldu. Bu bütçeleme sistemiyle kamu kaynaklarının kullanımının etkinliğini takip etmeyi kolaylaştırmak, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği artırmak temel amaç olarak ortaya konulmakta.

Merkezi yönetim bütçesinde ödenekler 68 program arasında dağıtılmış durumda. Bu programlardan biri de Kadının Güçlenmesi Programı. Biz, her yıl bütçe hazırlıklarını yaparken tüm merkezi yönetim bütçesinden pay alan kuruluşlara, yeni bütçe çalışmalarına yönelik bir çağrıda bulunuyoruz ve bununla birlikte bir bütçe hazırlık rehberini paylaşıyoruz. Bu rehberde özellikle Kadının Güçlenmesi Programı bağlamında kurumlara hatırlatmada bulunuyoruz ve hassasiyetlerini bekliyoruz. Bu rehberde üzerinde durduğumuz husus kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadın haklarının ve kadının toplumsal statüsünün korunması ve geliştirilmesi, kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarının sağlanması, ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması, kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici

sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütülmesi, şiddete uğrayan kadınlara ve beraberindeki çocuklara geçici barınma ve korunma hizmeti sunulması, psikososyal ve ekonomik sorunların çözümüne destek olunmasına yönelik ihtiyaçların karşılanması, şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlara yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme, izleme hizmetleri sunulması, tüm bu hususlarda bakanlıklarımızın ödenek talep edebileceklerini düzenledik. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemdeki, yıllardaki başta 2022 olmak üzere yapılacak bütçe tekliflerinde kurumlarımızın bu yukarıda, biraz önce ifade ettiğim başlıklardaki saydığım hususlarla ilgili olarak geliştirdikleri projeler, çalışmalar, eğitim çalışmaları, bilinçlendirme faaliyetleri gerek kanundan kendilerine verilen görev ve sorumluluklar bağlamında gerekse kalkınma planları, Cumhurbaşkanlığı yıllık programları bağlamında kendilerine verilen görev ve sorumluluklar çerçevesinde geliştirecekleri her türlü çalışmayı bütçe ödeneği bağlamında belirleyip Strateji Bütçe Başkanlığına sunmaları beklenmekte.

Ayrıca kadına yönelik bütçelemeye ilişkin kamu idarelerine söz konusu rehberde yer verilen hususlarla ilgili de eğitimlerimizi veriyoruz, kurumlarla ikili olarak görüşmelerimizde bu hususun altını çiziyoruz ve hatırlatmalarda bulunuyoruz.

Kadının Güçlenmesi Programı'nın 2 alt programı bulunmakta. Bunlardan birincisi, kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetle mücadele edilmesi, diğeri ise kadının toplumsal statüsünün geliştirilmesi ve fırsat eşitliğinin sağlanması. 2021 yılında Kadının Güçlenmesi Programı'na toplamda 425 milyon TL kaynak ayrılmıştır. Bu kapsamda 277 milyon TL kadın konukevlerinin giderleri için, 123 milyon TL şiddet önleme ve izleme merkezlerinin giderleri için ayrılmış durumda; şiddet mağduru kadınlarımıza sağlanan barınma imkânları için 4 milyon, çocukları için sağlanan kreş hizmetleri için 1,9 milyon TL ayrılmıştır. Kadına yönelik hizmetlerin planlanması ve koordinasyonu içinde 19,4 milyon TL ödenek öngörülmüştür.

Söz konusu programda, Kadının Güçlenmesi Programı'nda sorumlu idare Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıdır. Programda kadınların toplumsal statüsünün geliştirilmesine yönelik stratejilerin belirlenmesi, uygulanması ve kadına karşı şiddetle mücadele konusuna odaklanılmaktadır. Önümüzdeki süreçte bütçe hazırlık rehberinde de belirtildiği üzere diğer kamu idarelerinin bu kapsamda yaptıkları hizmet ve faaliyetler için ayırdıkları kaynağın anılan program altında takip edilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan, malumlarınız olduğu üzere bütçeyle tahsis edilen ödenekler tüm vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Dolayısıyla, diğer programlar altında öngörülen ödeneklerden kadınlarımızın da yararlanması mümkün, burada sadece Kadının Güçlenmesi Programı adı altında kadınlarımıza özgü ve diğer programlara ilaveten sunulan hizmetler için öngörülmekte. Bütçe kapsamında aslında kadınlarımızı ilgilendirmekle beraber güçlendirmesi programı altında yer almayan kaynaklar da söz konusu, onları da kısaca arz etmek istiyorum: 2021 yılı bütçesinde kadınlara yönelik hizmetleri faaliyet düzeyinde takip edilen idarelere, bakanlıklara bakacak olursak Hazine ve Maliye Bakanlığı, Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı altında eşi vefat etmiş kadınlara yapılan yardımlar için ayrılan 394 milyon lira ödenek söz konusu.

Yine, Adalet Bakanlığının Hukuk ve Adalet Programı altında kadın hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim ve iyileştirme faaliyetleri 25 milyon, kadın hükümlü ve tutukluların toplumsal hayata kazandırılmasıyla ilgili olarak da 88 milyon liralık ödenek ayrılmış durumda.

Sağlık Bakanlığının sorumluluğunda olan Koruyucu Sağlık Programı altında da ana çocuk sağlığı faaliyetleri için 1 milyar 35 milyon lira ödenek ayrılmış durumda.

Üzerinde durmak istediğim bir diğer husus da bütçe rehberiyle beraber kurumlarımızın ve bu alandaki gelişmelerin yakından takip edilmesi izlenilmesini kolaylaştırmak adına rehberde göstergeler belirledik. Bu göstergeler de idarelerin yaptığı harcamalardan kadınların nasıl etkilendiğinin takip

edilebilmesi amacıyla belirlenen göstergelerdir. Bu sayede söz konusu hizmetlerinin etkinliğinin ölçülebilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi denetiminin etkinliğinin artırılması için gerekli araçlar oluşturulmuştur. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 13 göstergesi bulunmakta. Burada kadınların iş gücüne katılım oranından kadın konukevi sayısına, kadın konukevinde kalan kadın sayısına, çocuk sayısına varıncaya kadar 13 farklı gösterge söz konusu. Sağlık Bakanlığımızın 4 göstergesi bulunmakta. Burada yıllar itibarıyla gelişmeyi takip etmek, denetlemek mümkün olacak.

Yine Millî Eğitim Bakanlığının 3 göstergesi; 6-9 yaş kız çocuklarının okullaşma oranı, 10-13 yaş kız çocukların okullaşma oranı, 14-17 yaş kız çocuklarının okullaşma oranını izlemek mümkün olacak oradan.

Adalet Bakanlığının meslek edinme kurslarına katılan kadın hükümlü ve tutuklu sayısı göstergesi söz konusu.

Gençlik ve Spor Bakanlığının, Tarım ve Orman Bakanlığının ve Ticaret Bakanlığının da benzer şekilde göstergeleri bulunmakta. Ceza infaz kurumlarının, tutukevlerinin, iş yurtlarının sigorta primi ödenerek çalıştırılan kadın hükümlü, tutuklu sayısı gibi, kadın hükümlü ve tutuklulara yönelik mesleki eğitim sayısı gibi göstergelerin de bütçemizde takibi mümkün olacak. Aynı şekilde GAP Bölge Kalkınma İdaresine ait göstergeler. Burada da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iş kuran kadın sayısı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bölge kalkınma idaresinin kapsadığı illerde kadın istihdamının toplam istihdama oranı gösterge olarak yer alıyor.

KOSGEB'in yine göstergeleri, TÜBİTAK'ın ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklarının göstergelerinin bütçede takibi mümkün olacak.

Biz, ayrıca her yıl yatırım programında da kadının güçlenmesi anlamında yatırım programına konan projeler bulunmakta. Bunlara da kısaca değinmek istiyorum: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün son on yıl içerisinde 6 projesini yatırım programı bağlamında, kapsamında destekledik; bunlardan birincisi, kadına yönelik aile içi şiddet araştırma projesi, diğeri kadın için sığınmaevi projesi, kadın konukevi projesi, şiddeti önleme ve izleme merkezlerinin projesi, medya atölyeleri, kadınların güçlenmesine yönelik araştırma projeleri desteklenmiştir. Son on yılda konukevi yatırımları için 34 milyon, ŞÖNİM yatırımları için de 9 milyon 950 bin Türk lirası ödenek ayrılmıştır. İçinde bulunduğumuz yıl içinde de 2020 yılı yatırım programında da 3 tane proje bulunmakta; kadına yönelik şiddet araştırması projesi, 81 ilde, 2021-2022 yılı dönemini kapsayan bir program. Bir diğer yatırımda, programda yer alan projemiz, kadınların kooperatifler yoluyla güçlendirilmesi ve bunda Avrupa Birliği hibesi söz konusu, 2020-2024 dönemini kapsamakta, 26 ilde yürütülmekte. Bir diğer konu da konukevi ve ŞÖNİM, 81 ilde bu merkezlerin bakımı, onarımı, makine teçhizat alımları ihtiyaçlarına göre karşılanmak üzere proje yatırım programında bulunmakta.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerim; son olarak değinmek istediğim, kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme projesine değinmek istiyorum. Burada, bu projenin amacı kadın-erkek eşitliği perspektifinin ulusal ve yerel düzeyde politika oluşturma ve bütçeleme süreçlerinin tüm aşamalarını sistematik ve sürdürülebilir entegrasyonu ile Türkiye'de kadınların güçlenmesine ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak. Ana yararlanıcı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, eş yararlanıcı kurum da Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Bu projenin uygulama dönemi 2020-2023. Hedefleri arasında merkezî ve yerel yönetimlerde kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme uygulamalarına yönelik farkındalığın artırılması yoluyla kadınların güçlenmesinin desteklenmesi. Merkezî ve yerel yönetimlerin kadınların ve erkeklerin eşit hak, fırsat ve imkânlara erişimini gözetken plan ve programların gelişmesine, kapasitenin artırılmasına katkı sağlamak, kadın kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesine etkin denetim ve izlenebilirlik

altyapısının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Burada hedef gruplar olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve tüm bakanlıklar hedef gruplar arasında yer almakta. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi milletvekilleri, yasama uzmanları, pilot belediyelerin üst düzey yetkilileri ve çalışanları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve belediyeler de yer almaktadır. Aslında, sunumumda ifade ettiğim gibi, biz program bütçe uygulamasıyla 2021 merkezî bütçeyi bu çerçevede hazırladık. 2023 yılında mahallî idarelerin, Sosyal Güvenlik Kurumunun da bu program bütçe kapsamında bütçelerini yapması hedeflenmekte, teknik altyapıları, bilişim altyapıları önümüzdeki yıl tamamlanacak. Biz kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçe projesini daha ziyade hem merkezî bütçede yer alan kurumlarımızın duyarlılığını artırmada hem de mahallî idarelerin, belediyelerin bütçelerine yönelik eksiklerini gidermede, onların bu anlamda kadına duyarlı sağlıklı bütçe yapmaları konusunda yapacakları çalışmalarda kullanmak istiyoruz.

Ben sunumumu burada bitiriyorum. Soru olursa memnuniyetle... Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Biz Komisyonumuzun kurulduğu ilk andan itibaren hep şunu söyledik: Ülkemizin elinde 2000 yılından önce kadına yönelik şiddetle mücadelede bir tek kullanılan yasamız 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa idi. 2000 yılından sonra çok güçlü yazılı metinler oluşturduk; başta Anayasa'mız olmak üzere, sonrasında Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İş Kanunu, Borçlar Kanunu, bütün kanuni düzenlemeleri, kalkınma programlarımız, Başbakanlık genelgemiz ve yazılı metinlerimize gözle baktığımızda “Şurada şu yazıyı eksik bıraktık.” dediğimiz çok az şey vardır. Ha, “Hiçbir şey yok.” dersek belki abartmış oluruz ama yazılı metinlerimiz mükemmel. Sizin bu yapmış olduğunuz sunum için de ben gönül dolusu teşekkürlerimi iletiyorum ve bu yazılı metinlerin hayata geçirilmesi ve takibi, sizin yakın takibiniz bizim için çok kıymetli.

Bir bilgiyi revize etmek isterim. Özellikle, erken yaştaki evlenen çocuklarımızla ilgili Türkiye'nin durumunu dile getirdiğinizde, Türkiye'de rakamlarımıza baktığımız anda erken yaşta evlilik oranı 2009 yılında yüzde 8,1 iken 2020 yılında yüzde 68'lik bir düşüşle yüzde 2,6'ya gerilemiştir. Bunu uluslararası kuruluşların da UNFPA'in yapmış olduğu araştırma raporlarında da çok rahatlıkla görebiliriz, tespitlerimizde de 2020 yılında 16-17 yaşında evlenenlerin toplam evlilikler içerisindeki oranı erkek çocukları için binde 15, kız çocuklarımız için de yüzde 2,6 olmuştur ve TÜİK'in vermiş olduğu bu bilgiler çerçevesinde de erken yaştaki evlilik oranlarının yüzde 8,1'den yüzde 2,6'ya gerilediğini ve bu konuda da alınan tedbirlerin eğitimden sağlığa kadar ciddi manada sonuç aldığımızı belirtmek isterim.

Binyıl Kalkınma Hedeflerimizde -biraz evvel içeride de sohbet ederken söyledik- çok güçlü ve emin adımlarla ilerledik ve yoksullukla mücadele, okullaşma oranları, kadınların konumunu güçlendirmek ve fırsat eşitliğini geliştirmek amacıyla attığımız adımlar, çocuk ölümlerini, anne ölümlerini azaltmak -ki biraz sonra Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüzle konuşurken de ifade edeceğimiz- Binyıl Kalkınma Hedeflerimizdeki ilerlemelerimiz bizim için çok kıymetliydi. Sizin de bahsetmiş olduğumuz sürdürülebilir kalkınma hedefleri içerisinde 5'inci hedefimiz kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması ve kadınların güçlendirilmesi 2015 yılından itibaren 2030 yılına kadar devam edecek. Bu konuda Strateji ve Bütçe Başkanımız olarak sizin konuyu yakın takip ettiğinizi biliyorum. Bundan sonra, özellikle bu Komisyon sonrası bir farkındalık yaratalım istiyoruz. Siz biraz evvel bütçelerimizle ilgili bilgileri paylaştınız bizimle ve özellikle kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme projesi kapsamında politika oluşturma bütçeleme süreçlerinin tüm aşamalarına sistematik ve sürdürülebilir entegrasyonla Türkiye'de kadınların güçlenmesine ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkı sunmak amacıyla projelere destek verdiğinizi ifade ettiniz. Ben bu vesileyle, özellikle Strateji

ve Bütçe Başkanımız olarak kadınlarımızın konukevleri ve ŞÖNİM'lerden şiddet mağduru kadınların istifade edebilmesi için şu anda nüfusu 100 bini aşan tüm yerleşim yerlerinde bizim konukevi açma zorunluluğumuz var ama bunun gerçekleşme ihtimali ve sayısını sizinle paylaşmak isterim: Şu an 224 yerleşim biriminde 100 binin üzerinde nüfus var Kıymetli Başkanım. Konukevi sayımız 148, bizim acilen en az 76 tane daha 100 binin üzerinde nüfusu olan yerleşim birimine konukevi açmamız gerekiyor. Bu konuda sizlerin hem takibi hem de bu alanlara ayırdığımız bütçeler bizim için çok önemli. 81 ilde ŞÖNİM'imiz var; ilk 16 ilde kurduk, sonrasında da artarak 81 ile yaygınlaştırıldı ama ŞÖNİM'lerin sayılarının artırılması ve ihtisaslaşmasını da çok önemli görüyoruz. 2021 yatırım yılı yatırım projelerimiz kapsamında 13 milyon bütçe projelere ayrılmış vaziyette; bu bütçelerimizin kesinlikle artırılmasını talep ediyoruz ve ŞÖNİM yatırımları için 9 milyon 950 bin lira ödenek ayrılmış, acilen ŞÖNİM yatırımlarımız için bütçelerimizin mutlaka artırılması ve ŞÖNİM'lerin sayılarının da bu anlamda iller nezdinde artırılması Komisyonumuzun sizlerden en önemli talepleri.

Projelere vermiş olduğunuz destekleri çok önemsiyoruz, özellikle etki analizlerini tespit etmek çok önemli; uyguladığımız projenin neye, ne kadar fayda ettiği, verilerimizin bu anlamda toplanmasını çok önemli görüyoruz. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Hacettepe Nüfus Etütleriyle ortaklaşa yapmış olduğu, sizin de belirttiğiniz projede -Aile Bakanlığımıza da söyledik- 2008'de ilk araştırma yapılmış, sonra 2014'te yapılmış. Bizim sizden özellikle bu konuda Aile Bakanlığımıza bütçe desteğini vererseniz acilen bu konuda 6284 sayılı Yasa'mızdan sonra da kadına yönelik şiddetle ve uygulamadan kaynaklı kadına yönelik şiddetle mücadelede koordinasyon toplantısı, Cumhurbaşkanımızın Başkanlığından sonraki uygulamalar, genelgeler, yerelde yapmış olduğumuz çalışmaların nasıl yansıdığını görmek elimizde önemli verilerin olması adına çok önemli. Bir de bu araştırmaya hep mağdur üzerinden araştırmalar yapılmış, mutlaka fail üzerinden de araştırmaların yapılmasını çok önemli görüyoruz.

Özellikle, bütçe konusunda Türkiye bütçesini göz önünde bulundurduğumuzda kadına duyarlı, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeyi güçlü Türkiye olarak daha da güçlendirmemiz gerekiyor Kıymetli Başkanım. Bütçenin başındaki ve bu konudaki destek veren kişi olarak sizin bundan sonra kadına yönelik şiddetin önlenmesi için ilk katıldığınız Komisyon toplantısı. Ben, inşallah, umut ediyorum ki bu güçlü bir metin, On Birinci Kalkınma Programı'mızdaki metinleri -biraz evvel arkadaşlarımıza söyledim- bu metinleri uygulamış olsak zaten sorunlarımızı tamamen bertaraf etmiş oluruz. Dolayısıyla bunların takibini de siz bütçeye dayalı olarak kurumlardan isterseniz bu konuda özel talebinizi dile getirerseniz bizleri de çok memnun etmiş olursunuz, o yazılı metinleri de hayata geçirmiş oluruz diye umut ediyorum.

Şimdi, 2'nci sözü... İnternete erişimin artması, dünya küçük bir köy hâline geldi, artık teknoloji ilerledi ve Türkiye de bu teknolojiye ayak uydurmak üzere hele de pandemiden sonra çok hızlı bir geçiş yaptık. Mobil bilgilerin hızla yayılması, sosyal medyanın yaygınlığı ve sosyal medyadaki yaygınlık, doğru bilginin ötesinde anında oluşturulan algı ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddetin büyüyen küresel bir sorun olarak karşımıza çıkması, yeni bir mücadele alanıyla karşı karşıyayız. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak sizlerin bu alanda yapmış olduğu çalışmalar, önleyici tedbirleriniz, koruyucu tedbirleriniz ve yaptığımız çalışmaları dinlemek... Kadına yönelik şiddet sadece fiziki, cinsel, duygusal değil, aynı zamanda siber şiddet hâline dönüşmüş vaziyette ve bir kadının sosyal medyada kalmış olduğu şiddetin çok örneği var. Anında milyonlara ulaşan rakamlarla şiddete maruz kalınabiliyor ya da yalan haberlerle maruz kaldığımız internet haberciliklerinde de dâhil olmak üzere bizim mücadele etmemiz gereken yeni bir alanımız var. Bu vesileyle, siber şiddetle mücadele konusunda yapılan çalışmalar ve konuya ilişkin değerlendirmelerinizi, sunumunuzu yapmak üzere sözü size bırakıyorum.

Sayın Abdullah Karagözoğlu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanımız.

Buyurun Kıymetli Başkanım, söz sizde.

2.- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu'nun, BTK'nin görevleri, güvenli internet ve internetin bilinçli, güvenli kullanımı için oluşturdukları merkezler, yaptıkları çalışmalar ile 5651 sayılı Kanun ve uygulamaları hakkında sunumu

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli kurumların yöneticileri ve çalışanları; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün şöyle bir sunum planıyla kısaca faaliyetlerimiz hakkında bilgi paylaşıyor olacağız: Öncelikle, BTK'nin şu anki yürütmüş olduğu görevleri ve güvenli internet ve internetin bilinçli, güvenli kullanımı, Güvenli İnternet Merkezimiz, eğitim, farkındalık çalışmalarımız, güvenli internet hizmeti, Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezimiz ve 5651 sayılı Kanun ve uygulamaları hakkında bilgiyi paylaşıyor olacağız.

Kurumumuz, 2000 yılında Telekomünikasyon Kurumu adıyla kurulmuş ve 2008 yılında adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olmuştur. Elektronik haberleşme sektörünü düzenlemek üzere kurulan kuruma daha sonraki dönemde elektronik imza ve kayıtlı elektronik posta gibi konularda da düzenleme yapma görevi verilmiştir. 2013 yılında yayımlanan Posta Kanunu'yla posta sektörü de kurumun yetkilendirme ve düzenleme alanına girmiştir. Hâlihazırda Ankara'daki merkez yerleşkesinin yanı sıra 9 bölge müdürlüğü bulunmaktadır. Kurum, elektronik haberleşme ve posta sektörünü düzenleme ve denetleme görevi kapsamında önemli çalışma konuları, tüketiciye yönelik düzenlemeler, yetkilendirme, erişim, ara bağlantı ve tarife düzenlemeleri, elektronik imza ve kayıtlı elektronik posta düzenlemeleri, yerli ve millî üretimin desteklenmesi, 5G ve ötesi mobil teknolojilere geçiş çalışmaları, siber güvenlik, güvenli internet çalışmaları, spektrum konuları, piyasa gözetimi ve denetimi, sektörde rekabetin tesisi, posta sektörüne ilişkin düzenlemeler ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun ek 7'nci maddesi, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun ek 5'inci maddesi, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 6'ncı maddesi ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135 ve müteakip maddeleriyle bu kanunlara dayalı olarak düzenlenen yönetmelikler uyarınca telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınmasına yönelik iş ve işlemler tek merkezden BTK tarafından yürütülmektedir.

Başta çocuklarımız olmak üzere, gençlerimizin, vatandaşlarımızın daha güvenli bir ortamda ve bilinçli bir şekilde teknolojiyi ve interneti kullanmasını sağlamak, internet ve teknoloji dünyasında yaşanan gelişmeler, fırsatlar ve riskler hakkında farkındalık oluşturmak hepimizin ortak sorumluluğudur. 5651 sayılı Kanun kapsamında yasa dışı içeriklerle mücadele, katalog suçlar, 8'inci madde, millî güvenlik ve kamu düzeni, 8/A maddesi, kişilik haklarının ihlali 9'uncu madde ve özel hayatın gizliliğini ihlali 9/A maddesi.

Kurumumuz, birçok Avrupa Birliği ülkesinde olduğu gibi, güvenli internet ve internetin bilinçli, güvenli, etkin kullanımına yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları yapmaktadır. Bu doğrultuda, BTK bünyesinde 2016 yılı sonunda kurulan Güvenli İnternet Merkeziyle internetin bilinçli ve güvenli kullanımına ilişkin yürütülen bilinçlendirme çalışmaları bu merkezden sürdürülmektedir. Güvenli İnternet Merkezi 3 birimden oluşmaktadır: Bilinçlendirme Merkezi, İnternet Yardım Merkezi ve İhbar Merkezi. Kısaca, Bilinçlendirme Merkezi, bilinçlendirme çalışmalarına ilişkin farkındalık faaliyetleri yürüten merkezimizdir. Bu merkez, internet siteleri üzerinde internetin güvenliği ve internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımına ilişkin bilgiler aktarmakta...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, birazcık sesinizi yükseltme imkânınız olur mu?

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Tabii efendim.

...eğitim ve seminerler vermekte, konuyla ilgili afiş, broşürler hazırlamakta ve dağıtmakta. Bu ve benzeri çalışmaların STK’ler, sektörde yer alan kamu ve özel teşebbüsler eliyle yapılmasını teşvik etmekte ve koordinasyon sağlamaktadır. Ayrıca on-line olarak “guvenliweb.org.tr” üzerinden internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımına yönelik bilgiler paylaşılmaktadır.

İnternet Yardım Merkezi bünyesinde pedagoğdan psikoloğa, iletişimciden bilişimciye kadar geniş bir yelpazede uzman kişileri barındırmakta ve başta çocuk ve aileler olmak üzere internet kullanıcılarının yaşadıkları problemlere yönelik çözüm sunan bir yapıda hizmet vermektedir. “internetyardim.org.tr” üzerinden on-line yardım sunmakla birlikte internet kaynaklı yaşanan problemlere yönelik soru ve sorunları alıp değerlendiren ve çözüm üreten bir yapıda çalışmaktadır.

Bilgi ve İhbar Merkezi internetin yasa dışı içeriğine ilişkin ihbarları “ihbarweb.org.tr” üzerinden alıp değerlendiren bir yapıda çalışmaktadır. İhbar edilen sitelerle ilgili olarak 5651 sayılı Kanun kapsamında, koruyucu ve önleyici işlemler tesis edilmektedir. İnternetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı kapsamında internetin sunduğu fırsatlar ve getirdiği riskler konusunda başta çocuklar ve gençler olmak üzere internet kullanıcılarını bilgilendirmek, bu amaçla eğitim çalışmaları ve bilinçli internet kullanımı konusunda farkındalık faaliyetleri yapmak amacıyla kurulan bir portalimiz.

İnternet Yardım Merkezi Portalı “web” sitesi üzerinden vatandaşların internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı kapsamında yaşadıkları problemlere yönelik çözüm önerileri sunmaktadır. İnternet Yardım Merkezi 2018 yılından itibaren hizmet vermeye başlamıştır. İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımı kapsamında belirlenen konu başlıkları altında vatandaşlara bilgilendirici içerikler sunulmaktadır. Vatandaşlar mevcut içeriklerde bulamadığı konularda yardım formu aracılığıyla bilgi talebinde bulunabilmektedir.

İnternet kaynaklı yaşanabilecek olumsuzluklar karşısında internet kullanıcılarını doğru adrese yönlendirmek veya yaşadıkları problemlerin çözümüne uzman desteği ve Alo 141’le katkı sunabilmek amaçlanmaktadır.

İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımının yaygınlaştırılması adına bilgi formuyla sağlanan iletişim kanalının yanı sıra İnternet Yardım Merkezi bünyesinde bilgi ve destek hattı kurulmuş olup bu sayede vatandaş için alternatif bir iletişim kanalı oluşturulmuştur.

Dünyada önemli bir pazar hâline gelen dijital oyunlar her geçen gün büyüme trendini sürdürmektedir. Çevrim içi oyunlar, konsol oyunları, mobil tablet oyunları, ek olarak son zamanlarda sanal ve artırılmış gerçeklik oyunları ile elektronik spor pazarının da büyümekte olduğu görülmektedir. Ülkemiz de dünyayla birlikte dijital oyunlar konusunda önemli bir pazar hâline gelmiştir. Bu kapsamda, dijital platformların fırsatlarıyla birlikte getirdiği riskler dijital oyunlar için de geçerlidir. Dijital oyunlar konusunda da pozitif içeriğin teşvik edilmesi doğru dijitalleşme adına oldukça önemlidir. Bugün, dijital oyunlar sadece, saatlerce bilgisayar başında oyun oynamak olarak görülmemelidir. Özellikle gelişim çağında oyun oynamak, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temel basamağını uzun yıllardır oluşturmaktadır. Eğitsel dijital oyunlardan eğitim ve iş hayatına oyun oynamanın girmesiyle birlikte gündemde yer edinmeye başlayan oyunlaştırma faaliyetleri birçok avantaj sunabiliyor.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun başta çocuklar ve gençler olmak üzere vatandaşlarımızı internetin, teknolojinin olumsuz etkilerinden korumak amacıyla yürüttüğü bilinçlendirme ve farkındalık oluşturma çalışmalarında dijital oyunlar konusu üzerinde de önemle durulmaktadır. Güvenli Oyna

Portali dijital oyunları olumlu ve olumsuz yönleriyle başta olmak üzere tüm yönleriyle ele alan analiz, bilinçlendirme ve bilgilendirme sitesidir. Portalde dijital oyunlara ilişkin farkındalık yazıları, dijital oyun incelemeleri ve analizleriyle “blog” yazıları ve akademik çalışmalar ve raporlar yayınlanmaktadır. Çocukların “guvenlicocuk.org.tr” “web” adresi sitesinden güvenli oynayabilecekleri dijital oyunlar tasarlanıp kullanıma sunulmaktadır.

Planlı olarak verilecek bilinçlendirme ve farkındalık eğitimleri, Türkiye’deki çocuklar ve gençlerin internet kullanım düzeylerine ilişkin bilgi ve becerilerini pozitif yönde geliştirmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu noktada kurum olarak birçok bilinçlendirme eğitimleri yapmakta, farkındalık kampanyaları yürütmekteyiz.

Bilgi güvenliği, bilgi manipülasyonu, internet bilgi güvenliği ve mahremiyeti, güvenlik ve gizlilik; interneti etik kurallarına uygun kullanma, interneti amaca uygun kullanma ve internetin risklerine karşı farkındalık, siber zorbalık birçok internet riskinin temelini oluşturmaktadır. İnternetin fırsatları ve geleceği ve benzeri konularda eğitimler verilmektedir.

İnternette hak ve sorumluluklar, internet bilgi güvenliği, internetin sağlık üzerine etkileri, sosyal medya ve benzeri birçok konuda içerik barındıran dijital okuryazarlık, BT ve İnternetin Bilinçli Kullanımı Kitabı, Çocuklar ve Gençlere Yönelik Dijital Mahremiyet Rehberi, Ebeveynlere Yönelik Dijital Mahremiyet Rehberi ve benzeri birçok yayın Güvenli İnternet Merkezi, internet siteleri ve Açık Kaynak İçerik Üretme Projesi “web” sitesi üzerinden internet kullanıcılarının erişimine açılmıştır.

BTK Akademi, çağımızın teknolojik gelişmeleriyle değişen eğitim yöntem ve metotlarına uygun bir şekilde bilgi iletişim teknolojileri alanındaki bilgiye erişimin önündeki engelleri kaldırıp bilgiyi halka arz etmeyi, bilgi iletişim teknolojileri alanının bilinçli ve etkin kullanılmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yoluyla başta gençler ve çocuklar olmak üzere toplumun her kesiminin farkındalıklarını artırmayı, düzenlediği sınıf içi ve on-line eğitim sertifika programlarıyla kamu ve özel sektörün ihtiyacı olan kaliteli iş gücünün üretilmesine katkı sağlamayı, ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve üniversitelerle iş birliği yaparak bilginin yönetimi ve aktarımında söz sahibi olmayı teknoloji dünyasının güncel bilgisini kendini sürekli yenileyen eğitim anlayışıyla halka aktarmayı amaçlayan bir eğitim merkezimizdir.

Güvenli İnternet Merkezinin çalışmalarının yanında ailelerin, özellikle de çocukların, gençlerin internetteki yasa dışı ve zararlı içeriklerinden korunmaları amacıyla alternatif bir erişim hizmeti olan güvenli internet hizmet 2011 yılından itibaren ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Güvenli internet hizmetine ilişkin çalışmalar, Anayasa’nın “Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlıklı 41’inci maddesi ve “Gençliğin korunması” kenar başlıklı 58’inci maddesi hükümlerine dayanmaktadır. Başta çocukların cinsel istismarı, intihara yönlendirme, müstehcen, fuhuş, kumar, sağlık için tehlikeli madde temini, dolandırıcılık olmak üzere yasa dışı ve zararlı içerik barındıran internet sitelerinin hızlı ve etkin bir şekilde sınıflandırılarak güvenli internet hizmeti kapsamında sayılarının artırılmasıyla kullanıcıların internette karşılaşabilecekleri olumsuzluklardan korunmaları sağlanmış olacaktır.

Güvenli internet hizmeti başvuru kanalları herhangi bireysel ya da kurumsal internet aboneleri güvenli internet hizmetini 5 farklı şekilde seçebilme imkânına sahiptir. Aboneler bağlı oldukları internet erişim sağlayıcısının iletişim merkezinden, on-line işlem merkezinden, çağrı merkezi üzerinden, mobil uygulamaları üzerinden, SMS kanallarından geçiş işlemi gerçekleştirebileceklerdir. Abonelerin güvenli internet hizmetine geçişlerini kolaylaştırmak amacıyla 2500 kısa numarası üzerinden, GSM operatöründen güvenli internet hizmetini tercih edebilmeleri sağlanmıştır.

Güvenli internet hizmeti Aile ve Çocuk profili olmak üzere 2 seçenek sunmaktadır. Çocuk profili internetteki risklerden en yüksek oranda korunmayı sağlar. Çocuk profilinde sadece çocukların girmesinde sakınca bulunmayan “web” sitelerine erişim sağlanabilir. Çocuk profilinde internette yabancı kişilerle temas kurabilen sohbet, sosyal medya “web” siteleri veya içeriği herkes tarafından değiştirilebilen zayıf “web” sitelerine erişilememektedir. Aile profili, Aile profilinde müstehcen, çocuk istismarı, şiddet, ırkçılık, kumar gibi yasa dışı içerikler barındıran, dolandırıcılık yapan zararlı yazılımlar barındıran siteler ile Sağlık Bakanlığının sağlığa zararlı olduğunu açıkladığı ürünlerin yer aldığı “web” sitelerine erişim sağlanmamaktadır. Bu içeriklerin zararlarından vatandaşlar korunmaktadırlar. Aile profilini tercih eden vatandaşlar talep ettikleri takdirde oyun, sohbet, sosyal medya “web” sitesi ve uygulamalarına erişimi de kapatabilmektedirler. Güvenli internet hizmeti tercih edildiğinde arama motorları “Yaani”, “Google”, “Bing” ve “Yandex” güvenli arama modunda çalışmaktadır. Hizmete başladığı tarihten bu yana geçen on yıllık süre zarfında güvenli internet hizmeti yaklaşık olarak 8,38 milyon abone sayısına ulaşmıştır.

Siber güvenlikle ilgili faaliyetler BTK bünyesinde Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi tarafından gerçekleştirilmektedir. USOM siber saldırılara karşı alarm ve uyarı faaliyetleri ile herhangi bir saldırı anında ulusal düzeyde koordinasyon ve gerektiğinde yerinde müdahale faaliyetlerini yürütmektedir. USOM faaliyetleri ve öncelikli alanları 4 ana başlık altında toplanmaktadır: Siber kapasite inşası, burada gerek USOM gerekse SOME’lerin (Siber Olaylara Müdahale Ekipleri) insan kaynağının iyileştirilmesi, siber olaylara hazırlık seviyesinin artırılması ve ülkemizin siber güvenlik konusunda uzman ihtiyacının karşılanması amaçlanmaktadır. Teknolojik tedbirler, siber olaylara yönelik hızlı tespit ve erken müdahale imkânlarının geliştirilmesi amacıyla sürdürülen çalışmalardır. Siber güvenlik uyarılarının üretilmesi ve önleyici tedbirlerin alınması bu kapsamda değerlendirilmektedir. Tehdit istihbaratı, siber güvenlik istihbaratı edinimi, üretimi, ulusal ve uluslararası paydaşlarla iki yönlü bilgi paylaşımı ve koordinasyon çalışmaları bu kapsamda değerlendirilmektedir. Kritik altyapıların korunmasına yönelik faaliyetlerde, bu kapsamda, düzenleme, denetleme, izleme, zafiyet tarama çalışmaları yer almaktadır.

Kurumumuz bünyesinde siber güvenlik operasyon merkeziyle, USOM ve operatörler arasında iş ve işlemlerin 7/24 kesintisiz olarak izlenebilmesi ve gerekmesi hâlinde aksiyonla zaman kaybetmeksizin alınmasına imkân sağlanmaktadır. Tamamen kurumsal iç kaynaklarla geliştirilen AVCI, AZAD ve KASIRGA Projeleri ulusal siber güvenliğimize önemli katkılar sağlamaktadır. AVCI uygulamasıyla zararlı yazılım bulaşmış sistemlerin ve komuta kontrol merkezlerinin tespiti gerçekleştirilirken, AZAD uygulamasıyla makine öğrenmesi ve yapay zekâ imkânları kullanılarak botnetler dâhil olmuş köle bilgisayarların tespitine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Global Security Güvenlik Endeksi 2019 yılında yayımlanan raporuna göre ülkemiz bir önceki yıla göre 23 sıra birden yükselerek dünyada 20’nci sıraya çıkmış, Avrupa’da 11’inci sırada yer almıştır. 2020 yılında yayımlanan rapora göre ülkemiz bir önceki yıla göre 9 sıra birden yükselerek dünyada 11’inci sıraya çıkmış, Avrupa’da da 6’ncı sırada yer almıştır.

5651 sayılı Kanun kapsamında içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi işlemleri katalog suçlara yönelik olarak kanunun 8’inci maddesinde, millî güvenlik ve kamu düzenine yönelik olarak kanunun 8/A maddesinde, kişilik haklarının ihlali durumuna ilişkin olarak 9’uncu maddede, özel hayatın gizliliği ihlali durumlarında ise 9/A maddesinin özelinde düzenlenmektedir. 5651 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin 1’inci fıkrasında katalog suçlar tek tek sayılmış olup bu suçlar sırasıyla, 26/9/2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer alan intihara yönlendirme, madde 84; çocukların istismarı, madde 103 1’inci fıkra; uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, madde 190;

sağlık için tehlikeli madde temini, madde 194; müstehcenlik, madde 226; fuhuş, madde 227; kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, madde 228 suçları ile 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlar ve 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan suçlar olarak sınırlı sayıda düzenlenmiştir.

5651 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi kapsamında vatandaşın gelen şikâyetleri karşılamak üzere BTK İnternet Bilgi ve İhbar Merkezi kurulmuştur. INHOPE (Uluslararası İnternet İhbar Merkezleri Birliği) üyesi olup gelen ihbarlar anlık olarak değerlendirilip istismara ilişkin yayınlar ivedilikle engellenmektedir. Aynı şekilde, İnternet Bilgi İhbar Merkezince tespit edilen istismar içerikleri de Uluslararası İnternet İhbar Merkezi Birliğine bildirilmektedir. BTK Bilgi ve İhbar Merkezi, 42 ülkede faaliyet gösteren 46 ihbar merkezinin üyesi olduğu Uluslararası İnternet İhbar Merkezi Birliğinin 2011 yılından beri üyesidir.

5651 sayılı Kanun kapsamında suçlara yönelik olarak içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi kararı soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilmekte olup soruşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde cumhuriyet savcısı tarafından da içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir. Bununla birlikte, katalog suçlara yönelik olarak kurumumuz tarafından da içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi tedbirleri uygulanabilmektedir. Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzenini korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak hâkim tarafından içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. Diğer taraftan, 8/A maddesi kapsamında gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde madde hükmünde yer alan sebeplere bağlı olarak Cumhurbaşkanlığı veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunmasıyla ilgili bakanlıkların talebi üzerine içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir. 5651 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi kapsamında internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek veya tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, öncelikle içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemiyle içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilecekleri gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilmektedir.

Erişim Sağlayıcıları Birliği, ülkemizdeki erişim sağlayıcılarının oluşturduğu özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir kuruluş olup kanunun 8'inci maddesi kapsamı dışındaki erişim engelleme kararlarını uygulamakla görevlidir. Bu itibarla, kişilik haklarının ihlaline ilişkin olarak verilen mahkeme kararları gereği için Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilmektedir.

Uygulamada, 5651 sayılı Kanun'da belirtilen yurt dışı kaynaklı internet aktörlerinin Türkiye Cumhuriyeti kurum ve kuruluşlarının tebligat bildirim ve taleplerinin aktarılması konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Sosyal ağların hukuki zeminde düzenlenme ihtiyacının yoğun bir şekilde hissedilmesi nedeniyle 29 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilen 7253 sayılı Kanun uyarınca 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a ek 4'üncü madde eklenmiştir. Kamuoyunda "sosyal medya yasası" olarak bilinen kanun değişikliği 1 Ekim 2020 itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Sosyal ağ sağlayıcıları, içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararlarının uygulanması ve özel hayatın gizliliği ve kişilik haklarının ihlali başvurularına ilişkin altı aylık dönemlerle istatistikler ve kategorik bilgileri içeren raporları hazırlamakla yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcıları, özel hayatın gizliliği ve kişilik haklarının ihlali durumlarında kişiler tarafından yapılacak başvuruları olumlu veya olumsuz şekilde kırk sekiz saat içinde cevap vermekle yükümlüdür. Olumsuz cevaplar gerekçeli olmak zorundadır.

Temsilciliği bilinen sosyal ağ sağlayıcılarını da bu ekranda paylaşıyoruz.

Bireylerin teknoloji ve internet kullanımı becerilerini geliştirmek, bu ortamlardaki tehdit ve tehlikelerden korunmak için sürekli gelişen ve değişen internet teknolojileri çözümleri, uygulamaları, altyapıları, tehditleri, davranışları, alışkanlıkları, bağımlılıkları, etiği, etkin kullanımı gibi pek çok konuda bilinçlendirilmesine, zengin içerik üretilmesine, içerik kalitesinin ve niteliğinin artırılmasına ve sonuçta ülke dijital okuryazarlığının gelişimine, internet ortamının daha güvenli kullanımına katkı sağlayacaktır.

Bununla sunumumu sonlandırıyorum Saygıdeğer Başkanım. Eğer sorularınız varsa heyetimizle birlikte sorularınızı cevaplayabiliriz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

1 Ekim 2020’de 5651 sayılı Kanun çıktığı zaman biz şöyle düşünmüştük, tasavvur etmiştik: Yani kanunla birlikte bu sosyal ağlardaki yazan, çizen, saldıran, tehdit eden, özellikle kadını sosyal medyada meta hâline getiren bütün işlemler bitecek. Hani direkt yasal düzenlemeyle çözülecek diye umut ediyoruz, bütün kamuoyunun beklentisi bu yönde. Şimdi, biraz sonra arkadaşlarımızı sorularıyla sizi tekraren baş başa bırakacağız.

Ama sunumunuzda özellikle katalog suçlarını söylediğinizde, hâkim, mahkeme ve cumhuriyet savcısı içerisinde, mahkeme kararı olmadan erişimin engellenmesi söz konusu olabiliyor mu? Biz cevap verecek arkadaşımızdan sonrasında cevaplarımızı alabiliriz. Ben sadece merak ettiğim konuları soruyorum, sonra soruları için arkadaşlarıma sözü vereceğim.

Sunumunuz için çok teşekkür ediyorum, detaylı ve kapsayıcı bir sunum. Ama hızlı ve etkin, bu konuda sizin biraz evvel söylemiş olduğunuz aciliyet gerektiren “gecikmesinde sakınca bulunan haller”de maddeler var. Oraya bence bu kadına yönelik şiddetle ilgili “gecikmesinde sakınca bulunan haller” kısmına bunu eklememiz mümkün olursa, siber şiddette ciddi manada pozitif bir ayrımcılık yapmış olursunuz diye düşünüyorum.

Ben BTK Başkanımız Abdullah Karagözoğlu’na çok teşekkür ediyorum. Strateji ve Bütçe Başkanımız İbrahim Bey’e sunumu için teşekkür ediyorum. Ama biraz daha sunum var ve Kıymetli Başkanımızın da Başkan Yardımcısı burada. Milletvekili arkadaşlarımızın sorusu olacak sunumlar bittikten sonra. Sayın Başkanımızın toplantısı dolayısıyla ayrılması gerekiyor. Onu temsilen Strateji ve Bütçe Başkan Yardımcımız burada olacak, milletvekili arkadaşlarımızın sorularını Başkan Yardımcımız cevaplayacak. Eksik kalanları da cevaben yazılı olarak alabiliriz.

Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ederim, ayaklarınıza sağlık, sağ olasınız.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sözü Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanı Hasan Basri Kurt’a bırakıyorum.

3.- KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt'un, KOSGEB'in yapısı ve kadının statüsünün güçlendirilmesine yönelik çalışmaları hakkında sunumu

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; biz de Komisyonunuza davetten sonra hızlı bir hazırlık yaptık. KOSGEB nedir, ne değildir, ne yapar, kadının statüsünün güçlendirilmesiyle ilgili çalışmalarımızı da aktaracak şekilde size çok kısa bir sunum hazırladık.

“KOSGEB” dediğimiz zaman aslında üç temel kavram “girişimcilik”, “yenilikçilik” ve “geliştirme” kavramları ön plana çıkıyor. Bugüne kadarki yapmış olduğu işlerden aslında üçe indirdiğimiz zaman bunları çok net söyleyebiliyoruz. Biz KOBİ’lerimizle ilgileniyoruz. KOBİ dediğimiz yapı da Türkiye’de kanunla sınırları çizilmiş, yıllık çalışan sayısı 250 kişiden az olacak ve 125 milyon TL’den az ciro yapmış olacak, fatura kesmiş olacak bir yıl içerisinde. Bunu eğer iki yıl peş peşe aşarsa biz onu KOBİ olmak sıfatından kanunen çıkartıyoruz. Bu rakam 2018’in sonunda belirlenmiş bir rakam, dönem dönem güncelleniyor.

Bu çerçevede de Türkiye çapında mikro, küçük ve orta, üç temel ölçeğimiz var. Mikro ölçek, 10 kişiye kadar çalışan... Aslında en yüksek yekûnü de onlar tutuyor. Yani bizim yeri geldiğinde esnaf, yeri geldiğinde zanaatkar veya yeri geldiğinde farklı farklı isimlerle andığımız bu işletmelerimiz...

Küçük ölçek, 10 ve 49 kişi arasında çalışan ve 25 milyon cironun altında ciro yapanlar. Orta ölçeğin toplam oranı o kadar yüksek değil ama bu, 50 çalışan üstü, 250 çalışana kadar ve 25 ve 125 milyon arası ciro yapan firmaları içermiş oluyor aslında. Yani bu istatistiklere göre Türkiye’deki işletmelerin hemen hemen tamamı neredeyse KOBİ ölçeğinde, çok az bir oran bunun dışında kalıyor.

Tabii, KOSGEB 1990 yılında kurulmuş. O gün için KOBİ’lerin güçlendirilmesi, geliştirilmesi için daha önce iki kurum, KÜSGET ve SEGEM var. SEGEM ve KÜSGET’in o güne kadar yaptıklarından çok memnun kalınmadığı için KOSGEB 1990 yılında bunların çatısı olarak kurulmuş bir yapı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı kuruluş olarak çalışıyoruz. Diğer kamu kurumlarından daha farklı bir yapımız var; tüzel kişiliği haiziz yani birçok kamu kurumu kendi gayrimenkulünü edinemezken biz kendi gayrimenkullerimizi edinebiliyoruz. Farklı özel hukuk hükümlerine tabiyiz.

Aslına bakarsanız üç organdan oluşuyor: Genel Kurul var. Genel Kurul çok geniş. Türkiye’deki neredeyse ekonomi alanındaki bütün paydaşları, sivil toplum örgütleri, odalar, borsalar veya kamu kurumlarından oluşan bütün paydaşları kapsayan bir yapı. Normalde bu genel kurul toplantıları yıllık yapılıyor. Yalnız bir ara verilmiş, pandemi de girdiği için biz de şu anda yeni gelen kurulumuzu yapacağız.

İcra Komitesi aslında burada bizim en kritik noktalarımızdan bir tanesi. İcra Komitesi içerisinde Sanayi Bakanı Başkan. Onun dışında yine Strateji ve Bütçe Başkanımız bizim Komite üyemiz. Maliye Bakan Yardımcımız var, yine Sanayi Bakan Yardımcımız var. TOBB, TESK, TİM, TÜBİTAK yine kurumlar arasında, bunlar da icra kurulumuzda. Bizim kararlarımızı aslında icra kurulu veriyor yani bizim için kanun yazan, bizim için destek kararı veya işlem olurluğunu gerçekleştiren esas komite burada İcra Komitesi. Biz Başkanlık olarak aslında bunun yürütmesinden sorumluyuz. TİM Başkanı, TESK Başkanı, TOBB temsilcisi, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Genel Müdürü -onu unutmuşuz- aslında geniş bir perspektifle Türkiye’deki girişimcilik veya Türkiye’deki sanayi ekosisteminin neredeyse bütün paydaşlarını içeren bir yapıyı sürekli bir arada tutan bir İcra Komitesi var.

Nasıl bir bütçeyle bu işleri yapıyoruz, aradaki değişimi görmek adına ondan da çok kısa bahsetmek istiyorum. 2002 yılında KOSGEB'in bütçesi 40 milyon lira, bunun sadece 25 milyonunu harcayabilmiş. Destek bütçesi dediğimiz yani KOBİ'leri, girişimcileri desteklediğimiz bütçe de 8 milyon lira, bunun hemen hemen hepsini, yüzde 90 oranını filan harcamış durumda.

Bugüne geldiğimizde, 2020 yılı için söylüyorum, KOSGEB'in bütçesi 1 milyar 922 milyon liraya çıkmış, destek bütçesi de 1 milyar 518 milyon TL.

Burada alttaki oranlara dikkatinizi çekmek istiyorum, KOSGEB'in geldiği nokta açısından söyleyeyim. KOSGEB daha çok plan, program yapan veya evrak üreten bir yapıyken destek veren bir mekanizmaya ulaşmış durumda. 2020 yılı oranına baktığınızda, biz 4 liralık bir destek oluşturmak için toplamda 1 liralık masraf yapmış oluyoruz. Bu oran 2002 yılında tam tersineydi. Yani 1 liralık bir destek oluşturmak için 4 liralık masraf yapıyordu. Onun farklı yapısal durumları olmakla birlikte aslında bu oranı bu tip muadil kuruluşlar açısından çok çok iyi bir oran olarak ifade etmek istiyorum.

Bizim 88 müdürlüğümüz var. 81 vilayetin her birinde müdürlüğümüz olmakla beraber, sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde, işte İstanbul'da 4, Ankara'da 2, Kocaeli'de 2 gibi ekstra müdürlüklerimiz var. Bu şekilde, genellikle girişimcilerin olduğu, sanayinin olduğu ve OSB'nin içerisinde, küçük sanayi sitesinin içerisinde, teknoparkın içerisinde aslında KOSGEB birimleri yer alıyor. Bu şekilde de, aslına bakarsanız, orada bulunan tek kamu kurumu olma hüviyetini de taşımış oluyor. 2 bin çalışanımızdan 666'sı kadın...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir daha duyabilir miyim?

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - Yaklaşık 2 bin çalışanımız var, 666 yani üçte 1'i kadın çalışan, 16 da kadın yöneticimiz var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Toplam personel 2.053.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - Evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın kaç?

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - 660'ı aşkın.

İl müdürü, müdür düzeyinde de 16 kadın yöneticimiz var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – KOSGEB başkan yardımcılarımızdan kaç tanesi kadın?

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - İnşallah Başkanım. İnşallah başkan olur, niye başkan yardımcısı söylüyorsunuz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, başkanlık için göz diken kadınlarımıza buradan sesleniyoruz. Şöyle, bakış açısını oturtmak adına söylüyorum.

Buyurun Başkanım.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - Yani bunu özellikle ilettik, biz kadın ağırlıklı çalışan, uzmanlarımızda da kadınlarımız ağırlıklı ama yöneticilik pozisyonunda aynı oranı tutturamıyoruz onu ifade etmek de isterim. Ben özellikle o rakamı koydum, görünsün yani gizli, saklı herhangi bir şey yok.

2009 yılına kadar KOSGEB aslında sadece madencilik, imalat ve enerji sektörlerinde desteklerini verirken 2009'dan sonra ticaret ve hizmet alanlarını da bünyesine katmış durumda. Bu da o gün için 400 bin KOBİ'den 4 milyona yakın yani 10 kat bir genişlemeye gitmiş. Şu anda bizim faaliyet alanımız dışında kalan sektör sayısı çok kısıtlı; sağlık hizmetleri var, eğitim hizmetleri var, tarım yine TKDK tarafından daha çok desteklendiği için bunun dışında biz biraz önce gösterdiğim girişimcilik, yenilikçilik ve geliştirme üç ana konseptte aslında faaliyetlerimizi yürütüyoruz, bunlarla ilgili de programlarımız var elbette yani bu programlar bizim doğrudan destekleri ilettiğimiz, politika oluşturduğumuz alanlar.

Girişimcilikte ileri girişimcilik, geleneksel girişimcilik ve uluslararası hızlandırıcı programlarını yürütüyoruz. Yenilikçilik faaliyeti olarak AR-GE ve ÜR-GE faaliyetlerine doğrudan destek oluyoruz. Tekno yatırım daha çok cari açığı giderici faaliyetler, teknolojik ürünlerin Türkiye’de yaygınlaşması için oluşturduğumuz bir program. Yine, stratejik ürün, cari açık çerçevesinde stratejik ürün olarak kabul ettiğimiz ürünlerin desteklenmesi amaçlı. Geliřtirmede de yine KOBİ gelişim, işletme geliştirme, iş birliğı, yurt dışı pazar ve KOBİ finansman desteklerimiz var.

Burada rakamlarımız var Başkanım, aslında burada dikkatimizi çekecek olan, biz ne kadar hizmeti yaygınlaştırırsak kadının bu hizmetlere erişiminin kolaylaştığı ve faydalanma oranının da arttığını görüyoruz. KOSGEB yaklaşık 1 milyon 600 bin kişi eğitmiş 2010 yılından bu yana, girişimcilik eğitimi vermişiz. Bunların bir kısmı sınıflarda, bir kısmı fiziki olarak bir arada olunan alanlarda; yeri geldiğinde üniversite ortamı, yeri geldiğinde vakıf, dernek, ticaret odaları gibi kurumların bize tahsis etmiş olduğu alanlarda yapılmış. Burada kadınların toplam katılım oranı yüzde 45’in üzerinde, bu bizim için çok çok önemli bir veri. Şu anda on-line -artık o fiziki şartlar zaten pandemi, kısıtlama- pandemi öncesi on-line eğitimlere geçiliyor 2019’un 7’nci ayından itibaren de kadın oranı yine aynı şekilde devam ediyor.

İsterseniz ben kısaca girişimcilik desteğinde, programında ne veriyoruz, ne yapıyoruz, nasıl bir program uyguluyoruz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kadın girişimcilerimize.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT - Genel olarak ve artı kadın olarak bunu aktaracağız Başkanım.

Bu eğitimleri on-line olarak aldıktan sonra girişimcilerimiz gerçek kişi yani şahıs şirketi kurarsa biz buna 5 bin lira hemen bu masrafları için veriyoruz eğer bunu limitet şirket şeklinde kurarsa, şirketin kurulum masrafları şeklinde düşünülebilir, diğer temel ihtiyaçlar şeklinde 10 bin liralık bir desteğı biz hesap numarasına yatırmış oluyoruz. Bu işletmeleri takibe alıyoruz, takibin sonunda, birinci yıl sonunda çalışan sayısına göre -tabloda görmüş olduğunuz- 1 personele 5 bin lira -4 personel üst limitimiz var- 4 personeli yanında çalıştırırsa bizden 20 bin lira ek bir ödöl mahiyetinde prim desteğı alıyor, bunu da nakit olarak ödüyoruz. Burada kadın girişimciyse her bir şey için 5 bin lira üzerine ekliyoruz, ekstra. İleri girişimcilik programımız var, aslında bu bizim çok yaygın bir şekilde kullandığımız, faydalananların da aslında -biraz sonra size aktaracağım- bir çoğı buradan faydalanmış durumda. Ayrıca biz burada bankalardan 50 bin liralık kredinin, kadınlarda 70 bin liraya çıkarıyoruz bu kredi limitini, üç yıllık bir kredi, bir yıl ödemesiz, tamamının faizini biz ödemiş oluyoruz, 70 bin liralık kredinin. Kadında 70 bin, diğer genç ve erkekte bu oran 50 bin lira olarak çalışıyor.

Bu ileri girişimciliğı geldiğimiz zaman, burada aslına bakarsanız KOSGEB’in yaygın olarak desteklemiş olduğu girişimcilik faaliyeti yani bir işletmenin üretim süreçlerinde ihtiyacı olacak makine, ekipmanla ilgili temelde vermiş olduğumuz bir destek. Burada üç gruba ayırıyoruz Başkanım. Bunlar düşük orta teknoloji, orta yüksek teknoloji ve yüksek teknoloji diye üç farklı grup. Bu da tabii, bizim yüksek teknolojiyi desteklemek, teknoloji düzeyini desteklemekle ilgili temel bir hedefimiz olduğu için -ekranda da görüyorsunuz- 300 bin lira yüksek teknolojiye hibe imkânımız var. Orta yüksek teknoloji de bu hizmet verilecekse, ürün çıktısı orada olacaksa bu 200 bin lira, düşük teknoloji de 100 bin lira hibe şeklinde bir program. Makine teçhizatın tamamını neredeyse, yüzde 90’ına kadar olan bir oranını biz karşıyoruz ve işletmesini kurmasını sağlayabiliyoruz. Buna ekstra olarak, bizim mentorluk gibi farklı farklı, ufak ufak desteklerimiz var, bunlar ek desteklerle beraber bu rakam daha da yükseğı çıkıyor.

Biraz önce de söyledim, normalde 50 bin lira olarak bir kredi kullanılabiliyoruz, faiz desteği anlamında, girişimcinin kadın olması durumunda üst limiti 70 bin liraya çıkarıyoruz burada. 2019 verisi olarak söylüyorum; 6.781 kadın girişimci bundan faydalanmış, 324 milyonluk bir kredi hacmi oluşmuş burada da yani doğrudan 2019 yılından 2020'nin sonuna kadar böyle bir kredi hacmini biz kadın girişimciye özel olarak oluşturmuşuz.

Bu görsele dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu 2012 yani bizim girişimciliğe başladığımız yıldan itibaren rakamları gösteriyor. Birinci sütunda, bunlara aslında kaç para destek vermişiz yıllar bazında görüyoruz. İkinci sütunda da, bundan faydalanan kişi sayılarını görüyoruz. Burada da aslında KOSGEB'in bu sene pandemiyle beraber bir düşüş var kadında ama genel anlamda başa baş gittiğini de görebiliriz.

Şöyle bir veri vermek istiyorum: Türkiye'de kurulan işletmelerin yani daha doğrusu mevcuttaki işletmelerin yalnızca yüzde 10'unun patronu veya işvereni kadın. Bu oranlara baktığınızda aslında KOSGEB'in yaygın bir şekilde bu hizmetleri vermekle o yüzde 10'u nerelere çıkardığını da görmüş oluyoruz.

Bizim yenilikçilik anlamında verdiğimiz desteklerde biz kadın-erkek böyle bir ayrımımız yok. Biz burada cari açığı azaltacak ürünlerin desteklenmesi amacıyla oluşturduğumuz bir program, yüksek teknoloji, patent ürün olabilir, AR-GE sonucu çıkmış bir ürün olabilir burada 6 milyon TL'ye kadar üst limitli bir tekno yatırım destek programımız var. Yine stratejik ürün desteğimizde de -bu da cari açık odaklı, Sanayi Bakanlığımızla beraber yürüttüğümüz bir program- 6 milyon üst limitli bir şeyimiz var. Burada geliştirme desteklerimiz var. Geliştirme boyutu da şu: Mevcutta bir işletmeniz var. Bu işletmenin mentorluk veya farklı anlamlarda hayatta kalabilmesi için bir şekilde desteklenmesi lazım, takip edilmesi lazım. Burada da biz uluslararası pazarlara açılması için, bu anlamda iş birliği kültürünün artırılması için de yaptığımız yine farklı farklı programlar var; işte iş birliği programımız var, uluslararası pazar programımız var. Ama burada "kadın" dediğimiz zaman aslına bakarsanız bizim kaydını tuttuğumuz bir alan Nitelikli Eleman İstihdam Desteği. Burada da istihdamın kadın olması durumunda, nitelikli elemanda istihdamın kadın olması durumunda -bizim vermiş olduğumuz 50 bin liralık bir destek var- bu desteğimizi 60 bin liraya çıkarıyoruz, yüzde 20 oranında artırıyoruz. Bugüne kadar -2018-2021 yılları kayıtları açısından söylüyorum- 17.772 kadın personel istihdamı sağlanmış KOBİ'lerimizde, bunu KOBİ'lerimiz kullanıyorlar. İşte nedir? Mühendis ihtiyacı vardır bir kurumun, mühendis olabilir; bir kurumun iletişim veya pazarlamacı ihtiyacı vardır, pazarlamaya ihtiyacı vardır, pazarlamacıyı bu alandan alabilir. Bunların tamamı da üniversite mezunu bu arada, onu da belirtmek istiyorum. 17.772 kadın son üç yıl içerisinde bu kapsamda destek almış durumda.

Burada Başkanım, yine Avrupa Birliğinde kadın girişimcilerin teşvik edilmesi için Avrupa ağı var. Bu da COSME Programı'yla beraber yürüttüğümüz bir alan. Kadınların istihdama katılımı, kadınların sosyal alanda güçlendirilmesiyle ilgili bir yapılanma. Burada 31 ülke üye, biz de KOSGEB olarak Türkiye temsilciliğini yapmış oluyoruz.

Birkaç örnek getirdim sizler için başarılı kadın girişimcilerimize örnek olarak. 2020 yılında Gizem Güneş steril bant üretimi gerçekleştirmiş. İşletme 2020 yılında kurulmuş ve 509 bin lira net satış hasılatı elde etmiş. 2021 yılında, bu sene şu ana kadar yapmış olduğu hasılat -bu zannediyorum 4'üncü ya da 5'inci ay verisidir- 800 bin lira ve 5 kişi yanında çalıştırıyor. Bu KOSGEB desteğiyle bu işletmesini kurmuş, Ankara'da yüksek teknoloji ürünü bir ürün üretiyor bu kadın girişimci.

Yine çok farklı. Sinop'ta bu kadın girişimcimiz. "Yeşil Enerji" adıyla bir firma kuruyor. Odun kömürü, mangal kömürü yapıyor. 2019 yılında 176 bin liralık satış gerçekleştirmiş. Şu anda 7 kişi yanında çalıştırıyor bu işletmede. KOSGEB desteğiyle seçtiğimiz örnek işletmelerden bir tanesi.

Yine, Bursa’da “parfüm ve koku verici diğer sıvı ürünler” diye geçiyor, orta yüksek teknolojide. Bu da 2019 yılında kurulmuş, o yıl hemen 50 bin liralık bir fatura kesmiş. 2020 yılında çalışan sayısını 2’ye çıkarmış bir işletmemiz. O bölgede bulunan “radika” adlı bir bitkiden işte vücut bakımı, saç güçlendirici bir ürünü yapıp gerçekleştirmiş. Daha filiz aşamasında olan bir işletme.

Evet, yine, bu da Maraş’tan. Maraş vekilimiz çıktı herhâlde.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Geliyor hemen. Burada, geliyorlar.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRÎ KURT – 2015 yılında kurulmuş bir işletme. 2020 yılında 334 bin liralık bir satış hasılatı var ve 4 kişiye iş verir hâle getirmiştir.

Müsaadenizle, yine, KOSGEB desteklerinin kadın istihdamına nasıl bir etki uyandırdığı açısından hemen çok kısa bir video izletmek istiyorum Sayın Başkanım.

(Bu bölümde video gösterimi yapıldı)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, bari getirseydiniz bu kadar reklamdıktan sonra.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRÎ KURT – Evet, bunu isteyeceğiz artık Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Kıymetli Başkanım, teşekkür ediyorum.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRÎ KURT – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, son olarak söylemek istediğim, yine dikkatinizi çekmek istediğim konu şu: Türkiye’de kadın girişimci veya kadın işveren sayısı yüzde 10 civarında uzun yıllar ortalamasında ancak KOSGEB’e geldiğimiz zaman bu yıllara sâri baktığımız da yüzde 40’lara varan, yüzde 35-40’lara varan bir destek tutarını biz kadınlara vermiş oluyoruz. Bunu aslına bakarsanız 2002 yılından sonraki periyot için özellikle söylemek istiyorum. Hem kadının statüsü hem kadının güçlendirilmesi açısından bu tip kurumların vermiş olduğu desteklerin aslına bakarsanız sahadaki dönüşümleri... Bizim biraz önce o iştittığımız “Eşime de iş imkânı sağladım.” sözüne hani burada tekil bir söz olarak bakmayın, bu çok yaygın. Biz kadına dokunduğumuz zaman çok daha güçlü bir şekilde ülke ekonomisine katkı verdiğimizize inanıyoruz.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

KOSGEB, küçük ve orta ölçekli işletmelere desteklerini veriyor. Bu konudaki küçük işletmelerimize vermiş olduğunuz destek toplumun güçlenmesi adına çok önemli. Tabii, Komisyonumuzun özel gündemi, bizim özel gündemimiz KOSGEB’in kadına vermiş olduğu, kadınlarımıza vermiş olduğu, kadın girişimcilerimize vermiş olduğu destekler. Anayasa’nın 10’uncu maddesi yapmış olduğunuz pozitif ayrımcılıkları görmek... Bu vesileyle de KOSGEB’in özellikle girişimcilerin iş kurma ve yürütme konularında ücretsiz olarak sunmuş olduğunuz KOSGEB Akademi’den yüzde 45 oranında kadının istifade etmesini çok önemli görüyorum. Tabii, bu akademiye sonra kaç tane kadınızdır sizin vermiş olduğunuz imkândan istifade edebilmiştir? Yüzde 45’lik... Kadın, bir okul gibi KOSGEB Akademi’ye gelmiş, bu akademiye sonra ne kadar sizden destek alabilmiş, sizin imkânlarınızdan ne kadar istifade edebilmiş? Onları görmek isteriz.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRÎ KURT – Hemen cevap vereyim isterseniz Başkanım. Sonra mı? O göstermiş olduğum tabloda vardı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sonrasında toparlayalım.

Geleneksel girişimciliğimiz, ileri girişimciliğimiz ve özellikle kadın girişimcilerimize sağlanan avantajlar çerçevesinde artı 5 bin lira vermenizi biz de sahada çok anlatarak destek olmak için gayret sarf ettik ve girişimci kadının üst limitinin 70 bin lira olarak belirlenmesini de çok kıymetli görüyoruz. Bu vesileyle teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Ayrıca bir de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız bünyesinde... Biraz evvel sürdürülebilir kalkınmadan bahsettik ve kadın kooperatiflerimizin sürdürülebilir kalkınma hedefleri içerisinde desteklenmek adına en önemli alanlardan bir tanesi olduğunu söyledik Kadın kooperatiflerimizi destekleyen kalkınma ajanslarımız da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızda. Bu vesileyle, kadın kooperatiflerimizi kalkınma ajanslarımız üzerinden sizin bağlı biriminiz olmamasına rağmen biliyorum ki alanda, her sahada varsınız. Bu vesileyle, kadın kooperatiflerimize SOGEB aracılığıyla sosyal destek projesi kapsamında ne kadar, nasıl destekler verdik; öğrenebilirsem çok memnun olurum. Komisyon üyelerimizi de bu vesileyle bilgilendirmiş oluruz.

Ben hemen sözü İŞKUR Genel Müdürümüze vereyim.

Türkiye İŞKUR Genel Müdürümüz, Sayın Bekir Aktürk.

Genel Müdürüm, istihdam, işsizlik, kadınlarımızın iş gücüne katılımı bu konularda sizin yaptığınız çalışmaları öğrenmek üzere mikrofonu size bırakıyoruz.

Buyurun Sayın Aktürk.

4.- İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk'ün, İŞKUR olarak kadın istihdamına yönelik yaptıkları faaliyetler hakkında sunumu

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, sayın vekillerim, kurumlarımızın değerli temsilcileri; öncelikle konuşmaya başlamadan önce hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Komisyon çalışmalarının hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Bugün sizlere İŞKUR olarak kadın istihdamına yönelik yaptığımız faaliyetlerden bahsetmeye çalışacağım. Sunumumuzu 5 başlık altında aktaracağım. Öncelikle çok kısa bir şekilde Türkiye İş Kurumuna ait genel bilgilerden bahsedeceğim. İşe yerleştirme hizmetlerimizi aktaracağım, düzenlediğimiz aktif iş gücü programlarından ve danışmanlık hizmetlerimizden bahsedeceğim ve son olarak da sunduğumuz teşvik ve destekleri aktararak sunumumu inşallah tamamlamış olacağım.

Sayın Başkanım, İŞKUR 1946 yılında İş ve İşçi Bulma Kurumu adıyla kuruldu. 1999 yılında ise İŞKUR olarak organizasyon yapısını oluşturduk. Ve İşsizlik Sigortası Fonu kurularak Fon'un idari ve mali işlemleri yürütme yetkisi ve görevi de İŞKUR'a verilmiş oldu. Böylece İŞKUR'umuzun hizmet sunum çerçevesini de genişletmiş olduk.

İşsizlikle mücadelede tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de 2 tür temel politika uyguluyoruz; aktif iş gücü programları ve pasif iş gücü programları. Bunların da kısa tanımlarını yaparak bu kapsamda neler yaptığımızı sizlere aktarmış olacağım. Aktif iş gücü programlarıyla iş gücünün istihdamını desteklemeye ve istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik faaliyetler yürütüyoruz. Bu çerçevede işe yerleştirme hizmetlerimizi sürdürüyoruz, iş ve meslek danışmanlığı, mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, toplum yararına programlar ve istihdam teşviklerini hâlihazırda yürütmekteyiz. Pasif iş gücü programları ise belirli şartları taşıyan işsizlere işsiz kaldıkları süre içerisinde geçici gelir desteği sağladığımız veya işsiz kalma riski taşıyanları da işten çıkarmalarını önlediğimiz ve buna ilişkin uyguladığımız faaliyet ve programlar. Bu çerçevede de iş kaybı tazminatı, işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği, ücret garanti uygulaması, yarım çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteği gibi uygulamalarımızı devam ettiriyoruz.

Sayın Başkanım, temel hizmetimiz tabii ki işe yerleştirme hizmetlerimiz. İŞKUR olarak iş gücünün yurt içinde ve yurt dışında uygun oldukları işlere yerleştirilmeleri amacıyla aracılık hizmetlerini yürütüyoruz. Burada size bazı rakamları sunacağım: 2002 yılından 2021 yılı Mayıs sonuna kadar kurumumuz tarafından toplam 10 milyon kişinin işe yerleştirilmesine aracılık ettik. Bunun yüzde 30,8'i kadınlardan oluşmaktadır. 2020 yılında yine, kurumumuz tarafından 868 bini aşkın kişinin işe yerleştirilmesine aracılık yaptık ve bunun da yüzde 33,3'ünü yine kadınlar oluşturmaktadır. 2021 yılında geldiğimiz dönem itibarıyla mayıs sonu itibarıyla ise 386 bin kişinin işe yerleştirilmesini gerçekleştirmiş olup bunun da yüzde 31,3'ünü yine kadınlarımız teşkil etmektedir.

Aktif iş gücü programlarımız kapsamında işbaşı eğitim programı ve mesleki eğitim kurslarımızdan kadınlar yoğun bir şekilde faydalanıyorklar Sayın Başkanım. İşbaşı eğitim programlarımızı 2009 yılından bu yana uyguluyoruz ve özel sektörü hedeflediğimiz bir program. En az 2 sigortalı çalışanı olan ve kamu teşkilatında yer almayan bütün iş yerlerinde işbaşı eğitim programlarımızı uyguluyoruz, kısaca "İEP" diyoruz, o şekilde adlandırıyoruz. İEP'lerimizi işverenlerimizden yüzde 50 istihdam taahhüdü olarak çalışan sayılarının yüzde 30'una kadar katılımcı vererek faydalandırabiliyoruz ve İEP programlarımızı sektöre ve katılımcının yaşına göre üç, altı ve dokuz aylık sürelerde uyguluyoruz. Şöyle ki; özellikle imalat ve bilişim sektörlerinde katma değeri dikkate alarak burada altı ay süreyle uyguluyoruz, diğer sektörlerimizde üç ay süreyle uyguluyoruz. Yine, geleceğin mesleklerinde 18-29 yaş arasında genç katılımcılarımızı da dokuz aya varan sürelerde işbaşı eğitim programlarımızdan faydalandırıyoruz. Ayrıca, işbaşı eğitim programına katılan katılımcılarımıza, kursiyerlerimize, vatandaşlarımıza kendi durumlarına, statülerine ve mesleklere göre değişen oranda cep harçlığı veriyoruz yani katıldıkları her bir gün için kendilerine bir ödeme yapıyoruz. Aynı zamanda, iş kazası ve meslek hastalığı ile genel sağlık sigortası primlerini de karşılamış oluyoruz.

İEP'te bir günlük tutar olarak 108 lira 68 kuruş tutarında bir ödeme yapıyoruz. Kişinin öğrenci olması durumunda bunun yüzde 75'ini yani 81 lira 51 kuruş ödüyörüz. İşsizlik ödeneği alan bir vatandaşımız olması durumunda da bunun yüzde 50'sini yani 54 lira civarında bir ödeme yapıyoruz. Programa tam ay katılım sağlayan bir vatandaşımız asgari ücret tutarında yani 2.825 lira tutarında bir cep harçlığını bizden almış oluyor. Aynı zamanda, bu dönemde iş kazası ve meslek hastalığı ile genel sağlık sigortası primlerini de yatırarak sağlık hizmetlerinden ve olası bir kaza durumunda da kazayla ilgili hizmetlerden faydalanmasını sağlıyoruz. Bu çerçevede de 196 lira 76 kuruş tutarında genel sağlık sigortası primlerimizi yatırmış oluyoruz.

İşbaşı eğitim programlarımızı 2009 yılından bu yana uyguluyoruz ve 2009 yılından 2021 yılı Mayıs sonuna kadar 2 milyonu aşkın vatandaşımız İEP programlarımızdan faydalanmış oldu; bunun da yüzde 48,6'sını kadınlar teşkil ediyor yani 996 bin civarında yaklaşık 1 milyona yakın kadın vatandaşımız işbaşı eğitim programlarımızdan faydalanmış oldu. 2020 yılında 336 bin kişi programlardan faydalandı; bunun da yüzde 47'sini yine kadınlar teşkil ediyor. 2021 yılı Ocak-Mayıs dönemine baktığımızda da yine yüzde 48 oranında, toplam 140 bin faydalananın yüzde 48'ini kadınlar teşkil ediyor. Aslında şöyle genel manada baktığımızda, yüzde 50'ye yakın kadınların bir faydalanmasının söz konusu olduğunu görebiliyoruz.

Diğer bir aktif iş gücü programımız, mesleki eğitim kurslarımız. Bu kurslarımızda iş gücünün ihtiyaç duyduğu tüm mesleklerde işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini artırmak amacıyla düzenlediğimiz meslek edindirme ve geliştirme kurslarımız. Bu kurslarımıza katılan katılımcılarımıza, kursiyerlerimize de kurs türümüzün istihdam garantili olup olmamasına ve sektöre göre değişen oranlarda yine ödemeler yapıyoruz, cep harçlığı veriyoruz. Bu da 35 lira ile 70 TL arasında değişen tutarlarda bir ödeme yapıyoruz. Eğer kursumuz istihdam garantisiz bir kurs ise 35

lira, istihdam garantili bir kurs ise 70 liraya varan tutarlarda bir ödeme yapıyoruz. Aynı zamanda, yine işbaşında olduğu gibi kişilerin genel sağlık sigortası ile iş kazası, meslek hastalığı primlerini de yatırmış oluyoruz. Buradaki rakamlara bakacak olursak 2002 yılından itibaren 2021 yılı Mayıs sonuna kadar kurumumuz tarafından toplam 1,7 milyon kişiyi meslek eğitim kurslarımızdan faydalandırdık. Bunların yüzde 57,3'ünü kadınlar oluşturuyor. 2020 yılında 87 bin kişinin yararlandığı programlarımızdan yüzde 69'unu kadınlar teşkil ediyor ve 2021 yılı Ocak-Mayıs dönemine baktığımızda da 44 bin kişi şu ana kadar kurslarımızdan faydalandı; bunun da yüzde 73'ü kadınlardan oluşuyor. Yıllar itibarıyla baktığımızda sayının, kadınların yararlanma oranının oldukça arttığını burada müşahade edebiliyoruz.

Sonuç olarak, aktif programlarımıza baktığımızda, gerek işbaşı eğitim programımız gerek mesleki eğitim kurslarımız ve toplum yararına programlarımızdan toplamda 2002 yılından 2021 yılı Mayıs sonuna kadar 4,2 milyon vatandaşımız faydalandı; bunun 52,3'ünü kadınlar oluşturuyor. 2020 yılı itibarıyla baktığımızda 423 bin kişi programlarımızdan faydalanmış olup bunun yüzde 51,7'sini kadınlar oluşturmaktadır. Yine, son, 2021 yılı Mayıs dönemine geldiğimizde de toplam faydalananların yüzde 54'ünü kadınlar oluşturuyor.

Aynı zamanda, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, belediyelerle, Milli Eğitim Bakanlığıyla toplum yararına programlar düzenliyoruz özellikle okul dönemlerinde. Burada da kadınlarımızı öncelikli olarak faydalandırıyoruz yani başvurular arasında önce kadınlar varsa onları yönlendiriyoruz, kadınların olmaması durumunda diğer hedef gruplarına doğru kaymış oluyoruz.

Kurum olarak bir diğer hizmetimiz, bir diğer faaliyetimiz, iş gücü piyasamızın tüm taraflarına sunduğumuz danışmanlık faaliyetlerimiz söz konusu, iş ve meslek danışmanlığı faaliyetlerimiz. Gerek öğrencilere gerek iş arayanlara gerek işverenlere iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunuyoruz. 2002 yılından itibaren kademeli artışlarla beraber 2.773'ü kadın olmak üzere toplam 4.777 iş ve meslek danışmanımız görev yapmaktadır. Sayın Başkanım, burada da oranı ifade edeyim, iş ve meslek danışmanlarımız yüzde 58 oranında kadınlardan oluşuyor.

Sunumda yok ama ilaveten bir bilgi olarak sizlere arz etmek isterim, bizim idarecilerimiz arasında da kadınlarımız oldukça fazla. Toplam 14 idarecimiz var, daire başkanımız var; 14 daire başkanımızın 5'i kadınlardan oluşuyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bir de Genel Müdür Yardımcımız Nadide Hanım...

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Bir de Genel Müdür Yardımcımız Nadide Hanım'la beraber 6 kadın idarecimiz var. Dolayısıyla, hakikaten biz İŞKUR olarak da kadın istihdamını kendi bünyemizde de güzel bir şekilde yerine getirmiş oluyoruz.

İş ve meslek danışmanlarımızı branşlaştırdık Sayın Başkanım, 5 branşta çalışıyorlar. İş arayan danışmanı, işveren danışmanı, meslek danışmanı, engelli iş koçu ve iş kulübü lideri şeklinde 5 ayrı branşta hedef gruplara, özel gruplara yönelik faaliyetlerde bulunuyoruz. Yine, kadınlara yönelik de bu faaliyetlerimizi yerine getiriyoruz. Özellikle, iş kulüplerimizde kadın danışanlara yönelik özel programlar yapıyoruz, 6 ila 15 kişilik gruplardan oluşan gruplar hâlinde kadınlara iş arama motivasyonu ve yöntem desteği sağlıyoruz. Burada yoğunlaştırılmış iş ve meslek danışmanlığı hizmeti yerine getiriyoruz, mülakat tekniklerini öğretiyoruz, bir iş görüşmesinde nelere dikkat edilir, onları aktarıyoruz, bir CV nasıl doldurulur, nasıl davranılır, bununla alakalı kendilerine destek vermiş oluyoruz.

Danışmanlık hizmetlerimiz kapsamındaki rakamları sizlerle paylaşacak olursam, 2021 yılı Mayıs sonuna kadar gerçekleştirdiğimiz 33 milyon görüşmenin yüzde 37,4'ünü kadınlar oluşturuyor, 2020 yılında gerçekleştirdiğimiz 2,7 milyon bireysel görüşmenin de yüzde 33,5'ini yine kadınlar teşkil ediyor. 2021 yılında Ocak-Mayıs dönemine baktığımızda, 827 bini aşkın bir bireysel görüşme gerçekleştirdik, bunun da yine yüzde 33,2'sini kadın danışanlarla gerçekleştirdik.

2017 yılında iş kulüplerimizi faaliyete geçirdik -az önce söylemiştim- özellikle burada hedef gruplara yönelik yoğunlaştırılmış danışmanlık hizmeti sağlıyoruz. Bu kapsamda da toplam 96.671 vatandaşımız faydalanmış olup katılımcıların yüzde 64,1'ini yani kabaca 62 bin kişiyi kadınlar oluşturuyor. İş kulübü faaliyetleri ve çalışmaları doğrultusunda kadın konukevleriyle, ŞÖNİM'lerle ve STK'lerle aktif bir şekilde iş birliği gerçekleştiriyoruz.

2013 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle başlattığımız iş birliğiyle iş ve meslek danışmanlarımız vasıtasıyla ŞÖNİM ve kadın sığınmaevlerinde bulunan kadınlara iş arama becerilerini geliştirmeleri, iş bulmaları, mesleki uyum problemlerini gidermeleri, mesleki becerilerini geliştirmeleri, mesleklerini ve işlerini değiştirmeleri, mesleki eğitim programlarına yönlendirilmeleri ve katılmaları amacıyla iş ve meslek danışmanlığı hizmetini sunuyoruz. Bu çerçevede 5.500'ü aşkın kadın vatandaşımız bu hizmetlerimizden faydalanmış oldu.

Son olarak da sizlere sunduğumuz teşvik ve destekleri aktararak sunumumu nihayete erdirmiş olacağım. İstihdam teşviklerinde de kadınlara özel ve onlara ayrıcalıklı olarak desteklerimiz söz konusu. Özellikle 2 tane desteğimizde kadınları ön plana alıyoruz. 2018'de hayata geçirdiğimiz ilave istihdam teşvikinden normal vatandaşlarımız on iki ay süreyle yararlanırken çalışanın kadın olması durumunda yüzde 50 artırımla on sekiz ay süreyle sigorta prim ve vergi teşviklerinden faydalandırıyoruz. Bu çerçevede de vergiler dâhil 1.556 lira ile 3.792 lira arasında bir tutarı destek olarak sağlamış oluyoruz. Yine, kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerine ilave katkı sağladığımız teşvik kapsamında da 18 yaş ve üzeri kadınları istihdam eden işverenlerimize de elli dört aya kadar bir prim desteği ve bununla beraber 733 lira ile 5.500 lira arasında bir tutarda sigorta prim teşvikini de sağlamış oluyoruz.

Aynı zamanda, 2 ila 5 yaş arasında çocuğu olan kadınlara çocuk bakım desteği sağlıyoruz. Burada özellikle sanayi sektöründe düzenlenen kurs ve programlara katılan kadınlara bu desteği veriyoruz. Yani aynı zamanda kurs ve programda çalışırken aklı çocuğunda olmasın, burada bir kreşte veya bir bakım merkezinde çocuğunu bırakabilir ve o çerçevede de biz kendilerine destek sağlamış oluyoruz. Yine, İŞKUR olarak uyguladığımız İşte Anne Projemiz söz konusu. İşte Anne Projemiz'de de istihdam garantili kurslarımıza katılan ve 16 yaşından küçük çocuğu olan kadınlara daha yüksek tutarda cep harçlığı vererek aktif iş gücü programlarından faydalanmasını sağlıyoruz. Bu çerçevede de kadın katılımcılarımıza 110 lira tutarında günlük bir cep harçlığı veriyoruz.

Son olarak da iş ve aile uyumunu sağlamak için kadınları, çalışmadıkları dönem için yarım çalışma ödeneğiyle destekliyoruz. Bu çerçevede de İş Kanunu kapsamında kullanılan doğum sonrası analık izninin bitiminden itibaren, çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla, kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın ve erkeklere, erkek işçilere 1'inci doğumda altmış gün, 2'nci doğumda yüz yirmi gün ve 3'üncü doğumda yüz seksen gün olmak üzere haftalık çalışma süresinin yarısı kadar bir ücretsiz izin hakkı veriyoruz. Eğer çoğul doğum söz konusuysa otuz gün ekliyoruz bunlara, çocuğun engelli olması durumunda da üç yüz altmış gün süreyle bu desteği sağlıyoruz. Yarım çalışma ödeneğinin günlük miktarı da brüt asgari ücret tutarının bir günlük tutarı miktarınca oluyor ve 2021 yılı rakamlarını ifade edecek olursak aylık 1.775 lira tutarında bir ödeme bu çerçevede gerçekleştiriyoruz. Şu ana kadar bu hizmetimizden 36.520 vatandaşımız faydalanmış; kendilerine genel sağlık sigortası, SGK primleri dâhil 120 milyonu aşkın bir ödeme gerçekleştirmiş durumdayız.

Sayın Başkanım, bizler İŞKUR olarak, kadınlarımızın iş gücü piyasasına dâhil olabilme noktasında birlikte attığımız her adımı önemsiyoruz ve onlardan güç alarak gücümüze güç katmaya çalışıyoruz.

Ben beni dinlediğiniz için her birinize çok teşekkür ediyorum. Sorularınız olursa onları da memnuniyetle cevaplayacağımı ifade ediyorum.

Çok sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Genel Müdürüm, teşekkür ediyorum.

Şimdi, kadın istihdam verilerine baktığımızda... Biraz evvel Strateji ve Bütçe Başkanımız kadının temsil oranlarından kısmen bahsetti ama veriler sizlerin de elinde vardır, bizlerin de elinde vardır. Rakamlara boğmadan, kadının istihdam oranı 2020 yılında yüzde 26,3; dolayısıyla, toplumun yarısının kadın olduğunu düşündüğümüzde, iş gücüne katılım oranlarının yüzde 32'lere çıktığı bir dönemde kadının istihdam oranının da artırılması gerekiyor ve sizin İŞKUR verilerinize baktığımız zaman özellikle eğitim alma konusunda kadınların çok istekli olduğunu görüyoruz yani “Ben de varım.” demek lazım, “İşte çalışmak istiyorum.” demek lazım. Bu sizin vermiş olduğunuz verilerde çok net. Kadınlar çalışmak istediğini hissettiriyor ve bunun önemli örneklerinden özellikle işe yerleştirme hizmetlerinde yüzde 30'luk oranla size gelen ve yüzde 31 oranında işe yerleştirilen kadın var. Aktif iş gücü programlarında işverenler yüzde 50 istihdam taahhüdü vererek çalışan sayılarının yüzde 30'una kadar İEP'ten katılımcı alabilmektedir diyorsunuz.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bunun bu yüzde 50 istihdamı içerisinde yani siz destek veriyorsunuz, işveren sizin verdiğiniz destekle insanları alıyor, kadın-erkek alıyor, bu yüzde 50 kalıcı istihdamı sağlarken bu yüzde 50'nin ne kadarı kadın merak ediyorum.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Şöyle...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben bir şeyler söyleyeyim. Sonunda size arkadaşlarımızın da soruları olacak, toptan isteyeceğim.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Anladım, tamam, tabii.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aktif iş gücü programlarında da 2021 yılı Ocak ve Mayıs dönemi ve 2020 yılındaki işbaşı eğitim programlarının pandemi dolayısıyla azaldığını düşünüyorum, rakamlar orada dikkat çekici oranda düşmüş vaziyette ve özellikle aktif iş gücü programlarında meslek eğitim kurslarından faydalandırılan 1,7 milyon kişinin yüzde 57,3'ü kadındır. Bu mesleki eğitim kurslarından sonra eğitim alan yüzde 57,3 kadının sonrasında işe katılımı, istihdam edilim oranlarını, rakamlarını merak ediyorum, elimizde var mı? Ve kadın konukevlerimiz ve ŞÖNİM'lerimiz... 81 ilde toplamda 149 tane kadın konukevimiz var ve burada da 3.576 tane kapasite var, burada kadınları misafir ediyor konukevlerimiz ve ŞÖNİM'ler de şiddete maruz kalan kadınlarımızın ilk başvurduğu mekân. Burada kalan, başvuran kadınlarımızın Aile Bakanlığımızla yapmış olduğumuz protokol ve çalışmalar çerçevesinde ne kadarını istihdam edebildik şimdiye kadar, oraya özel, spesifik çalışmalar yaptık mı bunu merak ederim ve diğer alanları da tekraren arkadaşlarımız sizlerden soru cevap kısmında alacaktır inşallah.

Ben, Sağlık Bakanlığımızın takdire şayan reformlarından sonra Türkiye'de, tüm dünyaya örnek teşkil eden hem fiziki gerçekleştirmeleri hem insan kaynağıyla, öncesinde oluşturulan alt yapıyla pandemi döneminde çok başarılı bir süreç yönetildi. Ben bu vesileyle sağlıktaki reformlarımızla pandemi sürecindeki geçişimizi birbirini destekleyen hadiseler olarak görüyorum ve bu vesileyle sağlık kahramanlarımızı pandemi döneminde gösterdikleri performans, fedakârlık için başta Sayın Bakanım olmak üzere bütün ekibinizi, bütün sağlıkçılarımızı canıgönülden bir kez daha kutluyoruz ki aşılama

oranlarımızın her geçen gün yükselerek devam ettiğini, 18 yaşa indiğini çok net ifade edebiliriz. Bu vesileyle bir kez daha ben Sağlık Bakanımızın nezdinde bütün çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyorum ve bu vesileyle Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürümüz Sayın Doçent Doktor Fatih Kara'ya, Kıymetli Genel Müdürümüze sözü bırakmak istiyorum.

Çok önemli reformlar yaptık, yapmaya devam ediyoruz. Kadınlarımızla ilgili özellikle sağlık alanında yaptığımız çalışmaları dinlemek üzere Genel Müdürüm, buyurun söz sizde.

Sayın Kara, buyurun.

5.- Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara'nın, kadına yönelik şiddette Sağlık Bakanlığının rolü, sorunlar, tespitler ve çözüm önerileri hakkında sunumu

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlayarak sunumuma başlamak istiyorum.

Öncelikle Sayın Başkanımızın övgü dolu sözlerinden dolayı ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Aslında bu başarı tüm toplumdur, toplumun katılımı ve bütün kurumların katılımıyla bu başarı elde edilmiştir, evet, bu dönemde sağlık çalışanları ön plandadır ama bu herkesin desteğiyle olmuştur.

Ayrıca teşekkür ediyorum.

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetle ilgili iki slayt vardı, tanımlar, bu tanımları geçelim isterseniz, uygun görürseniz çünkü sürede bayağı gecikti salonun da yarısı boşaldı, sabırlar da azaldı diye düşünüyorum.

Aslında derslerimde de daha önceden anlattığım bir konu vardır, söylediğim bir konu vardır. Dünyanın herhangi bir yerindeki, herhangi bir sorun aslında bütün dünyanın sorunudur, bütün toplumun sorunudur; küçük büyük fark etmez bir gün o kapıyı çalacaktır, onun için biz her sorunu aynı hassasiyetle irdeleyip aynı hassasiyetle üzerine gitmek zorundayız. Bu bağlamda, bu düşüncelerle hareket ediyoruz Sağlık Bakanlığı olarak ve aslında konuşmaya başlamadan önce de rahmetli Neşet Ertaş'ın bir sözüyle başlamak isterim -muhtemelen herkes biliyordur- “Kadın kimdir?” diye sorulduğu zaman “Kadın insandır, erkek insan evladıdır.” diyor. O anlamda da güzel bir tanımlama, böyle başlamak istedim sunumuma.

Evet, kadına yönelik şiddetin türlerine baktığımız zaman hepimizin bildiği konular var, fizikselden cinsele, psikolojiye, ekonomiye çok fazla şiddet türü var ve bu şiddet türlerine maruz kalan insanlarımız ve kadınlarımız mevcut. Nedenleri ve sonuçlarına bakacak olursak eğer ekolojik modele göre bireysel, ilişkisel, toplumsal, kültürel ve çevresel etkilerin bir arada etki etmesi sonucunda ortaya çıkmakta. Kadınlara yönelik şiddetin kadının fiziksel, cinsel, üreme, ruhsal ve sosyal sağlığı üzerinde sonuçları yeti kaybına veya ölüme kadar gidebilecek yıkıcı etkileri vardır fakat burada dikkat etmemiz gereken bir konu, belki de hiç konuşulmayan bir konu çocuk. Bu şiddetin uygulandığı ortamlarda çocukların da bu şiddete maruz kalması veya şahitlik yapması sonraki dönemlerde bu şiddetin diğer nesillere de aktarılacağı anlamını da taşımakta. Aslında bizlerin bir görevi de bu kuşakları da kurtarmak ve bu anlamda da bir şeyler yapabilmek.

Evet, kadına yönelik şiddetle mücadelede Sağlık Bakanlığının rolü konusuna gelecek olursak Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü ve Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde ve illerimizde de il teşkilat müdürlükleri koordinasyonu ile yürütülen hizmetler mevcuttur.

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz daha ziyade koordinasyon ve mevzuat hazırlığı konusunda çalışırken Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü birinci basamak sağlık çalışanlarının kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığını oluşturmakta, bununla ilgili müdahaleleri yapmakta, eğitimler yapmakta, eğitimler planlamakta ve kadına yönelik şiddetin en aza indirilmesi ve süreçlerin takibi için sahayı koordine etmektedir birinci basamakta.

Kamu Hastaneler Genel Müdürlüğü ise şiddete uğramış kadınların kendilerine uğradıkları zaman bu süreçte tedavileri ve tedavi sonrasında ikincil örselenmelerinin önüne geçebilmek için gayret göstermekte.

Acil Sağlık Hizmetleri de yine ilk acil başvuru esnasında ilk hizmeti yapıp gerekli yerleri bilgilendirerek sonraki süreçleri takip etmekte, taşra teşkilatı da bu bahsettiğim şeyleri özelinde yapmaktadır.

Evet, kadına yönelik şiddetle mücadelenin içinde sağlık çalışanlarının rolü ne olabilir diye sorulduğu takdirde adı üzerinde bir şiddet var, şiddet travmayı oluşturur. Bu ister sosyal olsun ister psikolojik olsun ister fiziksel olsun Dünya Sağlık Örgütünün tanımında da var: “Ruhsal, sosyal ve fiziksel yönden tam iyilik hâli.” diyor. Bunlardan herhangi biri bozulduğu andan itibaren aslında sağlık bozuluyor, işte sağlık çalışanı da bu anlamda yerini almış oluyor. Dünyada ve Türkiye’de yoğun çabalar sarf edilmesine rağmen kadına yönelik şiddet hâlâ ciddi bir halk sağlığı sorunu olarak devam etmektedir. Biz bunu bir sağlık sorunu, halk sağlığı sorunu olarak görmekteyiz.

Sağlık çalışanları kadına yönelik şiddetle mücadele programlarının başarıya ulaşmasında kritik bir öneme sahiptir. Sebebi ise: Şiddet gören veya görme riski altında olan kadınları erken teşhis etme, şiddet mağdurlarına tıbbi bakım sağlama ve diğer hizmetler için sevk etme açısından sağlık çalışanları hayati öneme sahip olabilmektedir, özellikle de birinci basamak çünkü toplumun yaklaşık yüzde 70’inden fazlası aile hekimlerimize, birinci basamağa başvurmakta. İlk başvuru yeridir, adı üzerinde aile hekimidir ve burada iyi bir ilişki kurulduğu takdirde, süreçleri iyi takip edildiği takdirde şiddetle ilgili süreçler aslında iyi bir şekilde yönetilebilmektedir. Sağlık çalışanlarının yeterli ve uygun hizmeti verememesi durumunda ise şiddet mağduru kadınlar ikincil travmaya maruz kalabilmektedir.

Evet, ilk temas edilen meslek gruplarından birisidir; eğer polisi çağırmadıysa ilk olarak travmalarıyla ilgili sağlık çalışanına gittiyse ilktir. Sağlık personelinin yeterli ve uygun yanıtı verememesi durumunda kadının zarar görme ihtimali vardır. Şiddete maruz kalan kadınlar güven duydukları sağlık personeliyle konuşabilirler, şiddete maruz kalan kadınlar kalmayanlara nazaran sağlık hizmetlerini daha fazla kullanırlar. Kadına yönelik şiddetin tanısı açısından önemli bir insan gücüdür sağlık çalışanları.

Şimdi, tabii bu metinleri burada geçerken Başkanımın aklından geçenler vardır muhakkak soracaktır ama ben öncesinden cevap vereyim belki soracaktır diye düşünüyorum. “Bunlar güzel sözler de bunlarla ilgili neler yapıyorsunuz?” şeklinde bir soru gelebilir. Bizler bebek izlemelerimizde, çocuk izlemelerimizde, anne izlemelerimizde, lohusa izlemelerimizde, gebe izlemelerimizde sağlık çalışanımıza şunu öğretiyoruz, şunun eğitimini veriyoruz: Nedir bu? Herhangi olağan dışı bir durum var ise bunun bir suistimal, bir istismar veya bir taciz veya başka bir şey sonucunda olup olmadığıyla ilgili süreci öngörmesini ve bu konuyla ilgili ilgili birimlerle irtibata geçerek bu sürecin devam etmemesini sağlamasıyla ilgili eğitimlerimizi veriyoruz biz birinci basamakta ve ikinci basamakta. Bu anlamda da önemli faaliyetler var diye düşünüyorum.

Evet, sağlık çalışanları şiddet gören kadının sonradan karşılaşacağı şiddetten korumada risk değerlendirmesi yaparak ve güvenlik planı oluşturarak veya gerekiyorsa sığınmaevî dâhil diğer hizmetlere yönlendirerek destek olabilmektedir.

Evet, sağlık çalışanları olarak bizim görevimiz teşhis etmek, tıbbi bakım sağlama, risk değerlendirmesi ve güvenlik planı oluşturma, diğer hizmetleri için yönlendirme gibi hizmetler verme olarak sınıflandırılabilir.

Sağlık çalışanları olarak bizler şiddet uygulayanlara ise bağımlılığının olması hâlinde hastaneye yatma dâhil muayene ve tedavisinin sağlanması konusunda -şiddet uygulayan kişi için konuşuyorum- şiddete uğrayan tamam, onunla ilgili bir yönlendirme var ama şiddet uygulayanla ilgili bir tespitimiz, bir müdahalemiz olabiliyorsa bu bağlamda da bağımlılık varsa veya bununla ilgili bir durum varsa bunun ilgili birimlere sevk edilmesi veya bildirilmesi, bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurusu ve tedavisinin sağlanması hizmetini sunmaktadırlar, bunu da, bu hizmeti de vermektedirler.

Şöyle özetleyecek olursak; birinci basamak sağlık kuruluşlarında kadına yönelik şiddet vakalarına yaklaşım dediğimiz zaman, bir, şiddet bulgularını tanıma -bahsettiğimiz eğitimler var, biraz sonra bahsedeceğim- şiddete ilişkin soru soruyoruz, öykü alma, tanı, muayene, tedavi gerekiyorsa sevk etme, risk değerlendirmesi, güvenlik planı, bilgilendirme, gerekiyorsa şiddete maruz kalan kadınların koruma ve destek hizmetlerine yönlendirmesi şeklinde devam ediyor.

Fazla zamanınızı almamak adına hastaneler için de benzer bir protokolümüz mevcuttur. Acil servise başvuranlar için de benzer protokolümüz mevcuttur. 112 acil sağlık hizmetlerinde de kadına yönelik şiddete yaklaşımı nedir? Güvenliğini sağlama, gerekiyorsa kolluk güçlerinden destek alma, ön tanı, ilk muayeneyi yapma, acil yardımı sağlama ve tedaviyi başlatma, bilgilendirme, komuta kontrol merkezi ve hasta yakınlarına gerekiyorsa, gerekiyorsa hastaneye nakil sağlama, vakayla ilgili sağlık kayıtlarını tutarak ilgili yerleri bilgilendirme.

Kadına yönelik şiddetle mücadele programı kapsamında yürütülen eğitim ve farkındalık çalışmalarına bakacak olursak; Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından eğitici eğitimleri, il sağlık müdürlükleri vasıtasıyla hizmet içi eğitimler ve halk sağlığı eğitimleri yürütülmekte olup şiddete uğrayan kadına yaklaşım ve müdahale konusunda sağlık personelinin müdahale kapasitesini artırarak şiddet mağduru kadınların sistem içerisinde ikincil örselenmelerinin önüne geçilmesi, şiddete uğrayan kadınlara yönelik kayıt bildirim ve izleme mekanizmasının iş birliğinin artırılması, sektörler arası koordinasyon ve iş birliğinin geliştirilmesi, kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konularında toplumsal farkındalık, duyarlılık, bilinç kazandırılması ve zihniyet dönüşümünün sağlanması hedeflenmektedir.

Eğitici eğitimleri -biraz önce bahsettiğim konuları maddeler hâlinde burada yansıtmış olduk- toplumsal cinsiyet eşitliğinden tutun da kadına yönelik şiddete ilişkin uluslararası ve ulusal düzenlemeler konularını da içeren eğitimler verilmektedir sağlık çalışanlarımıza ve halka, vatandaşımıza da verilmektedir bunlar. Bir sonraki slaytımızda da göreceğiz, 2020 yılı maalesef pandemi yılı, 2021 yılı pandemi olarak devam etmekte, bu bağlamda, yüz yüze eğitimlerimizde ciddi sıkıntılar olmasına rağmen, eğitimci eğitimlerimizi aksatmadan, süreci aksatmadan 800 binli rakamlara ulaştık, hatta şu an bir milyona yaklaşmış durumda bu rakamlar, eğitim vermiş olduğumuz kişilerin rakamları.

Göçmenlere yönelik de yine hizmetlerimiz devam etmektedir. Şu ana kadar Göçmen Sağlığı Merkezlerinde veya Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezlerinde Dünya Sağlık Örgütü ve diğer paydaşlarla birlikte 632 Suriyeli sağlık personeline eğitim verilmiştir; bu eğitimler artarak devam edecektir.

Sorunlar ve tespitler olarak değerlendirecek olursak; sağlık kurumları şiddet mağduru ya da faili ayırt etmeksizin ilgili kişilere gerekli müdahaleyi yapmaktadır ancak mağdurlar için sevk esnasında bazen koordinasyon eksikliği bulunmaktadır, olabilmektedir yani. Şiddet mağdurları şiddet gördüğünü

inkâr edebilmekte, buna bağlı olarak bizim gerekli müdahaleleri yapmada sıkıntılarımız ortaya çıkmaktadır. Bazen tedbir kararlarının tebliği adli kolluğun görevi olmasına rağmen mahkemeler bizim tarafımızdan, bizim üzerimizden işi yürütmekte. Tedbir kararlarının uygulanmasıyla ilgili bazı aksaklıklar olabilmekte. Öfke bir hastalık olmamasına rağmen şiddet faili tedbir kararlarında tedavi için sağlık çalışanlarına, sağlık tesislerine başvurması istenebilmekte. Mahkemeler tarafından tedbir kararlarının bazı illerde direkt sağlık müdürlüklerine, bazı illerde ise ŞÖNİM aracılığıyla gönderilmesi uygulama açısından sorun olmaktadır; bir birliktelik olması gerekiyor.

Öneriler de bu doğrultuda; bunların koordinasyonun sağlanması, birlikteliklerin sağlanması ama en sonunda çocukluk çağlarından itibaren de bu konunun gündeme alınması ve bu çocuklarımızın da şiddete şahitliğinin ortadan kaldırılması da önem arz etmektedir.

Sağlık Bakanlığı olarak yapmış olduğumuz şeyleri bu metnin dışında şunları da belirtmek isterim: Gebelerimiz için özellikle doğum yaklaştığı zaman annenin sağlık hizmeti almayla ilgili zorluğu olacaksa eğer o dönemleri de kapsayacak şekilde anne misafirhanelerinde anne adaylarımızı misafir ederek süreci daha sağlıklı bir şekilde yürütmeyi ve daha sağlıklı bir şekilde bebeklerini dünyaya getirmeyi sağlamak için gayret etmekteyiz. Anne dostu hastane, bebek dostu hastane uygulamalarımız artarak devam etmekte. Geçen hafta en son Bilkent Şehir Hastanesinde kadın doğum servisimiz, kadın doğum hastanemiz anne dostu oldu.

Sağlık hayat merkezlerinde, sosyal hizmet uzmanlarımız ve psikologlarımız; aile içi şiddet ve aile içi sorun gören kadınlarımız özellikle buralardan çok rahat bir şekilde hizmet alabilmekte. Erken yaşta evlilik ve diğer konularda sağlık çalışanlarımız tespit ettikleri andan itibaren hastanelerimizde bulunan sosyal hizmet uzmanları veya başka birimlerimizdeki sosyal hizmet uzmanları vasıtasıyla gerekli yerlere bu konularla ilgili bilgilendirmeler yapılmakta, ihbarlar yapılmakta ve sürecin takibi sağlanmaktadır.

Strateji ve Bütçe Başkanımızın sağlıkla ilgili göstergeleri söylediğini hatırlıyorum sunum esnasında ve sizin de bir öneriniz olmuştu, bu göstergelerin aslında kâğıt üzerinde sadece gösterge olarak kalmaması, bunların takip edilmesi ve bu takiplerin sonucuna göre de değerlendirmelerin yeniden yeniden yapılmasıydı. Bu göstergeler bizim için yöneticilerimizin performans göstergesi aynı zamanda, bu performans göstergeleri takip edilerek aslında yöneticilerimizin performansı takip ediliyor. Neydi bunlar? Anne ölüm oranı, meme kanseri erken teşhis oranı, tam izlenen gebe oranı, anne dostu hastane sayısı; bunlar her yıl düzenli olarak raporlanmakta ve bu raporlar doğrultusunda yeni hedefler belirlenerek bu hedefler bir önceki hedeften daha üst bir hedef olarak değerlendirilerek her yıl bunlarla ilgili değerlendirmeler yapıp makama arz edilmektedir. Anne ölüm oranı, bebek ölüm oranı gibi oranları dünyada en hızlı düşüren yani en hızlı iyileştiren ülkelerin başında gelmekteyiz; bu da aslında gerek vatandaşımızın konuya olan ilgisi gerek sağlık teşkilatımızın bu konuyla ilgili gayreti ve hassasiyetiyle oluşmuş bir süreçtir.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar, sorularınız varsa cevaplamaya hazırım.

Arz ederim, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Sayın Genel Müdürüm, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, anne ve bebek ölüm oranlarındaki iyileşme oranlarımız bizim uluslararası platformda da çok ciddi manada elimizi güçlendiriyor ve şu anda bebek ölüm oranlarımız binde 7’lerde, anne ölüm oranlarımız yüz binde 13,1’lere gerilemiş vaziyette. Çok yakın takip ediyorum ve bu konudaki 5 milyon Suriyelinin Türkiye’de var olduğu dönemde bir oynama yaşadığını da biliyoruz ama bu ilerlememiz

Binyıl Kalkınma Hedeflerine en erken ulaştığımız hedefler içerisinde ve OECD ülkeleri içerisinde de en hızlı ilerlemeyi sağlayan ülke olarak sağlıktaki reformlarımızın bize en önemli verisidir. Bu vesileyle teşekkür ediyorum.

Doğum öncesi bakım hizmeti alan kadın oranı bence en önemli verilerimizdir. Bizim kadına yönelik şiddet vakalarında, öncesinde kadının doğum esnasında, hamilelik esnasında aldığı sağlık hizmeti bizim için çok önemliydi, anne-bebek ölüm oranları da düşüren en önemli etkendi. Bu vesileyle yüzde 99 doğum öncesi bakım hizmeti biz hamile kadınlarımıza sunuyoruz ve yüzde 99 hastane ortamında ya da bir sağlıkçı tarafından doğumlar yapılıyor. Bu vesileyle anne ölümlerimiz yüz binde 13,1'e, bebek ölümlerimiz de binde 7'ye -8, 9 diye farklı rakamlarımız var ama- gerilemiş vaziyette. Sağlık kuruluşlarında gerçekleşen doğum oranımız da yüzde 99. Bu, bizi çok önemli bir şeye getiriyor: Erken yaşta evlilik, kayıt altında olmayan evliliklerin tespitlerinde, dönemdeki erken yaşta evlilikleri incelerken, Komisyon Başkanlığını yaparken Sağlık Bakanlığının burada sunmuş olduğu katkı mükemmel bir şeydi. Doğum esnasında ya da hamileliğin sonlandığı anda Sağlık Bakanlığı, hastanelerimiz bunları tespit ediyor ve erken yaşta, bazen zorla evlilikler gün yüzüne çıkıyor ve cezai müeyyideler de o esnada uygulanmaya başlanıyor. Bunlar, Sağlık Bakanlığımızın elimizdeki çok önemli verileri ve bu vesileyle bir kez daha teşekkür ediyorum.

Şimdi, şiddeti önlemek için önleyici tedbirlere ihtiyacımız var ve yine, sağlıktaki reformlarımız içerisinde aile hekimliği çok önemli reformlarımızdan bir tanesi. Bir: Aile hekimlerimize mutlaka kadına yönelik şiddeti önleyici tedbirleri bir şekliyle eğitmek... Özellikle, pandemi döneminde tüm vatandaşlar aile hekimleriyle akraba oldular, çok yakın temasları oldu, çok da güzel duyumlar alıyoruz. Bu vesileyle aile hekimlerimizin hastalarıyla özellikle kadınlarla buna dönük önleyici konuşmaları yapabilmesi, dinlemesi çok önem arz ediyor. Birinci basamak çalışanlarımızın bu vesileyle kadına yönelik şiddetle ilgili eğitici ve eğiticilerin eğitiminin yapılmasını önemli görüyoruz. Bebek dostu hastaneleri, kadın dostu, anne dostu hastaneleri çok önemsiyoruz, çok güzel hizmetler... Ve fakat Bakanlığımızca, Sağlık Bakanlığımızın özellikle 6284 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin (h) ve (ı) fıkrası kapsamında şiddet uygulayana karşı, faile karşı verilen kararın yerine getirilmesine yönelik hizmetlerimiz ve süreç hakkında Komisyonumuzun başladığı andan itibaren rehabilitasyon konusunda bir eksikliğin olduğu görülüyor. Sağlık Bakanlığımızın özellikle 6284'ün 5'inci maddesine istinaden failin rehabilitasyonu konusunda daha etkin rol almasını arzu ediyoruz. Şiddet uygulayanın rehabilitasyonu ya da tedavisi, bağımlıysa bağımlılık tedavisi dâhil olmak üzere ya da psikolojik tedavisini, psikiyatrik tedavisini çok önemli görüyoruz ve bu ayağımızın boşta kaldığı kanaatindeyiz.

Özellikle, Başbakanlık genelgesi ve eylem planlarımız kapsamında da Sağlık Bakanlığımızın psikolojik tacizin kanıtlanmasında bireysel olarak elde edilecek bilgi, belge ve tanık beyanlarının yanı sıra mağdurun fiziksel ve psikolojik sağlığında birtakım rahatsızlıkların olduğunu -sizler de sunumunuzda söylediniz- bu konuda daha spesifik çalışmaları yapmamız gerektiği kanaatindeyiz. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İş Birliği Protokolü kapsamında adli vakalarda ikincil bir mağduriyetin yaşanmaması, ilk başvurunun yapıldığı anda... Siz sunumunuzda çok önemli cümleler söylediniz, hemen notlarımı bakıyorum "Sağlık çalışanları kadına yönelik şiddetle mücadele programlarının başarıya ulaşmasında kritik bir öneme sahiptir." kesinlikle katılıyorum. İkincil bir travmaya maruz bırakmamak için birinci basamak, ikinci basamak, üçüncü basamak, ilk acil servislerimiz başta olmak üzere, kadınlarımızda birinci travmayı atlatmaya, ikinci travmayı yaşatmamaya dönük eğitim çalışmalarımızın yapılması gerektiği kanaatindeyim; veriliyor, artırılması gerektiği kanaatindeyiz. "Sağlık personelinin yeterli ve uygun yanıtı verememesi durumunda kadının zarar görme ihtimali var." dediniz, bu vesileyle de siz sağlıkçılarımızın... Bir de toplumda sağlıkçıya karşı ayrı bir güven var, kolluk kuvvetleriyle ilgili ayrı bir itiba oluşuyor ama sağlıkçıyla ilgili daha bir kapsayıcılık var.

Son sözüm: Pandemi döneminde kadın ve kadının sağlığa erişimi. Bu konuda da özellikle kadınlarımızın sağlığa erişiminde şikâyetlerini öteledikleri ve sonrasında olağanüstü komplikasyonlara sebebiyet verecek rahatsızlıkları olduğunu ifade ediyorlar. Birçok araştırma yapıldı “salgında kadın olmak” diye. Bunlarla ilgili araştırmalar, raporlar ellerimizde mevcut ama Sağlık Bakanlığımızın bu konuda pandemide kadınla ilgili elinde veriler var mı? Sağlığa erişimde bir sorun yaşadık mı? Bunları bir öğrenmek isterim.

Benim son cümlem: Özellikle, çocuklarımız Allah'ın emaneti, hepimiz korumakla mükellefiz ve biz çocuklarımızla ilgili, çocuklarımızla birlikte özellikle mağdur olan kadınlarımız, şiddet mağduru kadınlarımız da dâhil olmak üzere, Adalet Bakanlığı 2019 yılında kabul edilen 7188 sayılı Kanun'la Türk Ceza Kanunu'nun, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236'ncı maddesinde yapılan değişiklikle Türk Ceza Kanunu'nun 103'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasında düzenlenen maddeyle ÇİM'ler kuruluyor ve 1 Eylül 2020 tarihine kadar da Sağlık Bakanlığımız özellikle ÇİM'lerin artırılmasını ve bunun da Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulması arzu ediliyor. Ben, ÇİM'lerin şu anda 54 ilde, 57 yerde olduğunu biliyorum. Bu vesileyle özellikle, ÇİM'lerin kurulmasını, ayrıca yönetmeliğinin yayınlanmasının Sağlık Bakanlığının 6284'ün uygulamasına dönük özellikle 5'inci maddenin (h) ve (ı) fıkralarına dönük, yerele yönelik belki Sağlık Bakanlığı genelgesi, diğerleriyle ilgili olarak da yönetmeliklerin çıkarılmasını ben sizlerden talep ederim. Bakanlığımızın çocuk izlem merkezleriyle ilgili herhangi bir yönetmelik çalışması olup olmadığını da paylaşmanızı arzu ederim.

Ben, sunumlarınız için her birinize, tüm kurumlarımıza canıgönülden teşekkür ediyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel, BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, KOSGEB Başkanı Hasan Basri Kurt, İŞKUR Genel Müdür Vekili Bekir Aktürk ve Halk Sağlığı Genel Müdürü Fatih Kara tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Şimdi, söz Meclisin ve milletvekili arkadaşlarıma...

Hayati Bey, Sayın Arkaz, buyurun, söz sizde.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli katılımcılara hoş geldiniz diyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına girerken dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olabilmemiz için kadınlarımızın iş hayatına katılımının artırılması gerekiyor. Üretime katılan, ekonomik olarak özgür olan kadınlar ülkemizin geleceği inşa edilirken en sağlam temellerden biri olacaktır. Ülkemizde kadınların istihdama katılım oranları yüzde 30. Yaklaşık 22 milyon kadınıımız iş gücüne katılıyor. Bu noktada belirtmemiz gereken önemli bir ayrıntı var. Eğitim oranının yükselmesi kadınlarımıza her zaman olumlu sonuçlar getiriyor. Örneğin, eğitim oranı arttıkça kadına yönelik şiddetin azalması gibi yükseköğretim mezunu kadınlarımızın istihdama katılım oranı da yüksektir. Okuryazar olmayan kadınların istihdamı yüzde 12 civarındayken yükseköğretim mezunu kadınlarımızın yüzde 66'sı iş hayatında. Kadınların çalışma oranındaki yüzde 7'lik artış yoksulluğu yüzde 15 azaltıyor. Kalkınma ve refahın anahtarı kadınların ekonomiye daha çok katılmasıdır. Ev hanımlarının ekonomiye sağladıkları destekten mutlaka bahsetmeliyiz. Ailenin direği olarak gördüğümüz kadınlarımız bir evin tüm işlerini yaparak o ailenin ekonomisini büyük ölçüde üstleniyor, üstelik ev hanımlarının kendi imkânlarıyla ürettikleri çeşitli el yapımı ürünleri de başlı başına bir kültür ve ticari aracı olarak da unutmamamız lazım.

Ayrıca, vefatının yıl dönümü vesilesiyle 5 Temmuz 1952’de aramızdan ayrılan ülkemizin ilk kadın tıp doktoru -benim de çok değerli meslektaşım- Safiye Ali Hanım’ı rahmetle anıyorum, ruhu şad olsun.

Son olarak, 5 Temmuz 1993’te hain bölücü terör örgütü PKK’nın Erzincan Başbağlar’da katlettiği 33 masum vatandaşımızın arasında kadınlar ve çocuklar da vardı. Başbağlar’da katledilen masumları rahmetle anıyorum ve de terörün her türlüünü şiddetle ve nefretle kınıyorum.

Sorum aslında çok değerli meslektaşım Sayın Genel Müdürümüz Fatih Kara Bey’e olacaktı, konuyu o kadar iyi anlattılar ki açıkçası sorumu sormaktan vazgeçtim.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum Başkanım, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Sayın Kara...

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de değerli misafirlerimize sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum. Benim sorum, öncelikle, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna olacak.

İnternet artık hayatımızın bir parçası hâlinde ve vazgeçilmezimiz. Biz, tabii, kadından bahsederken aynı zamanda gelecek nesillerimiz olan çocuklarımızı da korumak durumundayız. Çocuklarımızın elinden interneti kısıtlama gibi durumumuz yok, bütün anne ve babaların, ebeveynlerin en büyük şikâyetleri de bu noktada olmaktadır. Eğitimciler de bu konuda ikiye bölünmektedir, yani bizlere bilgi verirken...Çocuktan tamamen cep telefonu, tableti alamıyorsunuz, mecburen bir şekilde iletişim içerisinde ki işte, pandemi döneminde çocuklarımız internet aracılığıyla eğitimlerine devam ettiler; yani bir şekilde, iyi bir şekilde de kullanmak durumundayız.

Şimdi, çocuklarımız çevrim içi oyunlar oynamaktalar ve dönemine göre işte yeri geldi “Mavi Balina” oldu intihara sürükledi çocuklarımızı, yeri geldi işte belirli bir yaş grubunda “Roblox” oldu vesaire oldu ve bu oyunlar çevrim içi. Yani dünyanın her yerinde herkes oynayabiliyor ve çocuklarımız tamamen “subliminal” mesajlara açık bir durumda. Bazen çocuklarımız oyun oynarken onlar aynı zamanda mesajlaşabilmekte ya da konuşma şeklinde iletişim hâlinde olabilmekte, kendilerinden yaşça çok daha büyük insanlardan argodan tutun çok daha farklı şeyler öğrenebilmekte. Özellikle, bu oyunlara reklamlar düşmekte yani çocuklarımız bir anda oyun oynarken reklamlar gelmekte bu reklamların içerisinde LGBT+’dan tutun cinsel içerikli öğelere varıncaya kadar ya da makyaj yapan erkeklerle varıncaya kadar çok farklı şeyler çocuklarımıza görsel olarak ya da işitsel olarak verilebilmekte. Bununla ilgili olarak sizlerin bir çalışması var mıdır? Ne yapmamız lazım? Anne, babaları, ebeveynlere bu konuda siz nasıl bir destek vereceksiniz? Hani, “Sadece şu siteden güvenli oyun oyna çocuğum.” dediğiniz zaman bir müddet sonra çocuk kendisi zaten o alanın dışına çıkacaktır; siz engelleseniz de engellemeseniz de onlarla karşı karşıya gelecektir.

Bir de çocuklarımız oyun oynarken artık çok farklı oldu. Biz eskiden ailelerimizden para alırdık da bakkala giderdik, kendimiz bir şeyler alırdık, artık sanal paralar devrede. Yani bu kripto paraların haricinde oyunlarda geçerli olan paralar var ve bunlar kredi kartımız sayesinde oyun içerisinde alınmakta, işte, oynamış oldukları o kimse karakterleri, ona çanta almaktalar, kıyafet almaktalar. Bu para puanlar oyunla da sağlanırken bir yandan da ebeveynlerin kredi kartlarına da dokunmaktadır. Bir anda, baktığınız zaman siber suçlara da girmekte; çocukların sanal hırsızlıkla kimlikleri çalınabiliyor, oyundaki kimlikleri çalınıyor ve büyük bir yıkıma uğruyorlar. Bana bu konuda ebeveynler de ulaştılar. Aslında, şu var, bir çocuğun elinden bisikletini alıp gitmekten bir farkı yok bunun. Yani sanal bir

hırsızlık ama siber âlem, yani bu sanal âlemle ilgili olarak ulaştığınız zaman siber suçlarda belirli bir yere kadar müdahale edebilmekteler; yabancı menşeli oyunlarda mesela, bunlar geri alınamamakta ve çocuklarımız dolandırılmaktalar. Bununla ilgili ne yapabileceğiz?

Yine, özellikle de tüm vekil arkadaşlarımızın da büyük bir sıkıntı yaşadığı durum: Bizler, siyasi görüşlerimize göre bazen çalışmalarımızı yapıyoruz ve Twitter, Facebook, Instagram sosyal medya hesaplarını sıkça kullanıyoruz. Öyle oluyor ki, yeri geliyor ki o hesaplarımızdan şahsımıza, şahsımızı geçiyoruz anne ve babamıza varıncaya kadar ağır hakaretler görüyoruz. Özellikle FETÖ'nün yönlendirdiği belli bir kesim oluyor. Ben, mesela, şahsıma gelen veya anne babama gelen hakaretlerle ilgili avukatıma dedim ki: "Dava açın, kazandığımız her tazminat şehit ailelerine bağışlanacaktır." şeklinde talimat verdim ama biz bu kişilerin kimliklerine ulaşamıyoruz, maalesef ki ulaşamıyoruz. Yani şu var, siyasetin içerisindeki bir anne olarak, bir kadın olarak söylüyorum hiç fark etmez bir erkek olarak da... -Hiç kimsenin sizin şahsınıza küfretmesi gibi, anne ve babanıza saygısızlık yapması gibi hakkının olmaması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle de bizler için de koruma gibi bir şey yapılabilecek mi? Bunu merak ediyorum.

Yine, çocuklarımız üzerinde TikTok'tur, vesairedir çok farklı ortamlar var ve zararlı görüyoruz. Bunlarla ilgili bir önleminiz olacak mı? Ben özellikle YouTube'da "fenomen" adı altında çocuklarımızı tamamen maddi olarak istismar eden bazı kimselerden şikâyetçiyim çünkü 25-30 yaşına kadar gelmiş, hiçbir baltaya sap olamamış ama eline almış bir çocuk oyununu, 7-8 kişi bir araya gelmiş oyun oynayıp o karakterleri seslendirerek binlerce, milyonlarca çocuğumuzun tıklaması sayesinde para kazanan ve iyi para kazanan kişiler var. Bu kişiler bu söylemleri arasında -benim de dikkatimi çekiyor- küfür de kullanıyor, argo da kullanıyor ve bizim çocuğumuzu etkilemede onlar emin olun anne-babadan daha öteye çıkıyor. Bunlarla ilgili de bir önlem almamız gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak da sorum, Sayın Fatih Kara'ya olacak.

Söyleminizde benim de katıldığım bir nokta var. Aile içerisinde hem işitsel hem fiziksel şiddete tanık olan çocuklar da aslında şiddetin en büyüğüne maruz kalıyorlar ve bu çocuklarımızın psikolojisi açısından çok büyük sıkıntılar yaşadığını ve gelecekte de bunun öğrenilen bir davranış olduğunu düşünürsek belki uygulayıcıları olacaklar belki de içine kapanıp tamamen sessiz kalacaklar. Sizin bu konuda bir çalışmanız var mı? Şiddete uğrayan kadınların çocukları için ne yapıyorsunuz diyorum?

Tekrar hepinize teşekkür ediyorum.

İŞKUR'un ve KOSGEB'in desteklerinden dolayı da gurur duyuyorum çünkü ben de bir mali müşavirim, benim de kadın mükelleflerim var. Destekleriniz bizler için çok önemli, kadınlara da pozitif ayrımcılık yaptığınızdan dolayı teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Yelda Hanım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli katılımcılar, hepiniz hoş geldiniz. Sunumlarınız için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Benim sorum, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına olacak. Başkanımız ayrıldı...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Başkan Yardımcımız burada.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Ama sanırım, Başkan Yardımcımız cevaplayacaktır.

Dünyadaki uygulamalara baktığımızda İspanya'da kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme bağımsız bir kuruluş olan İspanya Kadın Enstitüsü tarafından incelenip raporlanıyor, akabinde İspanya Parlamentosuna gönderiliyor. Türkiye'de de genel bütçenin kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı olup olmadığına dair ön inceleme yapmaya yönelik plan ve programınız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım, teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Hacı Ahmet Özdemir Bey, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Teşekkür ederim.

Konuklarımızın hepsi aşağı yukarı tanıdığım ama aynı dönemde Parlamentoda görev yaptığımız Hasan Basri Bey ile Konyalı hemşehrim Fatih Hocamızı da özellikle selamlıyorum.

Hepsine hoş geldiniz diyorum.

Ben de Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına birkaç soru yönelteceğim.

Tabii, burada rakamlarda bazı noktalar dikkatimi çekti ama onlar Milli Eğitimle alakalı olduğu için düzeltilmesi acaba mümkün mü?

Şimdi, 5'inci slaytta ilköğretim uygulaması 5+3 uygulamasının etkisiyle zannediyorum, okullaşma oranı yüzde 84 olarak gözüküyor. Hâlbuki, burada ilkokul eğitimini ele alacak olursak yüzde 90'ın üzerine çıktığı gibi bir sonuçla karşılaşıyoruz. Slayt 29'la kıyasladığımızda farklı şeyler ortaya çıkabiliyor.

Bu kadın kooperatifleri meselesi hakikaten kadınların ekonomiye katılımı ve iş gücü olarak istihdamı noktasında önemli ama ben rakamlara fazla boğmadan iki hususa dikkat çekeceğim ve bu konuda yardımlarınızı rica edeceğim. Birisi, Sakarya Taraklı'da uygulanan bir şey; turizmi kaldırmak için Sakarya Taraklılara evlerini pansiyoner olarak çalıştırmaları söylendiğinde hakikaten turistleri evlerinde ağırlıyorlar ama para almakta Taraklıları ikna etmek mümkün olmuyor çünkü Tanrı misafirinden yedirilir, içirilir, barındırılır asla para alınmaz. Biliyorsunuz, bunu çözmek için belediyede hesap açarak turistlerin belediyeye para yatırmasını ve belediyeden pansiyonerlere para aktarımını sağlamak gibi bir yöntem uygulanıyor. Yani demek ki bazı şeyleri yaparken toplumun değerlerini, değer yargılarını asla göz ardı etmemek gerekiyor.

İkincisi, biz bu kadın istihdamına yönelik olarak kooperatifleri özendiriyoruz ama bunun karşılığında, ben sizi fazla rakamlara boğmayayım dediğim şey şu: Bakın, elimde rakamlar var; 1 kilo bilgisayar 600 dolardan satın alıyoruz, 1 kilogram akıllı telefonu da 2 bin ile 3 bin dolardan satın alıyoruz, 402 ton demir ihraç ettiğimizde karşılığında 1 ton ilaç ithal edebiliyoruz, 2.612 tır çimento ihraç ettiğimizde ancak 1 tır bilgisayar alabiliyoruz, 1 tır domates ihraç ettiğimizde 7 kilogram domates tohumu alabiliyoruz. Dolayısıyla, her ne kadar Hollanda, yaklaşık 34 bin kilometre kare yüz ölçümüyle 100 milyar dolar gibi bir tarımsal ihracat rakamına ulaşmışsa ve Amerika'dan sonra 2'nci sıraya yerleşmişse de bizim mutlaka bu kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini, kadın kooperatifçiliğini endüstriyel hâle getirmek gibi bir mükellefiyetimiz var. Acaba stratejimiz kadınlara yönelik olarak bunu sağlıyor mu?

Bugün -Başkanımız, tabii harikulade sınıflama yapıyor, tasnif yapıyor- kadınların uğradığı şiddette ekonomiyi de biz faktörlerden birisi olarak daha önce görmüştük, her ne kadar sizin sunumlarınız belki kadın şiddetine yönelik olmasa da zımnen kadın şiddetiyle doğrudan doğruya alakalı sunumlar oldu. Şimdi, kadın sığınmaevi ve kadın konukevleriyle alakalı da ben, psikiyatrimızın bize vermiş olduğu bir bilgiyi sizlere aktararak bu noktada acaba strateji, herhangi bir çalışma yapılıyor mu diye sormak istiyordum, şu: Mağdurenin, şiddet mağduresinin, şiddete maruz kalanların rehabilitasyonu ve topluma uyumu, hayata kazandırılması konusunda aile ve çevresel ortamın daha verimli olduğunu söylüyorlardı. Tabii, bu, psikiyatrinin alanına giriyor; bu bakış açısı ne kadar etkilidir, değildir, tartışmaya açıktır ama bence kadın sığınmaevleriyle, konukevleriyle alakalı olarak bizim bunu da mutlaka stratejik olarak

göz önüne almamız gerekiyor. Yani ölümcül tehdidin olmadığı durumlarda şiddete uğrayanlarla alakalı önlemlerimizi acaba biz, stratejik olarak sığınma ve konukevlerinden aile ortamına taşıyarak biraz daha rahat hareket edebilir miyiz?

BTK'ye sorum şu: Meiji rejimi vardır tarihte; Japonya, zannediyorum, üç asır kadar sınırlarını bütün dünyaya kapayarak kendi değerlerini korumak gibi bir yöntem izledi. Tarihte bu çok önemli bir deneyimdir ama üç asrın sonunda dediler ki: “Biz sınırlarımızı açmak zorundayız.” Değerlerimizi korumanın yolu yöntemi yani Türk toplumu olarak, Türkiye olarak varlığımızı sürdürmenin yolu sınırları kapatarak olmaz, çocuklarımıza interneti kapatarak, tamamen o dünyadan soyutlayarak bir yere varmak istiyorsak varmamız mümkün değil. İnsanımıza özgüven aşılamamız, iyi yetiştirmemiz ve dönüşmeyecek, bilakis, dönüştürecek hâle getirmemiz gerekiyor. Bu noktada, BTK'nin belki biraz çalışmalarını yoğunlaştırmasının ben çok daha faydalı olacağı inancındayım.

KOSGEB güzel şeyler söyledi, Hasan Basri Bey'in kendisi çok çalışkan da yakinen tanışım bir arkadaşımız, hakikaten KOSGEB'e bir ivme kazandırdığını da hep beraber gördük, gözlemledik. Ben şunu sormak istiyorum kendilerine: Şiddete uğrayan kadınlara yönelik özel bir istihdam veya iş kurma, işlem yapma gibi bir yöntem izliyor musunuz? Bu bizim açımızdan önemli.

İŞKUR'da istihdam rakamlarına tekrar dikkat çekiyorum, ben bu noktada çok ısrarcıyım yani çalışan kadının karşısına çalışmayan kadın olarak koyduğumuz rakam çok gerçekçi bir rakam değil. Ev kadını olarak tanımladığımız kadınların pek çoğunun pekâlâ çalıştıklarını, ekonomiye katkıda bulunduklarını biliyoruz. Bu istihdam rakamlarını biraz bu açıdan bizim irdelememiz ve yeniden ele almamız gerekiyor. Sigortasız çalışan kadınların tespiti meselesi bu açıdan değerlendirmeye, tekrar tekrar değerlendirmeye muhtaçtır. İŞKUR Müdürümüz acaba bize bu konuda neler söyleyebilir?

Fatih Bey'e iki sorum var: “Kolluk kuvvetleri ya da ŞÖNİM hizmetleri yetersiz kalabilmektedir.” diyorsunuz 2'nci maddesinde -sorunları ve tespitleri numaralamamışsınız ama ben numaraladım- nasıl, bunu biraz açar mısınız? 5'inci maddede de -yine numaralandırmamışsınız, ben numaralandırdım- “Öfke bir hastalık değildir.” demişsiniz, onu söylerken hatta hafif tebessüm ettiniz, acaba öfke bir hastalık değil midir? Hani ilaçla veya ameliyatla tedavi edilecek anlamda bir hastalık değildir ama öfke psikiyatrinin, psikolojinin alanına pekâlâ giriyor ve “Bize yönlendiriliyor.” diye şikâyet ediyorsunuz. Sizce, öfkenin tedavisi için kişi nereye yönlendirilmelidir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Özdemir, teşekkür ediyorum.

Sayın Habibe Öçal, buyurun.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ediyoruz.

Gerçekten, bugün sunumlar çok verimliydi, soru sormakta açıkçası zorlandık çünkü genelde aklımızdan geçen birçok soruya cevap verildi. Bunun için her bir sunumcuya çok teşekkür ediyorum.

Benim ilk sorum Halk Sağlığı Genel Müdürümüz Fatih Kara Bey'e: Şiddet mağdurları hastanelere geldiği zaman, özellikle 6284 sayılı Kanun'dan kaynaklı birtakım şiddet mağdurlarının, özellikle özel sağlık sektöründe bunların tedavilerinin parayla yapıldığı veya kolluk kuvvetlerine şiddete maruz kalanların bildirilmediği noktasında birtakım şikâyetler var. Bununla ilgili bir denetim sistemimiz var mı, bunu nasıl yapıyoruz? Çünkü bu noktada, özellikle dediğim gibi özel sektör sağlık kuruluşlarının para aldığı ve kolluk kuvvetlerine durumu haberdar etmediği noktasında bize de ciddi anlamda şikâyetler geliyor.

Bir diğeri de -BTK Başkanımızın kendisi yok ama- internete erişimin artması, mobil bilgilerin hızla yayılması ve sosyal medyanın yaygın kullanımı kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddetin büyüyen küresel bir sorun olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çağımızın yeni bir mücadele alanı olarak karşımıza çıkan siber şiddetle mücadele konusunda planladığınız ve yaptığınız çalışmalar var mıdır, var ise nelerdir diyorum. Yine benimki de Esin Vekilime paralel olarak, özellikle kişilerin haklarına, hukukuna aykırı dijital, sosyal medyada paylaşımında bulunanlara illa savcılık veya bir karar neticesinde mi erişim engelli konulması gerekiyor? Bunu beklemek zorunda mıyız? Bu bazen bizim kişisel bilgilerimiz olabiliyor. Mesela benim başıma geldi, TC kimlik numaramdan tutun telefon numarama kadar çok usulsüz bir şekilde paylaşıldı. Ben bunu gerçekten hayâ ederek söylüyorum, adıma eskort kadın hesabı açılıp telefon numaram verilme rezaletine kadar gidildi ama hesap bir hafta, on gün şeyde kaldı. Ciddi mağduriyet oluşturdu ama bir türlü bu hesaplara erişim sağlanamadı. Bu mağduriyetler hızlıca da devam etmekte. Bu konuda bilişim teknolojileri bize nasıl yardımcı olabilir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Öçal, teşekkür ediyorum.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli misafirler, hepimiz hoş geldiniz.

Tabii, bu arada öncelikle takdir ve teşekkürle başlamak istiyorum. Biz AK PARTİ Kadın Kolları olarak 81 ilde “Kadının Emegi Türkiye’nin İstikbali” diye bir proje geliştirdik. Her ile gidiyoruz, her ilde devlet hibe ve teşviklerini anlatıyoruz, oradaki toplantılara kurum müdürlerini davet ediyoruz. Toplantıya ayrıca, iş kurmayı düşünen, fikri olan kadınları davet ediyoruz. Bir de o kurumlardan o ilde destek almış kadınlar katılıyor. Yaklaşık iki saatlik bir program oluyor. Şu ana kadar 20 ile gittik. Çok güzel hikâyeler var KOSGEB noktasında. Ben bu anlamda KOSGEB ve İŞKUR’a çok teşekkür ediyorum. Tabii tarım da var, ticaret il müdürlüğü de var ama KOSGEB ve İŞKUR’un müdürleri ya da ilgili yetkilileri o kadar güzel, anlatımları konusunda çok başarılılar ki çok da güzel kadınlara ulaşmışlar. Dün Van’daydık. Van’da bir kadın geldi, dedi ki: “Benim bir fikrim oldu, KOSGEB’e gittim.” KOSGEB müdürünün odasına gidiyor, müdürle görüşüyor. “Oradan çıktığımda bana bir öz güven geldi, beni de cesaretlendirdi.” Önce 6 metrekarelik dükkânda başlıyor, şu anda 480 metrekarelik dükkânda perde ve perde ürünleri dikimi yapıyor; bir mağazaya dönüştürmüş. Çok da güzel hikâyeler var.

Şimdi, KOSGEB’deki verilen destek rakamlarına baktığımızda, hani o 2002 ile 2020’ye baktığımızda 190 kat artmış bir rakam. Şöyle bir yüzdesini hesap edeyim dedim, yüzdesini hesap edemedim. Ya böyle garip bir rakam oldu, ben bunu 190 katla ifade edeyim dedim. Ama şöyle: Son iki, üç yılda KOSGEB’deki kadınlara verilen desteklerde bir düşüş gibi bir şey sanki söz konusu. Biz gittiğimizde şöyle bir talep de oldu: Kadın kuaförleri eğer güzellik merkeziyse KOSGEB’den destek alabiliyor herhâlde Başkanım ama kadın kuaför salonu açacaksa KOSGEB’den destek alamıyor. Bence kadınlara yönelik bir pozitif ayrımcılığın olması lazım. Sahadan da bize çok fazla geliyor çünkü kadın kuaför salonu açtığında aynı zamanda kişileri istihdam ediyor, sonuçta ticaret odasına kaydı oluyor, bir sürü... Normal bir işletme gibi oluyor. Sonuçta kuaför salonunda da birçok ürüne, böyle teknik malzemelere vesaire onlara da ihtiyaç oluyor. Bence onlara da vermeliyiz. Erkek kuaför, berber salonlarını bilmem ama kadınlar için bunu sizden özellikle rica ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Esnaf odalarımıza kayıtlılar kadın kuaförlerimiz de.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama isterse ticaret odasına da olabilir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, tabii ki.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yani Başkanım, sonuçta KOSGEB’den destek alabilmesi için mutlaka bir ticaret odasına kayıt yaptırması gerekiyor. Girişimcilik kursuna gidecek, ondan sonrasında... O daha güzel bir şey. Esnaf odasına... Orada defterine karar verecek yani nereye kaydolacağına karar verecek. Eğer kadın esnaf odasına kaydolup öyle açmak istiyorsa o onun tercihi ama “Ben bunu KOSGEB’le yapıp böyle bir ticaret odasına kaydım olsun, biraz daha profesyonel bir yer açacağım.” derse o anlamda KOSGEB destek vermeli diye düşünüyorum.

Bunun haricinde İŞKUR’a benim bir sorum var. Aslında Hocam sordu ama şiddet mağduru kadınların istihdamına yönelik böyle bir plan ve programınız var mı? Biliyoruz çok güzel anlattı, işbaşı eğitimleri, meslek edindirme kursları vesaire ama yine böyle şiddet mağduru kadınlara yönelik bir pozitif ayrımcılık olabilir mi, bununla ilgili bir programınız var mı, onu soruyorum.

Yine, Strateji ve Bütçe Başkanlığına: Evet, biz şimdi performansa dayalı bir bütçeye geçtik. Şimdi rakamları hani böyle sınıflandırdığımızda o bütçede kadına yönelik ne kadar harcama yapılabilir ya da neyi öngörüyoruz? Harcama yapacağımızı göreceğiz, ama biz Türkiye olarak... Ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim aynı zamanda. 27’nci Dönem Milletvekiliyim. Hep şu: “Bu bütçede kadın yok, kadın yok, kadın yok...” Biliyoruz ki biz, o bütçede kadın var, o bütçede kooperatiflerle kadın var, tarım... Orman kadınlara dikiş makinesi veriyor, şok oldum ben. Üstelik kumaşını da veriyor ve hibe olarak, destek olarak, ama orada biz onu listeleyemiyoruz, bu kadının ekonomiye katkısı anlamında biz bu rakamları göremiyoruz.

Aslında kadına yönelik birçok çalışma var. Aile Bakanlığının evet, şiddet mağduru kadınlarla ilgili çalışmaları var vesaire falan. Bir bütün olarak görmek adına, biz kadın odaklı yani kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bir bütçelemeye ne zaman geçebiliriz? Geçmeliyiz bence çünkü bize diyorlar ki: “Bu bütçede kadın yok.” Hayır, o bütçede kadın var. Biz bunu rakamlarla gösterebiliriz. Kolay bir şey, ülkeler yapıyor. İşte “İspanya” dedi Yelda Hanım. Biz de yapabiliriz diye düşünüyorum.

Bu sorum Fatih Kara Beyefendi’ye. Yine bu Komisyonda Türkiye’deki kadın cinayetleriyle yani şiddete maruz kalmış kadın cinayetlerinin sayılarıyla ilgili farklılıklar oluştu. İçişleri Bakanlığının farklı var, bazı böyle kurumlar var, onların farklı, Sağlık Bakanlığından... TÜİK’in rakamları çok enteresan, o da farklıydı ve TÜİK bize şöyle bir şey söyledi: Bu farklılıkların sebebi, şimdi diyelim ki bir kadın kocası tarafından bıçaklandı ya da herhangi bir erkek tarafından bıçaklandı. Hastaneye yattı, hemen ölmedi ama üç, dört gün sonra bir şekilde vefat ediyor. Bu ne olabilir? Onun raporuna çoklu organ yetmezliği mi, kalp mi... Yoksa o formlar arasında kadın cinayeti diye bir form var mı? Eğer yoksa bence olmalı. Yani evet, ölüm sebebi çoklu organ yetmezliği ama bu kadının aslında hastaneye geliş sebebi kocası ya da bir erkek tarafından bıçaklanması, o yüzden gelmiş; o da aslında bir kadın cinayeti kurbanı oluyor. O yüzden işte ne oluyor? İçişleri Bakanlığının vermiş olduğu veriler ile bizim TÜİK’in vermiş olduğu veriler arasında farklılık oluyor. Bu sefer de kurumlar arasında bir... Yani kurumların itibarsızlaştırılması anlamına geliyor. Bence bu da sizde bitiyor, sanki öyle gibi oldu raporlamalardan dolayı. Bence bununla ilgili bir düzenleme getirilmesi lazım çünkü biz, bazen, gerçekten, bu anlamda rakamları, gerçekleri sanki yansıtmıyormuşuz gibi de suçlanabiliyoruz muhalefet tarafından.

Yine KOSGEB’le ilgili... KOSGEB’in şöyle bir şeyi var mı? Üniversitelerle, üniversite öğrencilerine KOSGEB’in destek ve teşviklerini anlatan bir iş birliğiniz var mıdır? Bence olmalı, çok önemli çünkü. Bu fark etmez, sadece işletme, iktisat fakülteleri değil, mimarlık, mühendislik, gıda sektörü, tarım okuyan tüm üniversitelerdeki gençlere KOSGEB’i anlatıp teşviklerden bahsetmek

gerektiğini düşünüyorum. Çünkü onların üniversite mezunu olduktan sonra “Aa, iş bulamadık.” değil, bence onlara girişimcilik noktasında da devletin verdiği ya da ne yapacaklarını, güzel uygulama örneklerini, tecrübe transferlerini anlatmak gerektiğini düşünüyorum.

Benim sorularım bu kadar.

Ben çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Ök, teşekkür ediyorum.

ESİN KARA (Konya) – Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Sayın Kara.

ESİN KARA (Konya) – Ben yine Sayın KOSGEB Müdürümüze... Bu konuda mesleğimden dolayı bir ayrımcılık yapmak istiyorum. Mali müşavirler de belge almak için uzun bir çaba harcıyorlar ama ekonomiye katkıda bulunmak için bir büro tutmaları, bu büronun mobilyalarını, bilgisayar donanımlarını, yazıcılarını almaları gerekiyor. Onlar için de bir katkı sağlarsanız mesleğimiz adına çok büyük fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Şimdiden teşekkür ediyorum.

Başkanım size de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

Esin Hanım Mali Müşavir, kendi bürosunda 9 kadın çalıştırıyor ve bebekleri olduğunda onlara bir bebek odası yapmış vaziyette. Dolayısıyla, örnek bir kadın işletme sahibi ve kadınlara destek veren. O yüzden KOSGEB Başkanımız konunun üzerinde özel duracaktır mutlaka.

Sayın Çokal, buyurun söz sizde.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Teşekkürler Başkanım.

Öncelikle hoş geldiniz diyorum. Sunumlarınız için çok teşekkürler.

Öncelikle Halk Sağlığı Başkanımıza, bu pandemi döneminde yoğun çalışmalarınızdan dolayı çok teşekkürlerimi sunuyorum ve ilk soruyu size soruyorum.

Başkanım, ülke genelinde 6284 sayılı Kanun kapsamında kaç kişi hakkında tedavi ve rehabilitasyon hizmeti gerçekleştirilmiştir? Hakkında tedbir kararı verilen kişilerin gelmemesi hâlinde nasıl bir usul uygulanmaktadır? Mahkemelerle bu aşamada iş birliği hâlinde çalışabiliyor musunuz?

Bir başka sorum yine Halk Sağlığına. Sunumunuzda “Şiddet mağdurları için gerekli müdahaleler sonrası yönlendirmeler yapılırken sorun yaşanabilmektedir, kolluk kuvvetleri ya da ŞÖNİM hizmetleri yetersiz kalabilmektedir.” denilmektedir. Söz konusu sorun ve yetersizlikleri biraz açabilir misiniz?

BTK’ye sorularım var. Tabii ki Esin Vekilimizin söylediklerini, daha önceki vekillerimizin söylediklerini tekrarlamak istemiyorum ama kadınlar siber zorbalıktan nasibini fazlasıyla alıyorlar. Bu siber zorbalığa uğramış kadınlardan birisi olarak şunu sormak istiyorum: Siber suçlarda kadına yönelik şiddet nasıl tanımlanıyor ve biz bu kadar şiddete uğradığımızda bu konuda hukuki olarak yaptırım nedir? Yani aynı Habibe Vekilimizin söylediği gibi, gerçekten bu internet sitelerine ulaşamıyoruz, hakkımızda yaptığı hakaretler, iftiralar devam ediyor ve biz gündemde olan milletvekilleri olarak gerçekten bu konuda çok muzdaripiz, bu konudaki düşüncelerinizi almak istiyorum.

Diğeri de yine BTK’ye; dijital oyun dünyası çok geniş bir alan ve özellikle çocukların ve gençlerin oynadığı ve bunlardan etkilenme durumu da düşünülürse, bu oyunlarda kadına şiddet öğeleriyle ilgili bir çalışma mevcut mu yani gerçekten sanal âlemin hukuku nedir?

Diğeri İŞKUR ve KOSGEB’le ilgili; İŞKUR’la işe yerleştirmede kadın oranı yüzde 30, meslek edindirme kurslarından yararlananlar ise yüzde 53 gibi bir rakam verildi yani son 2 yılda her 4 kişiden, 3 kadın meslek edinmek için, ekonomik hayata katılmak için bu kadar çalışırken istihdamda kadın sayısının az olmasının nedeni kadınların işe alınmak istenmemesi mi yani kadın olduğundan dolayı tercih mi edilmiyor?

Diğeri İŞKUR ve KOSGEB konusunda; düzenledikleri kurslar, hayata geçirdikleri programlarla ilgili kadın dernekleri ya da kadın kooperatifleriyle ilgili ortak çalışmalar düzenliyorlar mı?

Şiddet mağduru kadınların KOSGEB kredilerinden yararlanmaları hususunda pozitif ayrımcılık yürütülüyor mu, koruma altındaki kadınlara yönelik çalışmaları nelerdir?

Bir diğeri yine KOSGEB’e; “KOSGEB desteğiyle işini kurmuş girişimcilerin 50 bin liraya kadar kullanacakları işletme, makine, teçhizat kredilerinin faiz, kâr payı masraflarına bütçe imkânları dâhilinde KOSGEB tarafından belirlenen puan oranında ve koşullarında destek sağlanmaktadır. Girişimcinin kadın olması durumunda üst limit 70 bin lira olarak uygulanır.” deniliyor. Bu desteği kadınların bir araya gelerek kurdukları mesela kadın kooperatiflerine de aynı desteği veriyor musunuz? Bunları öğrenmek istiyorum.

Başka sorun kalmadı çok teşekkürler.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Sayın Başkanım, dengeyi sağlayalım.

Siber saldırıya sadece kadınlar uğramıyor benim de altı yıldır bir resmim dolaşüyor. Çok özür dilerim, bir kadın avcısı benim resmimi almış, biraz da değiştirmiş “Kızlar, ben her zaman telefonlarınızı açarım.” filan diye... Kaç defa şikâyet ettim.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) - Biz bunları anlatmak istemezdik ama gerçekten çok mağdurusuz ya, çözün artık.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Yani bazen ağlanacak hâlimize gülüyoruz ama bu şiddete herkesin maruz kaldığını biliyoruz. Bu vesileyle BTK Başkan Yardımcımız inşallah sorulara da cevap verecek, ilgili, kolaylaştırıcı yöntemleri de arkadaşlarımızla paylaşacak.

Ben hemen sondan başlamak üzere bu defa sözleri vermek istiyorum.

Sayın Kara Halk Sağlığı Genel Müdürümüz.

Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle hemşehrilik hukukuyla biraz zor soru sordu sayın vekilimiz, hayırlısı, hepsine cevap vereceğiz inşallah.

Sayın Başkanım, 54 ilde 57 ÇİM’le ilgili süreçlerimiz hızla devam ediyor, daha da artıracamız bunu, bu sene çok daha hızlı bir şekilde ilerleyecek onu iletmek isterim. Yönetmelik şu an imzada o bilgiyi aldım, onu da iletmek isterim, güzel bir haber olarak iletebilirim.

Sayın Kara’nın sorusu, şiddet ve çocuk konusunda ise 0-6 yaş çocuğun Psikososyal Gelişimini Destekleme Programı ile taramalar yapıyoruz, gerekli durumlarda buralardan tespit etmiş olduğumuz çocuklarımızı, bebeklerimizi ilgili yerlere sevk ediyoruz, ama bunun yanında bebek ve çocuk izlemelerimizle ilgili bir rehberimiz var. Bu rehber içinde, hangi tarihte gelince, mesela 3’üncü ayda gelecek, 4’üncü ayda gelecek, geldiği zaman hangi değerlere bakılacak, nelere dikkat edilecek hepsi bu rehberlerde yazılı olarak bulunmakta, buralarda biz bu konuyla ilgili süreçleri arkadaşlarımıza

net olarak takip etmeleri için talimatlar vermekteyiz. Ama özelde bakacak olursak 0-6 yaş çocuğun Psikososyal Gelişimini Destekleme Programı ile bu taramalar yapılmakta ve gerekli izlemler, takipler devam etmektedir.

Sayın Başkanım, bütün kurum amirlerimiz, birim amirlerimiz bildirdiler ben de söyleyeyim, benimki eksik kalmasın; şu an için 10 kadın ve 9 erkek daire başkanıyla çalışıyorum. Bu projenin, daha doğrusu kadına yönelik şiddetle ilgili birimin başında bir kadınıımız var.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Kıymetli Genel Müdürüm, benim sular, bu alanda benim baktığım pencere birazcık daha geniş. Türkiye’de sağlık il müdürlüklerimizden kaç tanesi kadın sağlık il müdürü? Çalışanlarımızın büyük bir çoğunluğunun kadın olduğu bir platformdasınız, dolayısıyla Milli Eğitim Bakanımıza sormuştuk, Sağlık Bakanımıza da iletiyoruz ama siz bugün Halk Sağlığı Genel Müdürlü olarak illerdeki, 81 ildeki halk sağlığı müdürlerinin kaç tanesinin kadın olduğunu söyleyerek...

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Sayısını hemen sorabiliriz, onda çok var yani onu biliyorum. Ben size özel olarak ileteceğim inşallah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - 81 ilde 40’sa kabul.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Tamamdır.

Ama daire başkanlarımızın yaridan fazlası kadın onu söylemek isterim.

Öfke konusu vardı. Öfkeyle ilgili süreç şöyle; aslında öfke, yerinde gösterildiği takdirde olumlu bir davranıştır, yerinde gösterilmediği takdirde olumsuz bir davranıştır. Biraz önce siz kendinizle ilgili bir durumla ilgili aslında öfkenizi ortaya koydunuz; bu olumlu bir şeydir yani bunun esasen kontrol edilip edilememesi, uygun gösterilip gösterilememesi bir sorundur. Bu psikolojik bir altyapıyla çözebilecek bir şey. Bu konuda da öfke kontrolüyle ilgili bizim kendi Daire Başkanlığımızın Aile Bakanlığıyla protokolü var; bu konuyla ilgili eğitimler başlıyor -öfke kontrolü konusunda- ayrıca aile hekimliği çalışanlarına ve sağlıklı hayat merkezi çalışanlarına da öfke kontrolüyle ilgili eğitimler var. Salt olarak belki hastalık olarak algılanması doğru değil, bir davranış biçimi olarak değerlendirelim o zaman hastalık mı, değil mi tartışmasına farklı boyutta devam edebiliriz.

Orada kastettiğim; bu ŞÖNİM ve kolluk kuvvetleriyle ilgili koordinasyondaki eksikliğe bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar aslında orada kastettiğimiz, yoksa birebir biz söyledik de yapmadılar vesaire şeklinde değil, bir koordinasyon eksikliği oluyor buna bağlı olarak da gecikmeler, aksamalar olabiliyor. En başında da şunu söyledim öneriler kısmında; bu koordinasyonun daha da iyiye gitmesi, ilerletilmesi şeklinde yoksa herhangi bir kurumsal manada şu kurumu eksik iş yapıyor, bu kurum eksik yapıyor manasında değil o. Bizim kendi aramızdaki koordinasyon eksikliği ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar diyebilirim.

Pandemi dönemde kadının sağlığa erişimi konusu vardı Sayın Başkanımızın özellikle üzerinde durduğu. Şu an rakam olarak verme şansım yok ama şunu biliyorum ben. Avrupa’da... Öncelikle şunu söyleyeyim: Aile hekimliklerimiz ve birinci basamak sağlık hizmetleri pandemiden biraz uzak tutuldu ilk başlarda. Niye? Vatandaşımızın ilk başvuru yeri ve bu başvuru yerinin bir miktar daha hastalıktan arı olmasıyla ilgili bir sürecimiz vardı. Biz olayı sahada karşıladık ve hastanelerimizde tedavi ettik. Daha sonraki süreçte de vatandaşlarımızın buraya gelirken daha sağlıklı bir ortama gelmesi için, takiplerinin daha sağlıklı yapılabilmesi için buraları biraz izole tuttuk ve oradan hizmet almaya devam ettiler.

Taramalar konusunda, evet, bu pandemi sürecinde bütün sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de bazı geri gidişler oldu ancak Avrupa ülkelerinden en az 2 kat daha iyi durumdaydık taramalar da dâhil olmak üzere, sağlığa ulaşım konusu da dâhil olmak üzere. Rakamlar şu an aklımda değil ama daha sonra biz bakalım, bunu size iletelim uygun görürseniz.

Sayın vekilimin bir sorusu vardı. Soruyu... ŞÖNİM'ler konusuydu yanlış hatırlamıyorsam. ŞÖNİM'ler konusuydu, o ŞÖNİM'ler konusuyla ilgili söylemiş oldum.

Diğer konuyu hatırlayamadım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – 6284 sayılı Yasa'nın 5'inci maddesine istinaden faillerin tedbir kararları sonrası ne kadarının, kaç tanesinin... Tedbir kararı verilen kişilerin gelmemesi hâlinde nasıl bir uygulama yapılıyor? Ve kanun kapsamından kaç kişi hakkında tedavi ve rehabilitasyon hizmeti verilmekte? Mahkemelerle bu aşamada iş birliği hâlinde çalışabiliyor musunuz?

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – O konuyu yazılı olarak iletirsem daha sağlıklı olur, eğer uygun görürseniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – En önemli konumuz, benim konuşmamda da vardı, Tuba Hanım da sağ olsun sorusunu sordu.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Yazılı olarak iletirim ben onu uygun görürseniz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Peki, teşekkür ediyorum.

ESİN KARA (Konya) – 6 yaş üstü çocuklar için herhangi bir çalışma yok mu?

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Şimdi, normal çocuk muayenesinde, normal sağlıklı çocuk muayenesinde bahsettiğim şeylerin hepsi geçerli ama 0-6 yaşa özel bir durum var. Daha fazla mağduriyet yaşayabilmeleri ve kendilerini ifade edememelerinden dolayı yoksa kontrole gelmiş olan herkes, her bir vatandaş kendisini ifade edememiş olsa bile mevcut göstergeler, mevcut bulgular eğer bu kişinin bir tacize veya suistimale uğradığını gösteriyorsa o zaman muhakkak gerekli işlemler başlatılıyor.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ FATİH KARA – Rica ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Genel Müdürüm teşekkür ediyorum.

İŞKUR Genel Müdürümüze sözü veriyorum.

Buyurun Genel Müdürüm.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle sizin sorduğunuz sorulardan başlayayım. Aktif iş gücü programlarımızda pandemi nedeniyle evet kısmi bir düşüş oldu. Malumunuz hem iş ve işletmelerimiz hem bu noktada paydaşımız olan Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitim merkezleri efendime söyleyeyim kapandı pandemi süresince veyahut da kısmi çalışmalarda bulundu ve dolayısıyla kısmi bir azalma var ama yine rakamlara baktığımızda aslında çok çok kötü değiliz. Şöyle sizlere arz edeyim: 2018 yılında biz 300 bin civarı bir işbaşı eğitim program katılımcısını faydalandırdık. 2019'da bu 402 bindi, 2020'de yani pandemi döneminde 335 bin. Yani evet 2019'a göre bir düşüş var ama 2018'le kıyasladığımızda 35 bin civarı bir artış var. Dolayısıyla pandemiye rağmen bu noktada işbaşı eğitim programlarımızda yine bir toparlanma söz konusu oldu.

Mesleki eğitim kursları sonrası yüzde 57 bir istihdam oranı var kadınlarımızın, bunu ifade etmiştik. Siz de demiştiniz ki: "Yüzde 51 istihdam zorunluluğu var, bu yüzde 50 istihdam zorunluluğunda kadın oranımız nedir, çalışan oranımız nedir bu çerçevede?" O verilerimize de baktığımızda Başkanım,

mesleki eğitim kurslarımızda yüzde 52'si yani bu yüzde 50'lik istihdam süresince de yüzde 52 oranında bir kadın istihdamı söz konusu, işbaşı eğitim programlarımızda yüzde 50 oranında bir istihdam söz konusu.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok iyi, çok iyi.

Yani eğitime katılanların yüzde 50'sini işbaşı yaptırıyorsunuz.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Evet, aynen, aynen öyle.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok başarılı.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – “ŞÖNİM’lerde ve kadın konukevlerinde spesifik bir çalışma var mıdır?” diye siz de sordunuz, Tuba Vural Çokal Başkan Vekilimiz de sordu, efendime söyleyeyim birisi daha sormuştu herhalde, onu hatırlayamadım. Burada da şöyle: Tabii, biz özellikle bu noktada Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle, Aile Bakanlığı tarafındaki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle özel çalışmalar yapıyoruz. Sunumda da bunu sizlere sunmuştum, tekrardan hatırlatmış olayım; özellikle iş kulüpleri faaliyetlerimiz var. Burada kadınlara, konukevlerinde kalan kadınlara bizzat yerine giderek yani kuruma dahi çağırarak değil, kadın konukevine giderek danışmanlık hizmeti veriyoruz, iş arama becerileri eğitimleri veriyoruz, mülakat teknikleriyle ilgili süreçleri anlatıyoruz. Bu çerçevede ŞÖNİM’lerde olan 797 kadın bundan faydalandı, kadın konukevlerindeyse 2.717 kadınıymız bu faaliyetlerimizden faydalandı. Toplam danışmanlık hizmeti olarak baktığımızda da kadın konukevlerinde ve ŞÖNİM’lerde 5.335 kadınıymız hizmetlerimizden faydalandı.

İşe yerleştirme noktasında elimizde veri yok çünkü biliyorsunuz kadın konukevlerinde kalanların bilgileri gizli, onların bilgilerini tutamıyoruz. Dolayısıyla işe yerleştirmeye ilgili süreçlerde elimizde bilgiler söz konusu değil, onu da arz etmiş olayım.

Notlarıma hızlıca bakıyorum. Sayın Konya Vekilimiz ifade etmişti Hacı Ahmet Özdemir: “Kadın istihdamında ev hanımları da sigortasız çalışanlar da aslında istihdama dâhil edilmeli.” gibi bir öneride bulunmuştu. Tabii, bu bizim İŞKUR olarak alanımıza girmiyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Genel politika ve sosyal güvenlik.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Bu konuda malumunuz, TÜİK çalışmalar yapıyor; efendime söyleyeyim, istihdamda kimler vardır, istihdam edilenler kimlerdir, çalışanlar kimlerdir? Bu noktada da Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı notunu almıştır, onlar da herhâlde bir değerlendirme yaparlar.

Evet, bakıyorum, başka soru herhâlde yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Genel Müdürüm, teşekkür ediyorum.

İŞKUR GENEL MÜDÜR VEKİLİ BEKİR AKTÜRK – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – KOSGEB Başkanımız Hasan Basri Kurt.

Sayın Kurt, buyurun.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Evet, biz de sorularımızı toparlamış olduk. Sizin sormuş olduğunuz sorulardan başlayayım Sayın Başkanım.

Biz, ifade ettiğim gibi, yaklaşık 1 milyon 600 bin kişiye 2010 yılından bu yana girişimcilik eğitimi verdik, bunların yüzde 45'i kadındı. Ben hemen size -yine sunumunuzda bu var, zannediyorum dağıtıldı sunum- 2020 rakamı olarak söyleyeyim: 180 milyon Türk lirası civarında bir rakam kadın girişimcilere sadece destek olarak verilmiş. Bunun bir de çarpan etkisi var çünkü biz kredi faiz desteği veriyoruz;

örneğin, yani bankanın katkısı burada yok, o anlamda bir katkımız var. Burada da desteklediğimiz girişimci sayısı 6.400. Yani böyle baktığımızda kişi başı 30 bin lira ortalama bir destek sağlamış oluyoruz girişimcimize.

Kalkınma ajanslarının vermiş olduğu destekler yani SOGEB kapsamında 86 proje 2019 ve 2020 yıllarında desteklenmiş. Burada 124 milyonluk bir destek verilmiş Bakanlık tarafından, Sanayi Bakanlığımız tarafından. Bunun eş finansmanı da var, eş finansman boyutları var, bununla beraber yaklaşık 170 milyonluk bir yatırım hacmi ve bir kapasite oluşturulmuş.

Yine kadınların iş hayatına katılması, sosyal yaşamın desteklenmesi ve benzeri konularla ilgili ajansların yapmış olduğu çalışmalar var. Burada da 202 proje hayata geçirilmiş durumda ajanslar tarafından, yine Sanayi Bakanlığımızın bağlı, ilgili kuruluşu olarak kalkınma ajansları tarafından. Burada da yaklaşık 140 milyon liralık bir yatırım gerçekleşmiş, bunun 100 milyonu bizzat devlet eliyle gerçekleşmiş, hazine kaynaklarıyla desteklenmiş rakamlar.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hasan Başkanım, bir araya girerek... Özellikle kalkınma ajanslarımızdan bütün illerimizin istifade etmesi gerekir, inanılmaz öneme sahip. Şu anda kendi ilimden örnek vermem gerekirse geçen sene Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğümüz, TKDK, Aile Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığımız Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünün hepsinin katılımıyla bir toplantı yaptık ve son bir buçuk yıl içerisinde Malatya'daki kadın kooperatifi sayısını 18'e çıkarttık ve SOGEB aracılığıyla kalkınma ajanslarımızın da vermiş olduğu destekle sadece bir kadın kooperatifimiz 1 milyon 250 bin lira destek aldı. Dolayısıyla hem kayıtlara girmesi hem de arkadaşlarımızın istifade etmesi açısından kadınlarımızı bu anlamda yönlendirebiliriz, kalkınma ajanslarımızı.

Sayın Kurt, tekrar buyurun lütfen.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Evet, kuaförlerle ilgili Sayın Vekilin bir sorusu vardı, şöyle yanlış bir bilgi var onu düzeltmek isterim: Esnaf odasına veya ticaret odasına kayıtlı olmasının bizim açımızdan değişen bir pozisyonu yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aynen.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Şöyle bir durumumuz var: Geleneksel Girişimci Destek Programı'ndan girişimciler faydalanabiliyorlar yani 70 bin liraya kadar kredi ve 65 bin liraya kadar KOSGEB ödemesi. Hani bunun süreçleri var; biz bir firmanın tek başına kurulmasına değil hayatta kalmasına ve piyasa şartlarında sürdürülebilir olmasına bakıyoruz yani yoksa bir sürü şey kurduruluyor. O anlamda aslında biz desteklemiş oluyoruz yani esnaf odasına da girse... Ancak şöyle bir durum var: Daha önceki dönemde, bu biraz önce bahsetmiş olduğum ileri girişimcilik yani makine teçhizat verdiğimiz, bizim aslında girişimciyi esas desteklediğimiz alan var ancak biz o alanı tamamen imalata özel olarak devam ettiriyoruz; yani bir ürün çıktısı istiyoruz ki benim vermiş olduğum örnekte, dikkat edin mesela, bir kadın girişimcimiz kömür üretiyor, şöyle düşünün: Şu anda herhangi bir ulusal markete gittiğiniz zaman yurt dışından gelen bir mangal kömürü alıyorsunuz. Biz aslında burada şeyi desteklemek istiyoruz, sürdürülebilir alanları ve rekabetçiliği de gözetmek zorundayız. Bir dükkân düşünün, bir işletme düşünün, o kendi öz kaynağıyla bu işe çıkmış, bir de biz yanına ikinci bir işletme açıyoruz, bu da KOSGEB, devlet desteği diyelim, devlet desteğiyle yola çıkmış; bir defa öbürünü bir şekliyle baltalamış oluyor. Buna da yani sahada farklı şekillerde tepkiler var.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bir şey sorabilir miyim?

Şöyle: Şimdi, 70 bin lirayı alabiliyor o zaman.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Kredi olarak alabiliyor evet.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – 65 bin lira dediniz?

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – 65 bin lira şöyle: Kuruluş için bir 10 bin lira destek veriyoruz hemen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hibe.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Hibe olarak veriyoruz elbette. 1’inci yılın sonunda çalışan sayısına göre, 4 kişiye kadar 20 bin lira ki kadında 25 bin lira oluyor bu. 2’nci yıl sonu da takiple yine, 25 bin lira vermiş oluyoruz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tamam, bu netleşti, oturdu yani.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Yani bu bizim “geleneksel girişimci” dediğimiz kısımda biz bunları destekleyebiliyoruz ama daha önce işte, oradaki masa sandalyenin de fatura karşılığı ödendiği bir dönem olmuş.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Oldu.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Evet.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Ama bakarsanız bunun ciddi anlamda farklı çıktıkları da var, ona da belki detaylı bakmak lazım. Çünkü piyasaya yeni bir giriş olmuyor; o makine teçhizatı almak için işte, yanındaki çırağı üzerine, işte, eşi üzerine veya işte, başka birisinin üzerine yeniden açıp aslında aynı işi devam ettiren bir kesim var. Bizim hassas olduğumuz konulardan bir tanesi bu çünkü kamu kaynağını düzgün kullanmak zorundayız. İkinci boyutu da siz, burada belli bir süre sonra belli sektörlerde bir şişme oluşturunuz. Şöyle düşünün: 10 bin nüfuslu bir ilçede 10 tane kuaför var, bunlar bir şekilde döndürüyor. 11’incisini açtığınız anda 3 tanesini birden batırıyorsunuz. Biz bunu da gözetmek durumundayız yani orada biz devlet eliyle bile bunu açtırsak... Yani eğer kendi öz kaynağıyla açıyorsa 11’incisini, rekabet etme kabiliyeti olduğunu düşünüyorsa ona diyecek bir şey yok zaten ama devlet desteğiyle 11’incisini, 12’ncisini açtığımız zaman oradaki ekosistemi de aslına bakarsanız... Bunu hassas olduğumuz bir alan olarak söylüyorum yani sürdürülebilirlik açısından, ekonominin sürdürülebilirliği açısından çok çok önemli.

Üniversiteler konusu geldi, şöyle söyleyeyim: Aslında çok bilinmez şu andaki teknoparkların ilk nüvesi KOSGEB tarafından teknoloji merkezleri, TEKMER’ler olarak kurulmuş. ODTÜ, İTÜ’den başlayarak bütün kurumların, şu andaki teknoparkların köküne indiğiniz zaman KOSGEB’i göreceksiniz. Üniversitelerde ilk kuluçka merkezlerini kuran ve bunlara müdür atayıp bunların nasıl iş yapabileceğini, yeri geldiğinde ekonomik desteklerle nasıl ilerleyebileceğini gösteren kurum Türkiye’de KOSGEB. Tabii, KOSGEB, teknoparkları kurduktan bir süre sonra artık onlar kendi kuluçka merkezlerini, kendi yapılarını devam ettiriyorlar ve maalesef, bizim açımızdan da... Yani nasıl ki Türkiye’nin belli bir “ara dönem” diyebileceğimiz bir sıkıntılı dönem geçirdiği süreçte burada da şeyler var, biraz unutulmuş bir şeyimiz vardı ama şunu söyle söyleyeyim: Bir, üniversitelerde girişimcilik dersleri var artık birçok bölümde. Bu girişimcilik derslerini birçok üniversitede bizim KOSGEB’li uzman arkadaşlarımız gidip o dersleri veriyorlar veya en azından bir derse girip “KOSGEB desteklerinden nasıl faydalanılır?”in eğitimi veriliyor birçok yerde. Eğer bir eksiğimiz varsa da o anlamda bunu düzeltebiliriz biz uzman arkadaşlarımızı müfredatın içerisinde bir yere koyarak ki üniversitelerin birçoğuyla da bu anlamda protokolümüz var, bunu da geliştirmek istiyoruz çok doğru bir nokta bu. Çünkü KOSGEB aslında vermiş olduğu hizmet açısından, kullanmış olduğu bütçe açısından kısıtlı görülebilir ama şöyle bir pozisyonu var: İnsanlar için bir umut. Yani bir girişim fikriniz var, bunu gerçekleştirmek istiyorsunuz, bununla işenizi sağlayacaksınız, bununla belki teknolojik bir yatırım yapacaksınız; bunun finansmanı veya bunun ilerlemesi konusunda projenizi KOSGEB uzmanlarımıza anlattığınız zaman burada bir karşılık görebiliyorsunuz. Şöyle söyleyeyim: Bizim girişimcilikte çok daha yüksek vermiş olduğumuz

-ileri girişimcilik yani makine teçhizatı- 100, 200 ve 300 bin liralık hibe limitlerinde verdiğimiz oran bize başvuranların yüzde 65, 70'leri mesabesinde yani çoğunu geri çevirmiyoruz, çoğunu içeride bir şekilde hayata döndürmüş oluyoruz. O anlamda da girişimcilik eğitiminin de gerçekten önemli olduğuna inanıyoruz. Yani biz istiyoruz ki üniversite kantininde KPSS'den ne alacağı, hangi memuriyete yerleşeceği değil hangi projeyi gerçekleştireceği, işte, hangi iş fikrini bu memleket için, bu ülke için hayata geçireceği... Ki bunun çok güzel örnekleri de var; işte, TEKNOFEST bunu çok farklı noktalarda yapıyor, başka başka yapılar bunu çok farklı noktalarda yapıyor. KOSGEB'in zorladığı alan o yüzden burası sunumda da özellikle yenilikçilik, girişimcilikten kastımız odur. İnovasyonu, girişimciliği ve tekno yatırımı aslında... Şimdi, biliyorsunuz, bir "unicorn" daha çıktı en son Türkiye'de; bunlar aslında geleneksel sanayi işletmelerinden çok daha hızlı büyüeyebilen, farklı istihdam alanları oluşturan, Türkiye'yi dünyayla daha hızlı entegre edebilecek yapılar ve bunlar üniversitelerimizden çıkıyor, bunlar genç girişimciler içerisinde çıkıyor; bu da güçlü bir şekilde desteklediğimiz bir alan.

Kooperatiflerle ilgili konu... Şöyle bir durum var Başkanım, onu çok kısa izah edeyim: Bizim birkaç kuralımız var -ya, bunlar esnetilebilir, değiştirilebilir- biz girişimcinin limited olabilir, AŞ olabilir en az yüzde 50 ortak... Desteklediğimiz girişimcinin, eğitim almış girişimci olarak yüzde 50 ortağı olmasını bekliyoruz o şirketin yani büyük çoğunluğu onda olsun; "Yüzde 1, 2, 3, hadi seni de buraya katalım." şeklinde değil ağırlıklı olarak tabii, kooperatifler de en az 7 kişiden oluşmak zorunda ve şeyi tutturamıyor. Bizim o oranda bir şeyimiz var ama siz de bahsettiniz az önce ajanslar çok güçlü bir şekilde orada devrede, aynı zamanda Esnaf Genel Müdürlüğünün de bu kooperatiflere dönük katkıları var.

Desteklenen sektörler... -Sayın Vekilimiz "mali müşavir olduğundan" bahsetti- Hukuk büroları, mali müşavirler bunlar evet, kapsam dışında, eğitim kurumları yine kapsam dışında. Bu arada bir mali müşavir odasıyla beraber kendi içimizde bir Zoom toplantısına katıldım, aynı talep onlardan da geldi, sürekli geliyor. Ya, bunu tabii, değerlendireceğiz yani notlarımızı alıyoruz, bunu iletiyoruz ama burada da şöyle bir şey var: Aslında biz mali müşavirlerimizi, hukuk bürolarımızı... Bunları, KOBİ'leri destekleyen, güçlü bir mali müşaviri olan aslında bir KOBİ'nin hayatta kalma oranı... Bu şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. İnşallah odalar biraz daha yapıcı olabilirlerse o konuda ortak birkaç çalışma yapmak isteriz. Meslek kuruluşlarına da bu anlamda çok ciddi yük düşüyor. Şunu da yapmak çok kolay, Cumhurbaşkanı kararıdır bu, Cumhurbaşkanımız der ki: "Bundan sonra mali müşavirler de desteklenecek." Bu, bizim için baş tacı, yapmamız gereken bir kural hâline geliyor. Ancak, bu, sorunu çözen bir şey değil yani bizim onlara verebileceğimiz destek biraz önce bahsetmiş olduğum kuaföre verebileceğimiz destekle eş değer ama biz, mali müşavirlerden aslında KOSGEB olarak daha fazlasını bekliyoruz çünkü KOBİ'lerin mali yapıları... Bir KOBİ batıyorsa mali yapısı yüzünden batıyor yani bunun da bir boyutuyla sorumluluğu mali müşavirlerin ama inanın, meslek odaları bu konuda daha aktif olmak durumunda.

Ayrıca, bu üniversite konusunda tabii, çok... Biz şöyle bir şey yapıyoruz: İş planı ödülü veriyoruz üniversitelerimizde. Üniversite yönetimleri eğer bu iş planı ödülüne girerlerse gençlerimiz şirket kurdukları zaman ekstra şeylerimiz oluyor; 1'inci, 2'nci, 3'üncü derecede olanlara vermiş olduğumuz desteğin üzerine destek de veriyoruz, bunu da ifade etmek isterim. Burada 1'inciye 25 bin, 2'nciye 20 bin, 3'üncüye de 15 bin lira ek bir destek veriyoruz.

Bir soru daha kaldı, Ahmet Bey'in sorusu vardı ama onun notunu...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Şiddet mağduru kadınlara KOSGEB kredisi açılması...

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Evet evet, genel, şiddet mağduru kadınlara, başka vekillerimizden de soruldu.

Tabii, özel bir programımız yok yani KOSGEB olarak biz “Şiddete uğramıştır.” diye ayrı bir pencere açmıyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bence bu Komisyonun bir çıktısı olsun Sayın Kurt, özel bir program başlatalım bence.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Şöyle, biz bunu aslında tartıştık, özellikle de bizim kadın idarecilerimizle ve kadın uzmanlarımızla bu konuları tartıştık yani kadına bu anlamda bir pozitif ayrımcılık konusunu. Benim tahminimin ötesinde, samimiyetle söylüyorum, kadın idarecilerimizden ve uzmanlarımızdan bu konuda “Biz böyle bir ayırımdansa daha yaygın bir şeyi bekleriz.” Ben aslında sunumumda da biraz bunu vurgulamaya çalıştım, KOSGEB ne kadar kılcala inerse kadına dokunduğu alan, kadın girişimci sayısı o kadar artıyor aslına bakarsanız yani bu, bir nevi koruyucu hekimlik gibi, KOSGEB’in yapmış olduğu işlem. Yani yarayı sarma işiyle, yarayı tedavi etme işiyle ilgili zaten biz şunu yapıyoruz, bunda bir tereddüdü hiç kimsenin olmasın: Şiddete uğrayan bir kadın, fiziki şiddete uğrayan bir kadın olarak söyleyeyim çünkü diğer şiddet türlerini zaten yeri geldiğinde psikolojik şiddeti, sembolik şiddeti, bunları göremiyoruz bile yani belki çok daha sonralarda hissediyoruz. Şiddete uğrayan bir kadın, fiziki şiddete uğrayan bir kadın, erkek şiddetine uğrayan bir kadın zaten ilgili kurumlara geldiği zaman biz sosyal hizmetler il müdürlüklerimize, çok yakın...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, Sayın Başkanım, şunu söylemek istiyor arkadaşlarımız: Yani fiziksel, psikolojik, cinsel, şiddetin her türüsüne maruz kalmış ve konukevinde koruma altına alınmış, önleyici ve koruyucu tedbirlere maruz kalmış kadınların istihdam edilebilmeleri konusunda İŞKUR özel bir program geliştirmeli, KOSGEB, eğer kendi işini kurmak istiyorsa kadın, orada artık kategorize etmeye gerek yok, şiddetin hiçbirini kategorize etmeden oradaki, konukevindeki kadınların kendi işlerini kurabilmeleri için özel, spesifik... Kadına pozitif ayrımcılık yapıyorsunuz 10’uncu maddeye istinaden, teşekkür ediyoruz ama onların içerisinde yeniden hayata tutunmak isteyen, yeniden “Ben de varım.” demek isteyen kadınlara özel, spesifik bir çalışma yapılabilir. Bu, KOSGEB için de böyle, İŞKUR için de böyle. Bir çalışma yapılabilir diye düşünüyorum. Önerilerimiz içerisinde olsun size.

KOSGEB BAŞKANI HASAN BASRİ KURT – Tamam Başkanım, biz notunuzu aldık.

Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, BTK Başkan Yardımcımıza sözü bırakıyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle, Komisyonunuzda internet ortamının düzenlenmesine yönelik Kurumumuza da söz hakkı verdiğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

En zor sorular bizim tarafta, en çözümsüz sorular da bizim tarafta anladığım kadarıyla, sorulardan da bunu görebiliyoruz.

Şimdi, malumunuz, internet ortamı hem hayatımızı kolaylaştırıyor hem hayatımızı zorlaştırıyor; bu, kaçınılmaz, hepimiz biliyoruz bunu. Teknoloji aslında yani teknolojinin devamında internet ortamı, daha devamında sosyal ağlar, daha özel, daha devamında dijital oyunlar. Bunların hepsi hayatımızda yer edinmiş ve terk edip bırakabileceğimiz ortamlar değil. Sizin de belirttiğiniz gibi, değerli Komisyon üyelerinin de belirttiği gibi, bu ortamları kullanırken bilinçli olmak durumundayız. Biz kendimiz bilinçli olma durumunda olmalıyız, ayrıca çevremizi de bu yönde bilinçlendirmeliyiz.

Şimdi, biz, Kurum olarak internet ortamına yönelik yaptığımız çalışmaları dünya örneklerinden ele alarak sürdürüyoruz. Şimdi, internet ortamına yönelik literatürde, dünya örneklerinde ortaya konulan 3 çalışma var. Bunlardan bir tanesi, eğitim ve bilinçlendirme, farkındalık çalışmaları. Bu çalışmalar kapsamında Kurumumuzun neler yaptığına yönelik Başkanımız detaylı bilgiler verdi. 2'nci olarak yapılan çalışma, içerik, tasnif yani içeriğin sınıflandırılması, internet ortamındaki içeriğin sınıflandırılarak ona göre erişimin sağlanması ki buna yönelik olarak da yine Kurum Başkanımız BTK'nin sunmuş olduğu güvenli internet hizmetinden bahsetti. Bu güvenli internet hizmeti tamamen tercihe dayalı, internet kullanıcısının tercih ettiği durumda kullanılabileceği, istediği zaman çıkabileceği bir hizmet. Bu hizmet bize ne sağlıyor? İnternetin zararlı, sakıncalı içeriklerinden aileyi, çocukları korumaya yönelik bir alternatif hizmet. Ha, tamamen koruyabiliyor mu? Muhakkak eksiklikleri, teknolojik altyapıdan dolayı yani internetin doğasından, internetin teknolojik altyapısından kaynaklanan bazı eksiklikleri var ama buna rağmen büyük bir oranda internetin zararlı içeriklerinden gençlerimizi, çocuklarımızı, aileleri korumaya yönelik bir hizmet. Dünya ölçeğinde yapılan 3'üncü çalışma, literatürde karşımıza çıkan çalışma, bu ortama yönelik kanuni düzenlemeler yani bilişim suçlarıyla mücadele. Bu kapsamda da 5651 sayılı Kanun bize bazı, belirli suçlara yönelik internet ortamında düzenleme yani daha doğrusu, alınan kararların BTK ve Erişim Sağlayıcıları Birliği eliyle uygulanmasını ortaya koymuş, biz de bu kapsamda çalışmaları sürdürüyoruz.

Şimdi, sözlerime başlarken internet ortamının dağıtık, dinamik yapısından bahsettik. Bu kapsamda bilinçlendirme, farkındalık çalışmaları ne kadar geniş kitleye yayılırsa o kadar bu ortamın zararlarından korunuruz. Güvenli internet hizmeti ne kadar geniş kitleye yayılırsa o kadar bu ortama çocuklarımızı daha gönül rahatlığıyla teslim edebiliriz ki bu teslim etme, tamamen başıboş bırakma değil, her hâlükârda ebeveyn kontrolünde olması lazım, bunu tüm eğitimlerde de vurguluyoruz. Biz, eğitimlerimizi yüz yüze eğitimler, on-line eğitimler şeklinde Millî Eğitim Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığıyla beraber yapıyoruz, uzaktan yapıyoruz, artı, BTK Akademi sayesinde eğitici eğitimleri yapıyoruz yani işte, Millî Eğitimde 110 bine yakın eğitici, eğitmen karşısında öğretmen yetiştirdik. Bunlar eliyle Millî Eğitim de tüm okullarda bu eğitimleri veriyor. Ebeveynlere yönelik eğitimleri de yapıyoruz ama yeterli mi? Değil. Şundan dolayı yeterli değil: Bu ortamda bu sakıncalı içerikler sürekli oluyor, var, buna erişen insanlarımız da var. Buna yönelik neler yapılabilir tekrar tekrar tartıştık, en son yine, bu ortama yönelik “sosyal ağ yasası” diye kamuoyunda bilinen bir yasa çıkardık, Adalet Bakanlığı ve diğer bakanlıklarla iş birliği içerisinde. Bu yasa sayesinde de ülkemizden günlük erişimi 1 milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcıların ülkemizde birer temsilci bulundurmasını sağladık, artı vatandaşlarımızdan mağdur olan, az önce saydığımız soruların içeriğini oluşturan siber şiddet, kişilik haklarının ihlali, zararlı, sakıncalı içeriklere yönelik bu sosyal ağlara vatandaşlarımız doğrudan ne yapabiliyor? Başvurabiliyor, burada bizim hukuki düzenlemelerin ülke genelinde, sosyal ağların global ölçekte bir hizmet verme durumu var. Buna göre tüm ülkelerde olduğu gibi bizde de bazı içeriklere yönelik aksiyon almaları hızlı oluyor, bazı içeriklere aksiyon almaları biraz daha gecikmiş olabiliyor. Bu kapsamda az önce kurumumuza, bize yönetilen sorular işte siber şiddet, siber zorbalık, dijital oyunlar ve kişilik haklarına yönelik yapılan çalışmalar ve bu ortama yönelik düzenlemelerin sınırları bu şekilde sürdürülüyor.

Şimdi, kısmi olarak da bazı örneklerden verildi, hani benim böyle bir içeriğim vardı, buna yönelik kaldırılmadı, hesaplar yorum yaptı, bulunmadı noktasında. Yine, en başa dönmek istiyorum. İnternetin anonim, dinamik yapısı var, sınırları aşan bir yapısı var. Herhangi bir kişi aynı anda internette -herhangi bir kişi derken x kişi olmak zorunda değil, sadece dijital becerisi olan birisi- dijital ortamda bir içeriği aynı anda üretebiliyor, aynı anda tüketebiliyor. Bunu dünyanın herhangi bir yerinden de yapabiliyor. Bu, internetin küresel olmasından kaynaklanan bu içeriği yurt dışında herhangi bir ülkede, herhangi bir

sunucu üzerinden kendi bilgisayarından dahi yayınlatabilecek düzeyde olduğu için bu içeriğe yönelik faili tespit etme noktasında yapılacak adımlar sınırlı kalıyor, içeriği de kendisi çıkarmadığı zaman ve bu içerik kısmi bir içerik olduğu için internetin yine teknik alt yapısından dolayı o kısmi içeriğe yönelik ülkemizden erişim de engellenemiyor. Burada tek alternatif o içeriğin o ortamdan çıkarılması, o ortamdan bu içeriğin çıkarılması da ancak o ortama o içeriği koyan kişi tarafından gerçekleştiriliyor, yahut da ona yer sağlayan yer sağlayıcı tarafından gerçekleştiriliyor. Bu yer sağlayıcı ülke sınırlarında olduğu zaman yine bildirim yapıyorsunuz, çıkarılabiliyor ama ülke sınırları dışında olduğu zaman kısmi olan içeriğe de erişimi engelleyemediğiniz için teknik alt yapıdan dolayı yani dünyanın hiçbir yerinde bu yok, engelleyemediğiniz için o içeriği de oradan yani kişilerin o içeriğe erişmesini kısıtlayamıyorsunuz. Bu kapsamda böyle teknik kısıtlar internet ortamı için geçerli. Bunun için bizim daha çok üzerinde durduğumuz ve 2021- 2023 Eylem Planı içerisinde ne kadar kişiyi eğitirsek, ne kadar kişiyi bilinçlendirirsek bu ortamdan o kadar daha olumlu yönde faydalanma, olumsuzluklarından uzaklaşma yönünde çalışmalarımızı yapıyoruz diye söyleyebilirim. O yüzden tek tek soruları hani şunu şöyle yapabiliriz, bunu böyle yapabiliriz noktasında...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii, genel evet...

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – ...hani tekniği anlatma gereği duydum, o yüzden tek tek bu sorulara hani şu yapılabilir, yapılamaz noktasında Sayın Başkanım cevap versem de sonuçsuz kalacak, o yüzden böyle genel olarak toparlamış olayım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ederim.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – Bir de soruları olanlar varsa alabilirim, Sayın Komisyon üyelerimizden.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Verilemeyenleri düşündüklerinizi yazılı da alabiliriz.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – Bu sorular kapsamında yazılı da vereceğiz Sayın Başkanım, yoksa gönül şunu ister, bir içerik bir vatandaş rahatsız ediyorsa bizim de şöyle bir düğmemiz olsa bassak, tak o içerik kalksa ve herkese bu hizmeti sağlayabilsek.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Siz bulamadınız da ben buldum yayını yapanı.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – Evet, şimdi, şöyle Sayın Vekilim yani yayın yapanı bulsanız; doğru...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Buldum ama onun paylaşımları var, başkaları paylaşmış onları kaldıramıyoruz.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA KÜÇÜKALİ – İşte bunun da kanunda yeri belli, işte süreçleri belli yani böyle bir handikapla da karşı karşıyayız Sayın Vekilim yoksa...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Başkan Yardımcımız Sayın Mustafa Küçükali'ye soruları cevaplandığı için tekraren teşekkür ediyoruz.

Ben sosyal medyayı ve interneti ilaca benzetiyorum, dozunda kullandığınızda tedavi, doz aşımı yaptığınızda çok ciddi manada toksik etkisi ortaya çıkar. Dolayısıyla BTK olarak bizim yapmamız gereken en önemli iş, bunun bilgilendirilmesini ve bilinçlendirilmesini yapabilmekten geçiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

Evet, son söz -bütün hepsini Strateji Başkanlığımız dinlesin ki ona göre bütçeyi organize ederken artık bundan sonra Kadına Yönelik Şiddetin Araştırma Komisyonuna gelindiğinde farkındalık yaratacak hizmetleri paylaşalım- Kutluhan Taşkın Başkanımıza... Neye baktım biliyor musunuz? Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığımızda kaç kadın başkan yardımcım var diye baktım ama daire başkanlarımız var, değil mi Kutluhan Bey?

Açıyorum mikrofonunuzu Sayın Taşkın, buyurun.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kadın başkan yardımcımız yok ama genel müdür yardımcısı ve daire başkanı düzeyinde kadın arkadaşlarımız var, toplam 9 daire başkanı, 4 şube müdürü, 1 de genel müdür yardımcısı arkadaşımız var. Kurumumuzda çalışan kadınların oranı yüzde 43,5; dolayısıyla aslında kadın ağırlıklı. Burada şu an 5 kişiyiz, 3'ümüz kadın; Gülşah Hanım, Günay Hanım, Melda hanım beraberiz, yüzde 60'la bu Komisyonu temsil ediyoruz efendim.

Çok teşekkürler, tabii, uygulayıcı kuruluşlarımız kadar sırtımızda büyük bir küfe yok, biz daha makro bakıyoruz, plan, programlar bağlamında bakıyoruz ama bütçeye gelince dediğiniz gibi efendim, bunun tabii, bütçe optimizasyonu sırasında biz, o problemi aşmaya çalışıyoruz.

5 soru gelmiş idi.

Birinci soru; Sayın Muğla Vekilimiz Yelda Erol Gökcan Hanımefendi'nin sorusuydu İspanya Kadın Enstitüsünün bir ön çalışma yaparak genel bütçedeki kadına duyarlılığı yani genel bütçeyi kadına duyarlı bütçe olarak Meclise sunduğu dolayısıyla Türkiye'de de kadına duyarlı bütçelemenin bir ön denetimle Meclise arz edilip arz edilemeyeceğini yönelik bir soru idi ve bu konuda bir çalışma yapıp yapılmadığı... Zaten son üç slaytımız aslında bununla ilgili, şu an başladığımız projeyi içeriyor Sayın Başkanımızın yaptığı sunumda. Burada bu yıl Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile uygulamaya başladığımız bir proje bu ve bu projede biz de İspanya örneğini iyi örnekler arasında inceledik ve bu iyi örnekler arasında yer verdiğimiz İspanya örneği başta olmak üzere diğer örnekleri inceleyerek aslında ülkemizin de kadına duyarlı bütçelemede hem duyarlılık kısmında kadın erkek eşitliği bağlamında hem de bütçenin genelinde kadınlara ayrılan payın nasıl ayrıştırılabileceği konusunda bir çalışma başlatmış bulunuyoruz; dolayısıyla aslında biz de bunu amaçlıyoruz bu örnekten yola çıkarak. Projemiz hem Avrupa Birliği hem de Birleşmiş Milletler tarafından finanse edilen büyük bir proje, 3,3 milyon avroluk bir proje ve projenin eş yararlanıcıları arasında biz de varız, Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı, dolayısıyla aslında tam da istenilen çerçevede, bizim de gözetimimizde Aile Bakanlığımızın yürüteceği bir proje.

5'inci soru bununla bağlantılı olduğu için onu öne alacağız; yine Denizli Vekilimiz Nilgün Ök Hanımefendi'nin bir sorusu vardı, orada da yine bütçenin tamamında kadına yapılanların ne zaman görülebileceği sorulmuştu. Aslında program bütçe yaklaşımına bu yıl geçtik, biz program bütçeye geçip program bütçe yaklaşımıyla hesap verebilirliği artırmak, Meclis denetimine önemli bir katkı sağlamak, bütçenin artık biz hiyeroglif yazısı gibi okunamayan bir doküman olmasından çıkıp daha anlaşılır ve hesap verebilir bir doküman olmasını sağlamak amacıyla başlamıştık. Aslında biz burada bunu, özellikle kadın-erkek eşitliğine yönelik ya da kadına yönelik harcamaların görünürlüğünü daha sonraki aşamalara bırakabilirdik ama biz ikisini eşzamanlı başlattık, Kadının Güçlenmesi Programı'nı da aynı anda bu yüzden başlattık. Daha yolun başındayız tabii ki ama salt kadına yönelik bütçede yapılan harcamaları göstermeye başladık, 68 programımızdan biri bu program, Kadının Güçlenmesi Programı. Dolayısıyla, bu program çerçevesinde bir ilk adım atmış durumdayız. Tabii burada, takdir ederseniz kadın-erkek ayrımını yapmak ki bütçenin geri kalanı, bu program dışındaki 67 programın

geri kalanı yine kadınlara yönelik harcamaları içeriyor ama burada kadın-erkek ayrıştırmasını yapmak çok kolay değil. Burada, bizim temel kriterimiz, aslında kadına pozitif ayrımcılık yaptığımız ya da salt kadın için yapılan harcamaları, ayrıştırılabildiğimiz harcamaları o programlar altında gösteriyoruz; yoksa biz hem eğitimde hem sağlıkta, ulaştırmada, pek çok enerjide yine kadınlarımıza yönelik de tüm vatandaşlarımıza olduğu gibi eşit bir şekilde harcamaları yapıyoruz.

Bu, ilk soruda bahsettiğimiz proje de aslında bu ayrıştırmaya yön verecektir yani kadına duyarlı bir bütçeleme nasıl daha iyiye gidebilir, nasıl daha iyi ayrıştırabiliriz? Tabii ki nihai hedefimiz, bütçe, işte 100 TL olarak konulduğu zaman bunun şu kadar TL'si, tamamı kadına yönelik ya da kadına duyarlı diyebilmektir, nihai amaç bu. Bunun için, program bütçenin yapısı buna tabii ki her zaman çok elvermiyor çünkü yapısı gereği mutlaka kesişim alanları var yani bir harcamayı enerji programına mı koyacağız, çevre programına mı koyacağız diye tereddüt edebildiğimiz durumlar var; ikisinin de kesişim alanı. Dolayısıyla, biz burada belli kriterler uygulayıp programlara o şekilde dağıtıyoruz. Yine, kadına yönelik ya da kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçelemede de benzer bir yaklaşımı sergileyerek bu ayrıştırmayı yapmaya çalışıyoruz ama program bütçe içerisinde olmasa bile program bütçenin dışında da ayrı bir çalışmayla biz bunu gösterip nihai olarak yani bu yıl olmaz, önümüzdeki yıllar olmaz ama gösterebiliyor olmamız da aslında zaten hazırunu tatmin edecektir, nihai amaç da odur efendim.

3'üncü soru, Sayın Konya Vekilimiz Hacı Ahmet Özdemir'in sorusuydu, pardon 2'nci soru. Sayın Vekilimiz aslında bu eğitimle ilgili, göstergelerle ilgili bir şey sormuştu, "Bu 5'inci ve 29'uncu slaytlar arasında bir tutarsızlık var mı?" diye. Aslında her ikisi de TÜİK verisi. 5'inci slaytta 2020'ye ait olan veri gerçekleşme verisi, 29'uncu slaytta ise kalkınma planı göstergelerini göstermek için gerçekleşme tahmini verisi; zaten aralarında çok büyük bir fark yok, 0,9 puanlık bir fark var ama biri gerçekleşme tahmini, biri de gerçekleşen veri olduğu için gerçekleşen veriyi 84'ü; kabul edebileceğimiz bir şey, onu izah etmek istedim.

Yine, Sayın Vekilimiz Hacı Ahmet Özdemir'in bize yönelttiği 3'üncü soru olarak -kendisinin 2'nci sorusu- kooperatifçilikte daha endüstriyel bir yaklaşım yani kadınların katma değeri daha yüksek işlerde, kazancı bol... Çünkü aslında toplumsal şiddetin arkasında, daha doğrusu kadına şiddetin arkasında yatan temel nedenlerden biri de -sizler tabii ki de bu konuda uzman bir Komisyonsunuz ama- kadının ekonomik güçsüzlüğü; dolayısıyla, kadının güçlü olması, daha katma değerli işlerde çalışması önemli. Bunun hemen bir geri planına da gidecek olursak da aslında aldığı eğitimin yüksek olması, tabii eğitimi yüksek bile olsa hem temsilde hem de istihdamda eşit fırsatlar verilmediği sürece biraz geriye gidecektir ama yine de o bir ön şart. Bizim yine yükseköğretim slaytlarında belirttiğimiz gibi -sanırım 4'üncü slayttı- orada aslında geldiğimiz nokta da yüzde 11,4'ten 2000'li yılların başında yüzde 46'ya gelmiş durumda ve kadınlar erkekleri yükseköğretimde geçmiş durumda; tabii, bunun kalitesi de önemli, nicelik değil sadece. Türkiye'de kadınların eğitimiyle ilgili yani "katma değerli işler" dediğimiz, bizim "sistem" dediğimiz, işte bilim, teknoloji ve mühendislik alanlarına, katma değeri daha yüksek alanlara yönlendirilmesi önemli eğitim sistemi itibarıyla. Bu, işin uzun vadeli süreci ama Sayın Vekilimizin sorduğuna yönelik kısa vadeli cevap olarak iletecek olur isem; aslında bizim bu sunumda ilettiğimiz, belirttiğimiz kooperatifçilik yani Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın sorumluluğunda yatırım programında olan kooperatifçilikle ilgili, kadınların kooperatifler yoluyla güçlendirilmesi projesinde biz burada aslında isteyen kadın girişimcilerimize hem teknoloji hem de makine ekipman bağlamında finansman imkânı sağlıyoruz yani aslında orada da kooperatifçiliğin sadece böyle kırsal bir kooperatifçilik gibi değil de yine katma değeri biraz daha yüksek alanlarda finansman imkânı sağlıyoruz.

Benzer şekilde, şu an Ticaret Bakanlığımızın yürüttüğü ve burada ayırtmasını yapamadığımız için sunuma almadığımız bir KOOP-DES projemiz var yine yatırım programımızda. Burada ise şöyle bir prensip kararı alındı: 2020 yılında bu proje için 18 milyon TL'nin 13 milyonu hibe olmak üzere harcanmıştı, 2021'de de yine 17 milyon TL'lik bir proje bu ve 13 milyonu hibe ve burada bir prensip kararı alınmıştı; çoğunluğu kadınlardan oluşan ya da kadınların oluşturduğu, salt kadınların oluşturduğu kooperatiflerde finansmanda bir ayrımcılık yapılması ve orada finansal desteğin kadınlara, o tür kooperatiflere verilmesine yönelik bir prensip kararı alındı. Dolayısıyla, bu proje çerçevesinde de aslında kooperatifçilik bağlamında kadınlarımıza destek veriyoruz. Bu projenin Sayın Vekilimizin bahsettiği, sunumda gördüğünüz projeye göre farkı da aslında biraz daha hedef kitesinin, daha katma değerli işler yapan kooperatiflere verilmesi.

Yine, Sayın Vekilimizin son sorusu, bizim de 4'üncü sorumuz olarak bu, bir psikologdan alıntı yaparak kadınların yaşadığı toplumsal çevre yani kendi aile çevresiyle daha uyumlu olarak, mağdurenin daha doğrusu belli bir travma yaşadıkdan sonra kendi aile çevresinde rehabilite edilmesiyle ilgili bir şey. Zaten teknik olarak aslında bakıldığında güzel bir düşünce çünkü bir travma yaşadıkdan sonra ailesinden tamamen koparılması daha çok yalnızlığa da gidebilir ama bu konuda literatür henüz yani oluşmuş değil, yani buradaki değerlendirmeler biraz subjektif kalabilir, benim yapacaklarım da öyle olabilir. Nihai olarak istenen amaç çok iyi niyetli ve güzel bir şey ama Sayın Vekilim, vaka bazında belki değerlendirmek doğru olabilir diye düşünüyoruz. Aslında, bizim genel yaklaşımımız da kadın konukevlerine alındığında da mağdurenin çocuklarıyla beraber mahrem bir ortamda -tabii ki hani eşiyse ya da şiddet gördüğü kişiyle birlikte değil ama- yani bir huzurevi gibi ya da normal bir yurt gibi herkesle birlikte değil ama yine ailevi ortamını yaşayabilmesi, bizim genel yaklaşımımız bu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla da bu konuda biz görüşmeleri sürdürüyoruz ama ailesine dönmesi, ailesinin bulunduğu ortama dönmesi, şiddet gördüğü kişinin yakınlarıyla aynı ortamda olmasının belirli sakıncaları olabilir. Söylediğiniz şey doğru, düşünülebilir ama bunun riskleri göz önüne alınarak düşünülmesi gerekir.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Komplikasyonları çok, riskleri çok.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN - Literatürde de hani böyle bir yaklaşımın, literatürün çok bir önemi yok ama literatür demek, bir deneyimin sonucu demek. Bu deneyime “İyi deneyimler oluşmuştur.” diyemediğimiz için şimdiden net bir şey söyleyemiyoruz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın çalışması gereken, bizim de destek verip yönlendirmemiz gereken bir husus diye düşünüyorum.

5 soruyu da tamamladık sanırım Sayın Başkanım.

Ben sizlere ve hazıruna çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Benim bütçeleme konusundaki söylemlerim, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme; “2021 yılı bütçesinde kadınlara yönelik hizmetleri faaliyet düzeyinde takip edilen idareler aşağıda yer almaktadır.” başlığınız, 37'nci sayfa, 2021 yılı ödeneği. Konukevlerine ayrılan bütçeler, ŞÖNİM'lerle ilgili ayrılan, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü ve projelerle ilgili ayırdığımız bütçeler ve son on yılda konukevi yatırımları için 34 milyon, ŞÖNİM için 9 milyon 950 bin TL ayrılmış; bu bütçelerin artırılması genel taleplerimiz.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Sürdürülebilir kalkınma hedefleri biliyorum ki sizin koordinasyonunuzda.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Evet.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Daha önce sizinle mi konuştuk?

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN - Ben değilimdir sanırım Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine erişmenin yolu hep birlikte çalışmaktan geçiyor ve burada birinci koordinatör görev Strateji ve Bütçe Başkanlığımız. 17 hedefin hangisine bakarsak bir koordinatör bakanlık, altında da hemen sizi işaret eden madde var. Dolayısıyla, 5'inci hedef için koordinatör bakanlık Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ama ondan sonraki en önemli görev size düşüyor ve bu 5'inci hedef, kadın-erkek fırsat eşitliğine dönük bu 5'inci hedef için Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın bütçeleme konusunda -biraz evvel arkadaşlarımızın da söylediği- Söylediği-bütçede bunu görmek birçok açıdan fayda mülahaza edilen bir konu.

Şimdi, 2021 bütçemiz 1,346 trilyon TL, 2019 bütçemiz 762 milyar. Bizim yaklaşık yüzde 71 sosyal koruma bütçemiz var. 2019 net rakamlarıyla konuşayım: 2019 yılındaki bütçemiz yaklaşık 762 milyarken sosyal koruma harcamamız 542 milyar. Şimdi, sağlık burada, eğitim burada, hizmetler burada; amenna. Ama bizim buraya dönük özel, spesifik sosyal yardımlar bütçemize dönüp baktığımızda, sosyal yardımlarımızdaki harcamalarımızın da büyük bir çoğunluğu kadınlara dönük yapılıyor. Dolayısıyla kadına duyarlı bütçeyi hem sosyal harcamalarımızdan hem de sosyal koruma bütçelerimizden ayrı bir şekilde gösterme ihtimalimiz olur diye düşünüyorum; bu, eğitimde de olabilir, sağlıkta da olabilir, istihdamda da olabilir, girişimde de olabilir, kooperatifte de olabilir. Sizin bu konuda bizim bu "Seferberlik başlatıyoruz." çağrımıza cevaben "Biz bütçede de bunu yapıyoruz ve gösteriyoruz." şekline dönüştürebilme imkânınız olabilir ve burada da sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde 5'inci maddeye istinaden size sorumluluk veriliyor. Diğer hedefler de sizin sorumluluğunuz dâhilinde ama bugün Komisyonumuzun gündemi kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve araştırılması ve ekonomik olarak şiddete maruz kalan kadınların güçlendirilmesi; kadınlar güçlendiğinde, ekonomik olarak güçlendiğinde aileyi ve toplumu güçlendirdiğini söyledik.

Bu vesileyle Strateji ve Bütçe Başkanlığımızı davet ederken ne kadar ehemmiyetli ve bu alanın içerisinde olması gerektiğini biliyoruz. Bu konuda hassasiyetleriniz için, çalışmalarınız için hassaten teşekkür ediyoruz; kalkınma planlarımız amenna, oralarda da özel parantezlerin açılmasını... İnsan" başlığı altında kadını, aileyi ayrı ayrı alıyoruz; orada da ayrı bir madde hâline getirebiliriz diye düşünüyorum. Birazcık pozitif, Anayasa'nın 10'uncu maddesini pozitif hâle getirip hissettirmemiz lazım.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Efendim, çok kısa, aslında kapatacaksınız kusura bakmayın.

"Kadın" başlığımız var planda, kadın ayrı.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Biliyorum ama "kadın" başlığınız "İnsan ve Toplum" üst başlığının altında.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Anladım. Bir eksen yapalım mı diyorsunuz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Eksen yapalım.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Anladım. Nitelikli insan gücü...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – "İnsan ve Toplum" daha önceki kalkınma planlarımızda da vardı, onun alt başlığında "aile" ve "kadın" alt başlıklar olarak görülüyor. Ben, ekseninizi belirlerken...

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Biz, 5 eksen var, 5’li eksen, planda hemen 6’ncı bir eksen olsun diye... Tamam, bunu bu şekilde not alalım, değerlendirelim. Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımızın da vereceği bir karar ama Meclisimizin nihai olarak kabul edeceği bir şey. Ama kadına verilen önem bağlamında çok haklısınız Sayın Başkanım. Yani aslında ne kadar alırsak alalım -programın başından beri vurguluyorsunuz- bütçesi yoksa onların uygulanma ihtimali çok zayıflıyor, hemen hemen olmuyor ancak biraz farkındalık, bilinç artırılabilir. O çerçevede, biz aslında, on yıldır çalışıyoruz yani on yılı aşan bir süredir; sadece program bütçeyle hayata geçirdik ama kadın-erkek eşitliğine dayalı bütçeleme konusunda farklı birimlerimiz çalışıyor hem finansman birimimiz hem sosyal alanlardaki kadınla ilgili olan birimlerimiz. Bu konuda bizim hem bakımımız, makrobakımımız hem de bütçesel bir bakımımız var. O çerçevede, söylediklerinizi not ettik. Aslında, ben de hani bir soruya yanıt verirken onu kastetmiştim; bütçenin kendisinde göstermesek bile bunu ölçüp ayrı bir şey olarak versek bile yeterli olabilir diye algılıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kesinlikle, tam da bunu söylüyorum, ben de tam da bunu söylüyorum. Yani kadına duyarlı, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı... Şimdi, KOSGEB’in verdiği desteği KOSGEB “Bu destekleri veriyoruz.” diyor ama orada kadına dayalı bütçelemede biz görmüyoruz; dolayısıyla bunu söyleme, ifade etme imkânımız olmuyor. Bu vesileyle bütüncül bir bakış açısıyla bunu hissettirmemiz, görmemiz, söylememiz lazım; bir.

İkincisi de: Bütçeleme konusunda eksikliklerimiz, imkânların yetersizliği dolayısıyla sadece bir tane örnek üzerinden gittik; konukevi üzerinden. 100 bin nüfusu aşan, yerel yönetimler reformuyla birlikte hayata geçirdiğimiz, önce 50 bin, sonra 100 bine çıkardığımız yerleşimlerin birer konukevi açması gerekiyor ve bunları siz belediyelere söylediğinizde, belediye “Benim bütçem yok.” diyor, “Buna nasıl bakacağım, bununla nasıl çalışacağım.” Tabii, Aile Bakanlığı alıyor, yapıyor, devam ettiriyor ama bu konuda da Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın buraları güçlendirmesi... Yani bütçelerinizi ayırırken 100 binin üzerindeki nüfusların, belediyelerin bir özel alanı olarak parantez içerisinde bunu gündeme taşıyabilirsiniz.

CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKAN YARDIMCISI KUTLUHAN TAŞKIN – Onu not ettik efendim. 224-148; 76 ilde, 76 tane şehirde 100 bini aşan –Sayın Başkanımız da buradaydı, siz ondan bahsettiğinizde- inşallah hani onları...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bunu bütün, İçişleri Bakanımıza, Aile Bakanımıza, herkese söyledik, en son üstteki paranın başında Bütçe Başkanlığı var, size de ayrıca söyleyelim istedik.

Ben, kıymetli milletvekillerime, değerli kurum temsilcilerimize, başkanlarımıza, genel müdürlerimize ve gelen bütün heyete, uzmanlarımıza, basın mensuplarımıza çok teşekkür ediyorum.

Uzun bir toplantı ve inşallah şiddetin sonlandırılacağı toplantılar olur diyorum.

Toplantımızı kapatıyorum.

İyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 17.56